Sayı:18
18 Temmuz 1990
2000 TL.
(KDV Dahil)

İŞÇİLERİN SESİ

...ümet ve Türk-İş anlaştı

...verenler alkış tutuyor

...'a "sen işveren ...ye karşı çıkan işve...ca alkış tuttu. ...na, başlayacak söz ...n işçilere tehlikeyi ...or.

...nde çalışan yaklaşık 40.000 ...n toplu sözleşme konusun... Türk-İş anlaştı. Şevket Yıl...nki "sert" açıklamaları ve ...rlanın" çağrıları ile ilgili ...n haberlerin mürekkebi bi... Türk-İş teslimiyet bayrağı-

... Akbulut'la görüşürüm. Söz...lamadan ILO'ya gitmem" di...a uzun süre Akbulut'tan ...bekledi. Daha sonra Cemil ...e Yıldırım Akbulut'la gö... yöneticileri görüşmeden çı... çağrıları yapıyorlardı. Fakat ... ILO görüşmeleri için Ce...sinden hemen sonra Türk... teslimiyet anlaşmasını imza... Ağa Cenevre'de olduğu için ...luğundan kurtulacağını dü-şünüyor. Geri kalan Türk-İş yöneticilerinden hiçbirisi de bu sorumluluğu üstüne almıyor. Fakat bunun bir danışıklı dövüş olduğu açık bir gerçek. Türk-İş yöneticileri istedikleri kadar uğraşsınlar bu satış sözleşmesinin sorumluluğundan kurtulamayacaklar.

İŞVERENLER ÖRNEK ALIYOR

Başlangıçta Yıldırım Akbulut'un Türk-İş'le görüşmesine **"Sen işveren değilsin. İşçi kesimiyle görüşemezsin"** diyerek şiddetle karşı çıkan patronlar, şimdi bu sözleşmeye alkış tutuyorlar. SHP'li belediyelerde çalışan işçilerin ücretlerinin bir milyonu geçmesi üzerine, ANAP'ın SHP'yle rekabete girerek işçilere benzer bir zam vermesinden korkan patronlar, bu korkularının boşa çıkmasından duydukları mutlulukla, bu ihanet sözleşmesinin kendileri için de emsal olmasını istiyorlar. Sözleşmelerin yoğunlaştığı özellikle metal, tekstil, maden işkolları gibi geniş işçi kitlelerini ilgilendiren sözleşmelerin geldiği bu dönemde, Türk-İş'in imzaladığı bu sözleşme ciddi bir tehlikedir. 15 yıl kıdemli bir işçinin ikinci 6 ay sonunda sosyal haklar dahil eline geçecek olan para 730 bin liradır. Bu, işçileri sefalete itmek demektir. Şimdi 40 bin işçinin başına örülen bu çorap Türk-İş, hükümet ve özel sektör işverenlerinin el birliğiyle sözleşmesi gelen işçilerin başına örülmek istenmektedir.

Bu sefalete ve köleliğe teslim olmamak işçilerin elindedir. Geçen sene Mart-Nisan eylemleriyle gücünü gösteren işçi sınıfı, geçen yıldan da dersler çıkartarak kendi sorununun çözülmesi doğrultusunda kendi-

Devamı 2. sayfada

ILO'da devlet sendikacılığı

Toplusözleşme: Belediyelerde Truva atı

• Toplu sözleşme dönemi işyeri komite ve konseylerinin gerekliliğini dayatan bir çok örnekle dolu.

Yazısı 5. sayfada

Sözleşme "bitirildi"

Yazısı 5. sayfada

Toplu sözleşmeler başlarken işverenler ideolojik saldırıya geçti

Aba altından sopa

• İşverenler, sömürünün korkunçluğunu gizlemek ve azgın sömürüyü sürdürmek için şimdi de ideolojik saldırıya geçtiler.

• İşçilere "fazla ücret isterseniz, işsiz kalırsınız" denilecek aba altından sopa gösteriliyor.

İşverenler sözleşmelerin yonğunlaşmaya başlamasıyla birlikte sıcak bir yaz beklentisi artarken, sözleşmelere taraf olan kesimler de kendi hazırlıklarını yoğunlaştırıyorlar. Özellikle geçen seneki Mart-Nisan eylemlerinden çıkartılan derslerle birlikte işverenler yıllarca sürdürdükleri sömürüyü yine aynı yoğunlukta devam ettirebilmek için çok boyutlu saldırılara hazırlanıyorlar. Yeni yasal düzenlemeler, grev tüzükleri vb. gibi uygulamaların işbirlikçi-sarı sendikalarla işbirliğinin yanısıra bu sıralarda işçilere yönelik yoğun bir ideolojik saldırı dikkat çekiyor. İdeoloji sözcüğünü karalayarak, suç sayarak işçilerin kendi ideolojilerine sahip çıkmalarının engellemeye çalışan kapitalistler, şimdi de işçileri pasifleştirebilmek, etkisizleştirip daha kolay teslim alabilmek için ideolojik bir bombardımana girişiyorlar.

Bu konuda özellikle MESS'in saldırıları diğer işverenlere de örnek oluyor. Günlük basını da kullanan işverenler kendi ceplerinden çok para çıktığını fakat bu paranın önemli bir kısmına devlet tarafından el konulduğu için işçinin cebine çok az para girdiğini söylüyorlar. Birçok fabrikada normal olarak bordrosunu bile alamayan işçilere, sözleşme öncesi bu dönemde bordrolarıyla birlikte aslında işverene ne kadar çok paraya mal olduğunu anlatan **"ücret bilgi formları"** dağıtılıyor. Böylece işverenler kendi ceplerinden çıkan paranın miktarında bir değişiklik yapmadan, işçileri devlete yönelterek kendilerini kurtarmaya çalışıyorlar.

İŞVERENLER DAYATIYOR: "YA İŞSİZLİK YA DA KÖLECE TESLİMİYET"

İşçi sınıfında görülen hareketlenme eğilimlerine karşı bir yandan da aba altından sopa gösteriliyor. **"İş huzuru"**, **"çalışma barışı"** gibi sözcüklerin arkasına sığınılarak patronların **"sömürü özgürlüğü"**, **"işçileri rahatça ezme hakkı"** korunmaya çalışılıyor. **"Eğer yüksek ücret talepleriyle gelirseniz iflas ederim, siz de işsiz kalırsınız,"** mesajları veriliyor. **"Dışarda işsiz 5 milyon insan var, gerekirse asgari ücretle onları işe alır, sizi kapının önüne koyarım,"** tehditleri savuruluyor. **"İdari maddelerde, işçileri azgınca sömürmemi engelleyecek demokratik taleplerle gelmeyin,"** deniyor. Yani işçilere iki seçenek sunuluyor: **"Ya işsizliği ve açlığı tercih edin, ya da kölece çalışmayı ve teslim olmayı"**.

Oysa işverenlerin "benim cebimden çok para çıkıyor, **ama devlet el koyduğu için sizin cebinize az giriyor.**" dediği bütün değerlerin yaratıcıları işçilerdir. İşverenlerin gizlemeye çalıştıkları gerçek de budur. Üretim araçlarını ellerinde tuttuklarından

Devamı 11.sayfada

...ye'de "zirveler" ...i nitelikli...

...aya zirvesi askeri nitelikte siyasi bir harekettir ...tür 12 Eylül'lerin olabileceğini" göstermiştir.

...iye'de bugün "iki ayrı hukuk" uygulanmak... ...avaş içinde "barış". "Barış" içinde savaş.

...ybin'de esnafın başına inen balyozun İstanbul'...inin başına da indiği görülmelidir.

...umhurbaşkanlığı seçimi ve ...çiyle yeni bir döneme girdi. ...gelişmeler diye tanımladığı...mde devletin yeniden yapı...deflenmekte ve bu doğrultu...melere gidilmektedir.

...ış ve iç faktörün içiçe geçti... etkilediği siyasal ve toplum...rin arttığı bir dönemde, ege... kendini eski biçimlerde üre...eneğini yitirmiş durumdadır. ...asındaki güçler dengesi ve ...adoğu bağlamındaki bir Türk... tanımlanan 12 Eylül progra...nin emperyalizmle entegras...eşme)'un önündeki tıkanıklık...sı / hızlandırılması, 12 Eylül'le ...en bir dizi sorunun, günün iç ...ullarına uyumlu bir tarzda el ...buna uygun siyasal düzenle...bilmasına cevap verememek...

...dünyasında ve Türkiye'sinde ...ktörlere göre 12 Eylül programının tamamlanması da diyebileceğimiz yeni dönem; devlet-toplum ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi, yöneten - yönetilen ilişkilerinin yeniden üretilmesi anlamını taşımaktadır. Bu programın toplumsal yönü ise her zaman olduğu gibi ekonomik ve siyasi yaptırımlarının faturasının emekçi güçlere özelde işçi sınıfına çıkarılmasıdır.

ZİRVELER SÜRECİNDEN ÇIKAN SONUÇ "ÇANAKKALE GEÇİLMEZ"

... Direniş Hareketinin ülkenin politik ekseninin odağında olması zirvelerin toplanma gerekçesiydi. 28 Martta zirve öncesi generallerin İzmir'de ABD büyükelçisi ile görüşmeleri de bu yönde gerçekleşti. Zirve "Vatan bölünmez, parçalanmaz bütünlüktür" anlayışıyla iç düşman olarak görülen toplumsal muhalefetin ezilmesi için ülke "mücavir" alan konumuna getirildi. 413 "SS" kararnamesi 424, 425 ile takviye edilerek saldırı tüm

Devamı 9. sayfada

İzmit'te onbin kişinin katıldığı "Birlik ve Dayanışma Mitingi"nde "bu miting birliğimizin ifadesi olacak" diyen sendika yöneticilerine karşı işçiler sordu:

"Birlik... ama nasıl?"

Kocaeli bölgesindeki tüm sendikaların katılımıyla organize edilen "Birlik ve Dayanışma Yürüyüş ve Mitingi" 23 Haziran'da İzmit-Anıtpark'ta yapıldı. Kocaeli'deki sendikaların merkez ve şube başkanları bir araya gelerek, ülke genelinde ve bölgede yoğunlaşan grev, işçi kıyımı, toplu sözleşme, işsizlik vb. gelişmeleri değerlendirmiş ve miting kararı almıştı.

Toplam yedi fabrikada 5431 işçinin grevde olması, ağırlık metal işkolunda olmak üzere yoğun işçi kıyımının yaşanması, birçok fabrikanın (özel sektör kağıt işletmeleri ve SEKA, metal işkolundaki fabrikalar, PETKİM) toplu sözleşme dönemine giriyor olması, özelleştirme kapsamına giren Petkim, Sümerbank gibi büyük işletmelerin varolması, dikkatleri yoğun bir sanayi kenti olan İzmit'e ve bu mitinge çevirmişti.

Devlet de boş durmamış, İzmit işçi hareketleri açısından pilot bölge seçilmiş, MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı), Emniyet Müdürlüğü ve Valiliğin ortaklığıyla "işçi hareketlerini izleme komitesi" kurulmuştu.

İZMİT SOKAKLARI HAREKETLENİYOR

Sabah saatlerinden itibaren sokak başlarına mevzilenen polis otoları, sivil polisler, miting alanına ilerleyen çevik polis otobüsleri, panzerler, cemseler, otobüs ve özel araçlarda yapılan aramalar, ağaçlara duvarlara asılan miting duyuruları, pankartları, çağrılar yaparak dolaşan sendika arabaları, "Birlik ve Dayanışma Mitingi"nin habercisiydi.

Çevik polis müdürünün açıklamasına göre miting için 200 polis görevlendirilmiş, Gebze'den de takviye güç alınmıştı. Polisler sekiz-on kişilik gruplar halinde mitinge ilişkin dağıtılan 10-15 sayfalık talimatnameleri okuyor, alanın krokisini içeren planları inceliyorlardı. Bütün polislerin copları ellerindeydi. Belli ki talimatnamede bu da yazılıydı (bu talimatnameleri kimin hazırlayıp kolluk kuvvetlerine dağıttığı da tartışma konusu oldu. Emniyet müdürlüğü mü, işçi hareketlerini izleme komitesi mi?). Askeri cemseler ise Orman Müdürlüğü'nün önünde mevzilenmişlerdi... Yani mitinge çağrılı olmayanlar yerlerini almışlardı... Ya çağrılı olanlar?

İŞÇİLER DE MİTİNG ALANINDA...

Miting alanına gitmek için belirlenen hareket noktasına ilk olarak Selüloz-İş'e üye işçiler girdi. Belli aralıklarla kağıt işçilerini izleyen Çimse-İş, Deri-İş, Tekgıda-İş, Petrol-İş, Otomobil-İş, Hava-İş, Basın-İş, Özdemir-İş, Hizmet-İş, Yol-İş, Belediye-İş, Genel Maden-İş, Harb-İş, Laspetkim-İş'e üye işçiler de pankartlarıyla, dövizleriyle, sloganlarıyla korteje katıldı. İstanbul, Bursa, Zonguldak gibi illerden katı-

Devamı 11. sayfada

Miting hakkında ne dediler?

Çolakoğlu Metalurji AŞ'den bir işçi: "Miting fabrikada iyi karşılandı ama bugün içinde yaşadığımız koşullarda mitinglerin fazla bir sorunu çözebileceğini tahmin etmiyorum. Eskiden olsa yararı olabilirdi. Kamuoyunun sempatisini yanımıza almak açısından faydalı oluyor. Biz Gebze'de halkın bir kısmını direnişlerimizde yanımıza alabildik. Böyle mitinglerin bir sonuç alacağı konusunda karamsarız. Tabandan başlamadığı sürece bir yarar getireceğini sanmıyorum. Kendi sorunlarımız dolayısıyla ve dışardan gelen baskılar nedeniyle fabrikadaki işyeri komitemiz mitingle fazla ilgilenmedi. Sendikacı arkadaşlar uğraştı ama şube yönetimi duyarsız kaldı."

SHELL'den bir işçi: "Hak verilmez alınır. Bu bir grev olur, direniş olur. Ama biz istemediğimiz sürece kimse bize birşey vermez diyorum."

Devamı 2. sayfada

Petkim özelleştirilirken işçiler cephesi

Yazısı 4. sayfada

...niversitelere ...muz verelim

...ler; paralı üniversiteyi uygularken yeni sindirme yöntemleri geliştirmeyi unutmuyor.

Halktan toplanan vergiler holdinglerin hizmetlerine sunulurken eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi konularda devletin emekçilere söylediği tek şey: "Paran kadar ...

unutulmayan iki gün

15-16 Haziran ve görevlerimiz

Yazısı 6. sayfada

Aksa ve AKKİM işçileri: "Bizler haklıyız"

Laspetkim İş'in, Aksa ve Akkim işçilerinin üye olmasıyla açılan Yalova Şubesinin Kongresi yapıldı. Şube yönetimine Ayhan Karabudak (başkan), Cemalettin Aksoy (ıd.sek.), Ümit Yalçın (üye), Abdurrahman Fitöz (üye), Halit Gencer (üye) seçildiler.

22 Ocak 1990 günü Aksa-Akkim işçileri Petrol-İş'ten Laspetkim-İş'e geçmişlerdi. Eşlerinin de katılıp desteklediği uzun bir mücadele sonucu Laspetkim-İş'e üye olmayı başarmışlardı. Ne var ki Petrol-İş daha önce gerek yaptığı açıklamalarla, gerekse işçilerin evlerine tek tek gönderdiği bildirilerle, Aksa ve Akkim işçilerinin iradelerine saygılı olduklarını ve kararlarını tanıyacaklarını belirtmesine rağmen yetki itirazında bulundu. Kongrede söz alan işçiler Petrol-İş'in tavrını kınayarak, bunun işçilerin sendika seçme özgürlüğüne indirilen bir darbe olduğunu söylediler. Petrol-İş'in tabanıyla kardeş olduklarını söyleyen Aksa ve Akkim işçileri, Petrol-İş üyesi işçilere şöyle seslendiler, "Biz haklıyız, haklı kavgamıza Petrol-İş çatısı altında destek verin. Mücadele kişilerin değil, biz işçilerin kavgasıdır."

Kamu emekçileri de sokağa taştı

Bir süreden beri grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma mücadelesi veren kamu çalışanları, Hürriyet gazetesi önünde bir basın açıklaması yaparak toplu alkışlarla Sirkeci postanesine kadar yürüdüler. Eğit-der, Tabip Odası, Maliyeciler, TMMOB, Teknik Sağlık, Demiryolu, PTT, Belediye'ye mensup 2000'i aşkın kamu emekçileri, "insanca yaşam" koşullarını sağlayacak ücreti elde etmenin yolunun grevli toplu sözleşmeli sendikal hakkı elde etmekten geçtiğini belirterek, "sefalet ücreti değil, insanca yaşam standartı, göstermelik ücret değil, grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı istiyoruz." şeklinde Başbakanlığa toplu telgraf çektiler. Çevredeki insanların da alkışlı desteğini alan yürüyüş oldukça görkemli geçti.

Tezkoop-İş 4.No'lu şube kongresi yapıldı

Tez Koop-İş 4 nolu şubesinin I. Olağan Genel Kurulu yapıldı. Delegelerin ağırlıklı yalnız "parmak kaldırıp indirmek doğrultusunda" belirlendiği kongrede geleceği yönelik tartışmalar değerlendirmeler yapılmadı.

Sadece Türk Tabipler Odasının delegesi Tez Koop-İş'in sendikal yapısını değerlendirdi, şubenin önündeki görevleri üzerinde durdu. Bu arada "İşçi Arkadaş" başlıklı Tez Koop-İş'in uzlaşmacı klasik sendikal yapısını eleştiren sınıfın önündeki görevleri değerlendiren, sınıf ve kitle sendikasının yaratılmasının acil bir görev olduğunu belirten, bunun içinde atılması gereken ilk adımın bütün işçilerin devrede olduğu, İşyeri Komite ve Konseylerinin oluşturulmasının gerekliliğini belirten bir bildiri dağıtıldı.

Genel Kurul, oylamanın yapılmasıyla sonuçlandı. Genel Merkezin istemleri doğrultusunda şube yönetimi belirlendi. Emin Meriç şube başkanlığına, Veysel Cingöz şube sekreterliğine seçildi.

Gücümüzü haklılığımızdan alıyoruz

(İşçilerin Sesi-Eskişehir) Bir kısım işyerlerinde yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde işverenlerin katı tutumunu, hiçbir yasal dayanağı olmayan işten çıkartmaları yemek boykotu, toplu vizite, sakal bırakma gibi eylemlerle protesto eden işçiler ve bunu izleyen yoğun grevler. Bu saydıklarımız işçilerin hak arama mücadelesinde haksızlıklara karşı geliştirdikleri eylemlerden bazıları.

Kısaca gün geçtikçe yükselen (dağınık ta olsa) toplumsal muhalefet ve bunu bastırmak için alabildiğine artan baskılar. İşçi, öğrenci, memur halkın her kesiminde insanlar bu baskılardan payını almakta.

Fakat bu baskılara maruz kalanların en başlarında sol basın ve çalışanları gelmekte. Çıkarılan 413 sayılı K.H.K ile sol basın susturulmaya, yok edilmeye çalışılmakta. Gazetelerin, dergilerin büroları polis tarafından basılıp çalışanları gözaltına alınmakta ve üzerlerinde o bilinen yöntemler uygulanmakta.

2.6.1990 tarihinde Eskişehir'de sabahın erken saatlerinde öğrencilerin kaldığı yaklaşık 20 eve baskın düzenleyen polis evlerin altını üstüne getirerek hiçbir şey söylemeden çekip gitmiştir. Her ne hikmetse aynı saatlerde İşçilerin Sesi gazetesi Eskişehir temsilcisinin evini de basan siyasi şube elemanları "Aradığımızı bulamadık" (aradıkları her neyse) diyerek gitmişlerdir.

Siyasi polisin tamamen keyfi olan baskı, tehdit ve yıldırma devrimcileri susturmaya, yoketmeye yönelik bu davranışları birçok kez olduğu gibi bugün de geri tepecektir. Hiç bir güç haklı ve kararlı mücadelemizde bizi susturamayacaktır.

Derby işçileri 1 Mayıs'ı işyerinde üretimden gelen güçlerini kullanarak kutladılar.

Derby'de sözleşme kalıcı örgütlenme getirecek mi?

Derby'de 1989 yılında gerçekleşen grev sonrasında önemli bir kan değişimi yaşandı. İşçiler, DİSK'e bağlı Lastik-İş tarafından da beslenen bu eğilimi, temsilcilerin işçilerden kopukluğunu, işçilerle sendika arasındaki tek bağın temsilciler olmasını aşabilmek için yoğun çaba harcadılar.

Derby Lastik Fabrikası'nın mücadele geçmişi 60'lı yıllara dayanıyor. 12 Eylül sonrasının ilk grevlerinden biri bu işyerinde gerçekleşti. Yeni bir toplu sözleşme dönemine hazırlanıldığı şu günlerde, işveren işçilerin mücadele gücünü engellemenin hesaplarını yapıyor.

Aynı işverenen bağlı 215 kişinin çalıştığı jilet bölümü metal işkolunda sayıldı. İşveren bu bölümdeki işçileri de Türk Metal'e üye yapmaya çalışıyor. Derby işçileri tam da toplu sözleşme dönemi öncesinde bu bölümün işkonulun ayrı tespit edilip ayrı bir şirket gibi gösterilmesinin, örgütlülüğü parçalamaya yönelik olduğunu belirtiyorlar.

Derby de 1986 yılında gerçekleşen grev sonrasında önemli bir kan değişimi yaşandı. İşçiler DİSK'e bağlı Lastik İş Sendikası tarafından da beslenen bir eğilimi, temsilcilerin kopukluğunu, işçilerle sendika arasındaki tek bağın temsilciler olmasını aşabilmek için çaba harcadılar. İşçilerin insiyatifini tanımayan, işçilerden kopmuş temsilciler değişti. Ancak o dönemde oluşturulan toplu sözleşme komitesinde görev almış işçilerin işten atılması engellenemedi. Bunda eski temsilci kadrosunun da sorumluluğu büyük. Yeni bir toplu sözleşme döneminin hazırlıkları sürerken, Derby'de sınıf bilinçli işçiler biryandan geçmişte yaşanan bu olumsuzluk nedeniyle Derby işçilerinin komiteleşmeye sıcak bakamayan yaklaşımını da kırmaya çalışıyorlar, komitede görev alacak arkadaşların işgüvenliğini, bizzat işyerinde örgütlü işçilerin sağlayacağını anlatıyorlar. Komite, işyerinde örgütlü olmanın, sendikal faaliyetlere tüm işçilerin katılımının, toplu sözleşmesiyle, hayat pahalılığından, grevlerimizin ertelenmesine kadar yaşadıklarımızın bağlarını kurabilmenin güvencesi. Bu çabaların sonucunda işyerinde toplu sözleşme komitesi oluştu. Komitenin etkinlik kazanması, toplu sözleşme üzerindeki denetimi, Derby işçierinin eğilimlerinin sendikaya tam olarak yansıtılması ve işçilerin olası bir greve ya da eylemliliğe yaygın katılımının sağlanması görevleri yine ağırlıklı sınıf bilinçli işçilerin üzerinde.

Son iki yılda işyerine çok sayıda genç işçinin alınmış olması kan değişimini hızlandırdı. Temsilci arkadaşlar, bunun önce fabrikada eski-yeni işçi ayrımına neden olduğunu, ancak yine bilinçli uğraşların sonucunda bu ayrımın artık tümüyle ortadan kalktığını anlatıyorlar. İşyerinde yaşanan bir başka sorun geçici işçiler. İşverenler kalıcı örgütlülüğü engelleyebilmek için üç hatta altı aylık geçici işçiler alıp sonra da işten atma yoluna gidiyor. Önümüzdeki günlerde böylesi bir kıyımın yaşanması bekleniyor. İşe girerken sözleşme imzalamak zorunda kalan aralarında 6 hatta 9 ay önce işe girenlerin de bulunduğu çok sayıda işçi tedirgin. Yine önümüzdeki günlerde işyerinde en çok işçi çalışan bölümlerden biri İkitelli've taşınacak. Bütün bu gelişmelerin işçilerin birlikteliğini engellememesi, örgütlülüğe her zamankinden çok ihtiyaç duydukları bir dönemde dağınıklık yaşanmaması için komiteleşme çalışmalarını hızlandırmak gerekiyor. Toplu sözleşme komitesinin yönlendiriciliği, işçilerle oluşturacağı güçlü bağ, kalıcılığının, işyeri komitesine dönüşebilmesinin güvencesi olacak.

Fatsa: Dün değil, bugün

Fikri Sönmez
3 Mayıs 1985 yılında Amasya cezaevinde öldü.
İşkencelerle dolu 4 yılın ardından...
Öldürüldü...
Fikri Sönmez. Fatsa Belediye Başkanı.

14 Ekim 1979 yılında belediye başkanlığı seçiminde devrimcilerin adayı idi. % 65 oy oranıyla kazandığı seçimin ardından Karadeniz'in kıyıcığındaki bu küçük ilçe, dönemin başbakanı -şimdilerin demokrasi şampiyonu- Demirel'den, burjuva basının kemik yalayıcı köşe yazarlarına kadar pek çok kesimin kışkırtma ve saldırılarının odağı oluyordu. Demirel MHP'li Reşat Akkaya'yı Ordu'ya vali olarak atıyor, bu tescilli faşist de işbaşına gelir gelmez şehrin emniyet müdürlüğünden Milli Eğitim'e kadar faşist kurumlaşmaları oluşturmakta gecikmiyordu.

Ne içindi bu hazırlık?.

Neydi Fatsa'da egemen sınıfları bunca ürküten?

Fikri Sönmez, ekonomik bunalımın, yoklukların, karaborsanın sürüp gittiği bir dönemde yapılan seçimlerde "**halkın söz ve karar sahibi**" olacağı bir belediyecilik anlayışını savunan düşünceleriyle belediye başkanı seçildi. Devrimcilerin ve O'nun düşünceleri egemen sınıflar açısından o denli tehlikeliydi ki seçimlerden önce faşist katiller tarafından öldürülmek istendi. Üzerine yağan 70 kurşundan ikisi vücuduna isabet etti. Bir hafta sonra ise otomobili taranarak sürücü yaralandı. Seçim konuşması yaptığı kahvehane maskeli faşistlerce basıldı. Bir kişi öldürüldü; birçoğu yaralandı.

Fatsa halkı seçimlerden bir süre sonra aralarında toplumun her kesiminden insanların bulunduğu 11 halk komitesi kurdu. Bu komiteler aracılığıyla "söz ve **karar sahipliği**" ilkesi yaşama geçirilerek ilçenin tüm sorunlarının üzerine gidildi. Kadın, erkek, genç, ihtiyar bütün bir halkın gücüne dayanan bu çalışmalar kısa sürede başarı kazandı. "**Dört yılda yapılamaz**" denen Fatsa sokakları "**Çamura Son**" kampanyasıyla bir haftada düzenlendi. Yine komiteler aracılığıyla halkın doğrudan müdahalesi sonucu ilçede karaborsa, hırsızlık, kumar, içki, tefecilik ortadan kaldırıldı. Fındıktaki azgın sömürünün önüne geçilmiş, komiteler aracılığıyla etkili bir fiyat denetimi gerçekleşmişti. Bir başka örnek ise belediye ile belediye işçileri arasındaki toplu sözleşlemelerle ilgiliydi. Bu toplu sözleşmenin koşulları tamamen işçiler tarafından belirleniyordu. Ayrıca halkın büyük bir bölümünün etkin biçimde katıldığı kültür ve sanat şenliği düzenlenmişti.

İşte Demirel'lerin daha sonra Kenan Evren'in konuşmalarında söyledikleri "Fatsa'da meydana gelen olay Fatsa Cumhuriyeti olayıdır. Orada devlet yoktur. Bu mesele yarım bırakılamaz. Bırakılırsa yüz Fatsa çıkar" dedikleri, "Biz yönetime el koymasıydık Fatsa'dakiler yönetime gelecekti ve bu konşumayı onlar yapacaktı" sözlerinin nedeni burada yatmaktaydı.

Fatsa'da gerçek bir demokrasinin, gerçek bir halk yönetiminin çekirdekleri atılmıştı. Fatsa halkı binlerce yıldır kendilerini yönettiğini söyleyen sömürücülere-asalaklara ihtiyacı bulunmadığını, kendi kendisini pekalâ daha iyi yönetebileceğini farketmeye başlamıştı. Fatsa'da halkın kendi elleriyle gerçekleştirdikleri o denli etkileyici idi ki civar ilçeleri ve Türkiye'nin pek çok bölgelerini tutuşturmaya hazır bir kıvılcım gibi dilden dile, kulaktan kulağa yayılmaya başladı. İşte "Bırakırsanız yüz Fatsa çıkar"ın anlamı buydu.

Faşist Vali Reşat Akkaya'nın atanmasından sonra Fatsa'yı çevreleyen ilçe ve kasabalarda faşist cinayet şebekeleri devletle kolkola halka kan kusturmaya başladılar. Ünye'de, Aybastı'da, Çamaş'ta katliamlar birbirini izledi. Fatsa'nın çevresi civar illerden getirilen takviye polis ve binlerce askerle çevrildi. Bunlar günlerce bekletilerek "ilçeye girileceği" izlenimi yaratılmak istendi.

İşte 12 Eylül'ün Fatsa'ya 2 ay önce gelmesi anlamına gelen "Nokta operasyonu" bu ortamda başladı. Bütün haline getirilen Su Ürünleri binasında aralarında Belediye Başkanı Fikri Sönmez'in de bulunduğu 300 kişi işkenceden geçirildi.

Fatsa'da halkın özgücüne dayanarak gerçekleştirdikleri, mevcut toplum düzenine alternatif olarak hayata geçirilen yeni toplumsal ilişkiler bugüne solmaz bir ışık tutuyor. Siyasal düşüncesi ne olursa olsun toplumun değişik kesimlerinin ortak pratik içinde yoğurdukları bu örgütlü ilişkiler "halkın söz ve karar sahipliği" ilkesinin güçlü ve görkemli bir örneğidir bizim için...

12 Eylül'den sonra faşizmin derinleşerek emekçi halkların tüm kesimlerine azgın saldırılarını sürdürdüğü günümüzde "Kanun Hükmünde Kararnamelerle" emekçi yığınlar iyice güçsüz, örgütsüz, iletişimsiz bırakılmak istenmektedir. Fatsa deneyi Türkiye halklarının faşizme ve emperyalizme karşı mücadelelerinde bugün için havasu kadar gerekli olan savunma-direniş odaklarının yaratılmasının da kilometre taşıdır.

Fikri Sönmez ve faşizme karşı mücadelede şehit düşen Fatsalıları saygıyla anıyoruz.

Bursan'da iş kazası

Fatura hep emekçilere

(İşçilerin Sesi-Manisa) Manisa Organize Sanayi bölgesinde bulunan Bursan A.Ş fabrikasında 9.5.1990 tarihinde meydana gelen patlamada biri bayan kimya mühendisi, biri kaynak işçisi olmak üzere iki kişi öldü, iki işçide yaralandı.

75 işçinin çalıştığı işyerinde sendika bulunuyor. "**İşçi sağlığı ve işgüvenliği haftası**"adiye Organize Sanayi Bölgesinde her yere haftanın anlam ve önemini belirten afiş ve pankartların asıldığı bir günde bu kazanın olması ve yine faturayı emekçilerin ödemesi ilgilileri bir kez dahı düşündürmedi.

4 tonluk bir gaz tankının kontrol edilmek istendiği işyerinde çalışmalar oldukça ilkel metodlarda ve işgüvenliğinin olmadığı bir ortamda yapılıyor. Tankın testinin yapılmadan önce, o bölümde oldukça fazla işçi bulunuyordu. Patlamadan önce muhasebeden para ödemesi yapıldığı için çoğu işçi arkadaşın muhasebeye gitmiş olması ölü sayısını azalttı. O anda kaza mahallinde bulunan kimya mühendisi Fethiye Az ve kaynak işçisi A. Kadir Karademir hayatlarını kaybettiler. Mesut Bahar ve Hasan Üstüner adlı iki işçi de yaralandı. Yaralı işçilerden Mesut Bahar'ı Manisa SSK hastanesinde ziyaret edip olay hakkında yukarıdaki bilgileri aldık.

İşyerinde, fabrika müdürü Adnan Buluç ile görüştüğümüzde, kazadan dolayı çok üzgün olduklarını, tank bölümünde üretimin durdurulduğunu söyledi. Kaza ile ilgili ihmal olup olmadığı sorulduğunda ise: "**Testi yapan arkadaşlarn ihmali sözkonusu. Bu konudaki kararı uzmanlar verecek. Gerekli önlemlerin alınmadığı zannediliyor**" dedi. "**İşyerinizde niçin sendika yok, işçiler niçin sendikasız çalıştırılıyor?** dediğimizde, sadece sustu ve hiçbir cevap vermedi. "**Olaydan dolayı çok üzgünüz, görüyorsunuz, moralimiz de oldukça bozuk, ben sizi başka bir yetkiliyle görüştüreyim. Bilgileri ondan alın**" dedi ve işyerinde teknik ressam olarak çalıştığını söyleyen ve sorduğumuz sorulara sadece "**Ben yanıt vermeye yetkili değilim**" diyen biriyle tanıştırdı. Daha sonra da müdür beyi bir daha göremedik.

İşçilerin sendikasız, örgütsüz ve işgüvenliğinin olmadığı, ortalama 250 bin TL. ücretle çalıştırıldığı Bursan'da kazanın acı faturasını yine işçiler ödedi ve yine ihmali görülen, suçlu ilan edilen işçiler oldu.

SEK grevi "kamu sağlığı" nedeniyle ertel...

Sütün tadı kaç...

Hükümetin işçilere yönelik saldırısı hızlanarak sürüyor. Süt Endüstrisi Kurumu (SEK) işçilerinin 26 Haziran'da başlayacak olan grevi "**kamu sağlığı**"na zararlı bulunarak hükümet tarafından ertelendi. Özgıda-İş'te örgütlü olan toplam 39 işyerindeki 1700 işçi yemek boykotuyla hükümetin bu saldırısını protesto ettiler.

Sendikanın açıklamasına göre ortalama ücretin 250 bin lira olduğu SEK'te işçiler net 1 milyon lira isterken TÜHİS'in son geldiği rakam 600 bin lira.

SALDIRI BÜTÜN İŞÇİLERİ HEDEFLİYOR

Hükümet ile Türk-İş arasında 40 bin kamu işçisini ilgilendiren sözleşmenin imzalanmasından sonra gelen bu grev ertelemesi oldukça dikkat çekici. Toplu sözleşmelerin yoğunlaştığı bu dönemde önümüzdeki sözleşmeler (Metal, Tekstil, Maden vb.) için emsal olarak dayatılmaya çalışılan bu ihanet sözleşmesinin üzerinde bir ücretin verilmemesi hükümetin politikası durumunda. SEK grevinin ertelenme kararının açıklandığı gün Özal (bir cumhurbaşkanı olarak değil, bir teknisyen olarak) toplu sözleşmelerde fedakarlık istiyordu. "3-5 misli para isterim, yoksa grev yaparım demek yanlış. Fedakarlık yapmak lazım" diyor ve MESS'te görev yaptığı günleri anımsatıyordu. Kısacası SEK işçilerine yönelik olan bu saldırı aslında bütün işçi sınıfını açlığa ve köleliğe mahkum etme yönündeki saldırıların bir parçası oluyor.

İşçilerin grev haklarının gaspe... ye çalışıldığı SEK'in hükümetin ... tirme programında olması, geler... rının bir başka boyutunu oluştu...

"Milli güvenlik", "kamu sağlı... gerekçelerin arkasına saklanara... rin haklarının gaspedilmesi mevc... demokratik yasaların sadece bir... sı. Şimdi işçilerin önünde iki seçe... lıyor. Ya, "bu yasalarla b... yapılamaz" diyerek köleliği ka... mek, ya da mücadeleyi bu yasa... etkisizleştirecek bir içerikle sürd... Gelinen noktada çok açık görül... ki, demokratik hakların kaza... doğrultusunda bir mücadeleye gi... sadece toplu sözleşme pazarlığıyl... bir sendikal anlayış işçi sınıfının ... yetini onaylamaktır. Dün ... Çelik'lerin, çimento fabrikaları... Balık Kurumları'nın başına gelen... gün SEK'in başına gelmiştir. Y... diğer işçilerin karşısına çıkacak... yönlü olarak gelişen bu saldırıl... şı işçi sınıfının mücadele birliği... lanarak hep birlikte karşı çıkıln... revi önümüzde duruyor. Ve bu ... le birliğinin sağlanması işçileri... dışlarından birşeyler beklemesiy... kendi sorunlarının çözümü doğr... da tek tek işyerlerinden başlaya... tün ülkeye yayılacak bir mücadel... gütlenmesiyle mümkün olacak... konuda atılması gereken ilk adı... çilerin kendi işyerlerindeki örgü... lerini yaratmak olacaktır.

METSAN'da sendikasızlaştır...

Otomobil-İş Topkapı şubesine bağlı Metsan'da, işveren sendikal örgütlenmeyi parçalamak üzere saldırıya geçti. İşyerinde sendikaya üye olan işçilere sendikadan istifa etmeleri için baskı yapan işveren, bu baskıların sökmemesi üzerine işçi kıyımına girişti. Önce 15 işçiyi işten çıkartan işveren daha sonra da 18 işçinin iş aktini tek taralı olarak feshetti. Toplam 90 işçinin çalıştığı işyerinde sendikalı işçilerin sayısını % 50'den aşağıya düşür... böylece sendikayı işyerinden sil... liyor. Ayrıca işten atılan işçileri... larının ödenip, ödenmeyeceği ... man ödeneceği konusunda da ... lama yapılmıyor.

Bu olaylar karşısında işten a... fabrikanın önünde beklerken ... çiler de işi yavaşlatmış durum...

Babaeski Pepsi Cola

Sendikanın grev kırıcı tavrı teşhir edildi

Tek Gıda-İş sendikasına bağlı Babaeski Pepsi-Cola fabrikasından 150 işçiyi temsilen 25 işçi grev ilanının asılmasına rağmen geciktirilen grev gününün tesbit edilmesi için Tek Gıda-İş bölge şubeyi bastılar. 2,5 aydan beri sakal bırakma eylemi yapan işçiler, özellikle mevsimin gelmesine rağmen grev tarihinin belirlenmemesini, farklı bir grev kırıcılık olarak değerlendirdiler. Bölge şube yetkililerinin tartışmalar esnasında devamlı işçilerin önüne prosedür çıkarmasına, işçiler "biz greve hazırız ve bugün burada tarih belirlenecek" dediler. Ve grev tarihini beli... Haziran'da greve çıkılması kar... dılar. Bu gelişmelerden toplu s... bağıtlanması, greve çıkılma ned... tadan kaldırdı. Fakat Babaesk... lerinin bu tavrı bundan sonra... leleri için bir birikim sağladı.

Sarı, uzlaşmacı, klasik se... Gıda-İş'in bir oyunu da boşa ... oldu. İşçilerin hakları alması d... da devrede olmalarıyla nelerin ... ceğini göstermek açısından, Ba... leri küçük bir örnek sergiledi...

MİTİNG HAKKINDA NE DEDİLER?

Baştarafı 1. Sayfada

Bir işçi çocuğu: "Babalarımız işsiz çocukları aç."

Eternit'ten bir işçi: "Bizde mitinge ilişkin bir toplantı yapıldı. Ama bu toplantıda sadece varolan birşeye katılıp katılmamayı tartışabildik. Böyle bir çaba tam tersine işyerlerinden başlamalı. Yoksa salt mitingle kuru kalıyor."

Zonguldak'tan bir maden işçisi: "Mitingin propagandası iyi yapılmadı. Temsilcilerimiz de duyarlı davranmadılar. Yapılacak çalışmalar işçileri bilinçlendirmeye, neyin ne olduğunu anlatmaya yönelik olmalı. Ancak o zaman yapılacak mitingler çok daha coşkulu, güzel geçer, yaşanan sorunlar bütünlüklü kavranabilir."

Beytullah Kaçaroğlu (Seyyar satıcı): "Grevler işçilerin haklarını alamamasından oluyor. Ben şahsen bugünkü gibi mitingler hep olsun isterim. Ben de katılmak isterim. Çünkü işçilerin iyi maaş alması bizi de olumlu etkiliyor."

Ahmet Belvermiş (Manav): "İşçilerin yürüyüşünü biz de destekliyo... kü gördüğünüz gibi tezgahım ... ya da işten çıkarmalar olduğu... de satışımız düşüyor. Biz de o... verişte anlayış göster... dımcı olmaya çalışıyoruz. Ben ... ge severek giderim. Eğer tüm... böyle bir karar alsaydı, sever... dim."

Levent Sarıoğlu (Fırıncı): "Mi... güzeldi. Miting, yürüyüş filan ... san biran eskiyi düşünerek ... Gerçi bu mitingin eskiyle hi... yok. İşçilerin haklarını istemele... zel. Ben fırıncı olduğum için iş... rumundan direkt etkilenmiyor... bizim ekmek dağıttığımız bakk... veresiye olayı arttığı için dola... biz de etkileniyoruz. Benim g... son zamanlarda İzmit'te para ... Para çekildi. İnşallah bu mitin... sinde İzmit eski halini alır. İşt... tılan ve şimdi boşta gezen ya... lık yapan işçiler tekrar eski iş... nerler de para da İzmit'e tekr...

Yıldız Porselen'de grev şen...

BU İŞYERİNDE GREV VAR

274 işçinin çalıştığı Beşiktaş'taki Yıldız Porselen işyerindeki grev sürüyor. 15-16 Haziran nedeniyle değişik işkollarından işçiler ve sendika şube yöneticilerinin dayanışma ziyareti yaptığı grev yeri adeta şenliğe dönüştü. Ziyarete Tes-İş 1 nolu şubeye bağlı TEK işçileri, Belediye-İş 1 nolu şubeye bağlı 2. Entegre işçileri ve değişik işkollarından birçok işçi katıldı. ... rum eşliğinde türküler söyleyip h... ken işçilere polis, grev yerinde ... zurnalı gösterinin yasak olduğu... siyle müdahale etti. Uzun tartış... nunda polisin anti-demokratik ... protesto eden işçiler, işçiler ara... yanışmanın önemini vurguladı...

Lübnan'daki yangın Ortadoğu'yu saracak

DOĞU ÜZERİNE R DENEME

ısı politik areneda önemli de-
şanıyor. Gelişmeler güçler
bir alt-üst oluşa neden olu-
al olarak politik zeminde bir
endini gösteriyor. 1980'li yıl-
ında Gorbaçov faktörünün
nesi, Doğu Avrupa'daki ya-
mlerdeki derinleşmenin ya-
olayların 1990'lar dünyasın-
eleri önemli ölçüde etkileye-
diden sinyallerini veriyor.
u'da bu gelişmelerden etki-
bölgelerden biri. 1950'lerden
e olan ilişkiler alt-üst olmuş
ovyetler Birliği bölgede rolü-
tmış ve Yahudi göçü ile de
enge'' arayışına veya atılıma
Bölgede bir ''güç'' boşluğu-
sıyla, İsrail'in stratejik ağırlı-
den artmaktadır. Arap dün-
boşluğu doldurmak anlamın-
şma süreci'', yeni Arap grup-
neden olabilecektir. (Mısır-
si ve Kuzey-Güney Yemen
bu doğrultuda değerlendiri-

**U LÜBNANLAŞTIRILI-
ASI BİR PROJE.**

stleri **''bölgesel sorunlar ve
onusunda daha etkin poli-
esi''** (Ermeni-Kürt-Kıbrıs so-
) **yönelimindedir.** ABD'nin
pa Güvenlik ve İşbirliği Kon-
çevesinde daha belirleyici rol
işimlerini bu doğrultuda de-
iliriz.
a özellikle ''azınlıklar'' soru-
er de dahil olmak üzere bir-
''çıkarlarının'' savunuculuğu-
e eğilimi, ABD'nin Ortadoğu
n yeni boyutlarını içinde ta-
rak ABD yönetiminin gerek
aları konusunda dile getirdi-
gerekse, Kürt sorununa ba-
Doğu'da yeni Ermeni (Kaf-
i İsrail) ve Kürt devletleri ku-
ultusunda, ABD stratejistleri
bazı uzun dönemli planlar ya-
mı yaratıyor.
(*)''Kürt sorunununun
laşma'' politikasının altında
iyeti sezmek fazla güç değil.
dan ABD'nin ''Bölgesel so-
ınlıklar konusunda daha et-
olitikasını dipdiri ve taze bir
yor. Balkanlar, Kafkasya, D.
ndan dolayı ABD bugün Or-
görece bir ''istikrar'' arayışın-
linin Gazze'de öldürülmesin-
a İsrail ile aralarının
nesi'' yaramaz çocuğun ku-
me'' anlamını taşıyor. ABD, İs-
''yaramaz çocukluğunu
'' kısa dönemli çıkışları yeri-
deli programın gereğini yap-
'görece istikrar'' politikası;
un sıcak bölge olması doğrul-
numlar serpmesi anlamına
aktındaki yaşanan çözülme-
'tehdit'' değerlendirilmesi ye-
eğerlendirilmesine bırakarak
eğişikliklere gidiliyor. Askeri
aşanmakta olan değişim böl-
tehditlerini çok daha üst bo-
or.
i Lübnan mozaiğine dö-
''Esnek Savunma'' stratejisi
i militer kuvvetler) bölgede-
kil alışı göstermekte. Bu an-
eryalizm, Ortadoğu'daki po-
ni gerçekleştirmek zeminini
onuda, Filistin ve Kürt soru-
uyor. Bu iki konunun ortak
nde hareketliliği taşıması ve
eri düzeyinde etki alanlarının
. Filistin sorunu, tüm Arap ca-
ail'i ilgilendirirken, Kürt soru-
kle Türkiye, Suriye, Irak, İran'ı
emektedir. Ayrıca Kürt sorunu
reketliliğin ve mozaiklerin ka-
i katalizör (hızlandırıcı) işlev
ecek seviyededir.
gede siyasi kontrol ağını ge-
atejisini izlerken, askeri kont-
üçük NATO'lar yaratarak sağ-
işıyor. (Bu nokta da, NATO'-
n sonraki alacağı biçim konu-
tışmalar için örnek olabilir)
rail ve Mısır'ı bu projenin için-
endirebiliriz.
ontrol bölgesel savaş strateji-
nlamını buluyor. Ortadoğu'nun
tırılma projesinde ''gerginlik
sürekli yaşanması anahtar bir
yor. Su sorunu (Türkiye'nin Fı-
i GAP çerçevesinde bir süre
e projenin geleceğinde bunu
acağından duyulan kaygılar İs-
e ve Ürdün arasında paylaşılan
ının durumu, Mısır'a gelecek
ın güneyde kesinliye uğrama-
da ''İsrail parmağı aranması
k etken petrol konusu gerginli-
şkilerini oluşturuyor. Bölgenin
asında bu etkenlerin devreye
her zaman mümkündür.

**IRVESİ VE DÜŞÜNDÜRDÜK-
RTADOĞU'DA SAVAŞ RÜZ-
I ESİYOR.**

konjoktüründe yaşanan geliş-
p ülkelerini yeni gruplaşmalar
dengeleri arayışına soktu. Arap
anlamda önem taşıyordu. Ay-
ık on bin Yahudi'nin Sovyetler
n hızla göçü ve bu göçün İsrail
ndaki bölgelere yerleştirilmesi
-Gazze) zirvenin asıl toplanma
uşturuyordu. Zirveye Suriye ve
yakın ilişkide bulunan Fas, Ce-
mmen, Lübnan katılmadı.
onuç olarak Ortadoğu'da den-
eni yönelimi anlamında verileri
rdi. Bu veriler kısaca şöyle;
Suriye sosyolojik ve kültürel
bağlı olarak Arap dünyasında-
oşluğun merkezinde. Irak, Arap
da liderlik mücadelesine devam
e politikasının yönünün İsrail'e
irmiş durumda. Irak'ın ABD ile
deki gerginlik, Sovyet desteği-
esi, İsrailliçilişkileri gerginleştir-

me, tırmandırma politikası izlemesine neden oluyor. Doğu Avrupa'da yaşanan hızlı gelişmelerden dolayı, dondurulmuş bir siyasal durum yaşayan Ortadoğu'daki gelişmeleri istenilen yönde harekete geçirmek ve bölgede Arap ülkeleri açısından ''boşluğu'' doldurmak amacıyla. Irak ve İsrail'in savaşa yönelmeleri ihtimal dahilindedir. Bu gelişme Arap-İsrail savaşı şeklinde bir potansiyeli de taşıyabilir. Ayrıca Irak'ın İran'a zirve önerisinde bulunması ve bu önerinin İran tarafından olumlu karşılanması, masaya oturulma hazırlıklarında Saddam Hüseyin'in ''Şattülarap su yolları egemenliği konusunu tartışılabileceği'' sözleri, İran-Irak ilişkilerinde bir aşama kaydederken, Irak'a aynı zamanda manevra alanı bırakmaktadır. Savaş makinesi konumundaki Irak'ın Ortadoğu da konumlanma arayışı da hızlanmaktadır. Bu askeri niteliğin ülke içindeki anlamı ise, Halepçe örneğindeki gibi asimilasyon ve soykırımdır.

Filistin sorunu bölge ülkelerinin bütününü ilgilendiren dinamikliğini koruyor. Özellikle bu yıl sonuna kadar 250 bine ulaşacağı beklenen Sovyet Yahudi göçü tedirginliğin temel kaynağı. FKÖ lideri Arafat bundan dolayı Birleşmiş Milletlerden acil yardım çağrısında bulundu. Ayrıca ABD ile diyaloglarının yeniden değerlendirileceğini belirtti. Bu gelişmelerden sonra Sovyetler Yahudi göçünün işgal altındaki bölgelere yerleştirilmemesi için güvence istedi. İsrail'de bunun üzerine ''denetleme'' için Gorbaçov ve Bush'u İsrail'e davet etti. Diğer yandan konu Bush-Gorbaçov zirvesinde görüşüldü. Sovyetlerin önem verdiği ticaret anlaşmasının imzalanmasından Bush, Yahudi göçünün kanunlaşması doğrultusunda güvence istedi. Türkiye bir yandan Yahudi göçü için **''fiili başvuruya izin vermeyeceğiz''** derken diğer taraftan **''hava sahamızdan geçen her uçağı kontrol etmemiz mümkün değil''** diyerek esnek bir politika izliyor.

Sovyet Yahudi göçü İsrail açısından bölgenin demografik yapısını etkilebileceği gibi işgalin pekiştirilmesini sağlayacak bir öneme de sahip. Sovyet açısından ise göçün, Arap ülkeleriyle ilişkilerini gerginleştirecek, Arap Petro-Dolarının Sovyetlere akmasını engelleyecek bir sertleşmeye neden olmasından, özellikle kaçınmaya çalışıyor. Sovyetler Birliği Ortadoğu ve Arap ülkeleriyle ilişkili politikalarını kendi iç bünyesindeki değişimleri ön plana çıkartarak gerçekleştiriyor. Aynı yaklaşımı Kürt sorununda ''Self-determinasyon'' politikalarında görmek mümkün.

Ürdün özellikle yaşanan bu süreçten kaygılı... Sovyet Yahudi göçü sonucu işgal altındaki topraklardan kendisine nüfus kayması olacağı ve iç istikrarını alt-üst edebileceği ve bölgenin kaçınılmaz savaşa gidebileceği korkusunu taşımaktadır.

Suriye ise Ortadoğu'da devre dışı kalmasını son Mısır ve Suriye görüşmelerinde aldığı tavırla, Hüsnü Mübarek'in diplomatik önderliğini tanıyarak aşmaya çalışıyor. Zirve sonrası Mübarek'in hemen Şam'a uğraması ve Bağdat zirvesi konusunda görüş alışverişinde bulunmaları bu ilişkilerin gelişeceğini göstermekte. Diğer yandan Irak'la ise ilişkilerinde sertleşen bir süreç yaşamakta.

Bağdat zirvesinde Arap birliğinin merkezinin Tunus'tan tekrar Kahire'ye taşınması, zirvenin her yıl olağan şekilde Kahire'de toplanmasının kararının alınması, Mısır'ın Arap ülkelerinin ortak paydasını yakalayarak bundan sonraki ilişkilerinde kazanımlarını ifade etmekte.

Mısır'ın Ortadoğu'da öne çıkması ve Arap camiasında denge sağlama çabaları politik belirleyiciliğini ön plana çıkartıyor. Diğer taraftan Türkiye'ni ileri karakolluğuna paralel olarak diplomatik ve entellektüel vitrin oluşturma gayreti Mısır ve Türkiye'yi yakınlaştırma olasılığını artırırken, Emperyalizm politikalarını; İsrail faktörüyle birlikte bu ülkelerin Ortadoğu'da tampon (küçük Nato) görevi oluşturmalarıyla gerçekleştirebilir.

ABD, özellikle siyasal iktidar düzeyinde Irak ve Suriye'yi ilgilendiren etnik yapıları da dikkate alarak İran'la ilişkileri geliştiriyor. Irak ve Suriye'yle ise gerginlik yaşamakta. Buna karşılık Suriye yalnız kalmama yönünde yeni arayışlara yöneliyor. ABD Baas rejimlerinin yıkılmasını hedefliyor. Bu ülkeleri ''yakıcı'' bir şekilde ilgilendiren Kürt sorunu ve su sorunu, mezhep farklılığı gerginleşmenin ve çatışmanın ana kaynağı. İleride bu sorunların emperyalizm projeleri çerçevesinden kullanılması şaşırtıcı olmamalıdır.

SAVAŞIN İÇİNDE BARIŞ, BARIŞIN İÇİNDE SAVAŞ

Türkiye, Ortadoğu'da yaşanan hareketlilikte, Emperyalizm ile askeri-ekonomik-politik ve kültürel düzeydeki ilişkilerin sıçratılması ve yeni biçim alışı gereği bir konumlanma sürecine giriyor.

1980 sonlarına kadar Türkiye'nin jeopolitik konumu, soğuk savaş espirisiyle, kuzeyden gelebilecek saldırıya göre biçimlenmiş ve Ortadoğu'da Afganistan ve İran'da oluşabilecek gelişmelere göre belirlenmişti. Fakat bugün uluslararası siyasi konjoktürde Almanya'nın birleşme süreci, AT'de beklenen düzenlemeler Sovyetler ve Doğu Avrupa'daki değişimler, ülkenin kendi içi sorunları ve AT sürecindeki tıkanmalar, Türkiye'nin geleneksel işlevini öne çıkarmakta, bunun yanısıra diplomatik-ideolojik anlamda da ona görevler yüklemektedir.

Bu doğrultuda emperyalizm-Türkiye ilişkilerinde askeri, ekonomik, politik boyutlarda yeni gelişmelere yol açacak adımlar atılmaktadır.

12 Eylül programının tamamlanması doğrultusunda yeni düzenlemelere gidiliyor. Bu gelişme emperyalizmle entegrasyon sürecinin daha ilerletilmesinde ilişkilere yeni boyut kazandırırken, toplumsal muhalefetin gelişiminin bastırılmasını sağlayacak ekonomik siyasi yaptırımlar gündeme giriyor. 12 Eylül sonrasında yürütmenin belirleyiciliğinin daha ileri götürülerek, gereğinde ''ordusuz darbe'' niteliğinde 413-424-425 nolu kanun hükmündeki kararnameler gibi yeni baskı ve yasaklar birbirinin peşi sıra geliyor.

Çankaya'nın yolu Ordu ile MGK kavşağında kesişirken, aynı kulvarda MİT, olağanüstü bölge valiliği görülüyor. Ve bu doğrultuda yeni düzenlemeler uygulamaya sokuluyor. Tek şef konumundaki Özal

Devamı 11. sayfada

Egemen sınıflar yeni baskı yasalarıyla gençliğin direncini kırmaya çalışıyor

Üniversitelere omuz verelim

• Bu saldırılara karşı sadece öğrencilerin değil bütün halk kesimlerinin ve özellikle de sendikaların tavır alması gerekmektedir. Böylesi bir tavır aynı zamanda sendikal faaliyeti salt ücret pazarlığıyla sınırlandıran anlayıştan uzaklaşmak yönünde olumlu bir adım olacaktır.

• Üniversitelerin (ödenen haraçlar yetmezmiş gibi) tamamen paralı hale getirilme çabası bir yandan işçi ve emekçi çocuklarının üniversitelerden uzaklaştırılması anlamına gelirken, diğer yandan da üniversiteye yönelik daha geniş bir saldırının bir parçası niteliğini taşıyor.

''Ödediğiniz her kuruş vergi, size yol, su, elektrik, okul olarak geri dönecektir.'' Devlet gelirlerinin % 80'ini karşılayan vergiyi daha da artırabilmek için, kullandığı yasal zor yöntemlerinin yanısıra, bu vergileri toplamanın **''meşruluğunu''**da sağlayabilmek için ürettiği bu anonsu, devletin televizyonundan sık sık duyuyoruz. Duymadığımız bir şey ise yoldan geçtiğimizde, su içtiğimizde, elektrik kullandığımızda ve okumaya kalktığımızda bunlar için ayrıca para ödeyeceğimizdir. Bu anonsa göre bizim cebimizden alınan para, yine bizim için harcanacakmış. Tam bu iyimserlik havasına kapıldığımız sırada, yine devletin televizyonunun vermeyi uygun gördüğü haberler başlıyor. Her zamanki gibi devletin en yetkili ağızlarını evimizde zoraki konuk ediyoruz. Pembe tablolar çiziliyor yine. Liberalleşme masalı anlatılıyor. Pazar ekonomisiyle üretimin artacağını, ucuzluğun geleceğini, düşünce özgürlüğünün bile ancak liberal bir ekonomide gerçekleşebileceğini sayın büyüklerimiz ballandıra ballandıra anlatıyorlar. Gerçi, bu liberalleşme lafları aşağı-yukarı 10 yıldır hep söyleniyor, buna rağmen ne işsizlik, ne enflasyon sorunları çözülüyor, ne de özgürlük yönünde bir adım atılıyor, diyenler de var. Ama, onlar büyüklerimizden iyi mi bilecek? **''Şimdiye kadar olmadıysa bile, bak seneye olacak''** diyorlar. Bekleriz. Bu bahar olmazsa, gelecek bahara...

Neyse, haberleri izlemeye devam edelim. ''Kendi okulunu kendin yap'' kampanyası çerçevesinde bir ilkokul inşaa edip Milli Eğitim Bakanlığı'na hediye eden iyiliksever bir vatandaşa devletin yetkilileri teşekkür edip, şilt veriyor. (Allah, allah! Eğer ödediğimiz vergilerle okul yapılacaksa, devlet niye vatandaşına **''kendi okulunu kendin yap''** diyor?

Bir sonraki haberde yine Milli Eğitim Bakanlığı'nca tesbit edilen özel okullarda okuyan öğrencilerin ödeyeceği paraların miktarı açıklanıyor. (hani Anayasa'ya göre eğitim parasızdı? Hani vergilerimizle yapılan okullarda yarıca para ödemeden okuyacaktık?)

Sırada bir başka devlet büyüğümüz var. Bir sağlık ocağının tuvaletinin tamir edilip yeniden hizmete sokulmasıyla ilgili olarak yapılan törende konuşuyor: **''Hazırladığımız yeni sağlık yasasıyla vatandaşlarımıza daha kaliteli hizmet sunmayı amaçlıyoruz. Bu yasa bazılarının söylediği gibi ''sosyal devlet'' niteliğini ortadan kaldırmıyor. Tam tersine. Sağlık hizmetinden yararlananların, bu hizmetin karşılığını ödemesi esasını getirerek, fakir vatandaşlarımıza daha iyi hizmet götürmemizin yolunu açıyor. Liberalleşmeyi sağlık sektörüne de taşıyor''**

Biraz düşününce hastalanmamak gerektiği sonucuna varıyoruz. Aksi takdirde, ödediğimiz vergilerin bir yararı olmayacak, istenilen parayı vermezsek tedavi görmeyeceğiz.

Televizyonu kapatıp, gazetelere bir göz atıyoruz. **''Öğrenciler paralı üniversiteyi protesto etmek için eylem yaptılar''** Birden başa dönüyoruz **''ödediğiniz her kuruş vergi, size yol, su, elektrik, okul olarak geri dönecektir.''**

DEVLET KİME HİZMET EDİYOR?

Evet, şimdiye kadar öğrencilerden toplanan har(a)çlar yetmiyormuş gibi, şimdi de üniversiteleri tam anlamıyla paralı hale getiren bir uygulamanın ilk adımları atıldı. Gerekçe, öğrencileri devlete ne kadar yük oldukları konusunda bilinçlendirmek olarak açıklandı.

Türkiye, artık küçük yalanların inandırıcılığını yitirdiği ve bu yüzden daha büyük yalanların en yetkili ağızlardan daha sık söylendiği, bir ülke niteliğini kazandı. 10 yıldır tekrarlanan, yalanların en büyüklerinden birisi de ''liberal'' ekonomi yalanı. Devletin bütçe gelirlerinin en büyük kalemini oluşturan vergilerin % 67'si (**''size yol, su, elektrik, okul, hastahane olarak dönecek''** yalanlarıyla, dolaylı ve dolaysız biçimlerde) emekçi sınıflardan alınıyor. Türkiye kaynaklarının % 70'ini elinde tutan tekelci burjuvazisi ise vergilerin % 19,5'ini karşılıyor. Ve devlet emekçilerden topladığı bu paraların % 18'ini teşvik adı altında burjuvaziye geri verirken, diyanet, milli savunma, içişleri gibi bölümlere büyük ödenekler ayırıyor. Sıra sağlık ve eğitim gibi sosyal harcamalara gelince devletin emekçi sınıflara tek söylediği şu: **''Paran kadar oku, paran kadar yaşa.''**

KARARNAME ÜNİVERSİTESİ

Kararnameler Türkiye'si dönemine girdiğimiz şu dönemde dönemin özellikleri diğer alanlara olduğu gibi üniversitelere de yansıyor. Memurlarla ilgili çıkartılan bir kararnamenin sonuna eklenen bir maddeyle, üniversitelerin paralı hale getirilmesine karar verildi. Kararnameye göre her öğrenci okuduğu fakülteye göre 2 ile 20 milyon lira arasında değişen miktarı **''Cari Hizmet Ödeneği''** adı altında ödemek zorunda kalacak. Ancak gelişen tepkiler karşısında (ve daha çok da gelişebilecek tepkiler karşısında) paralı üniversiteye adım adım geçilmesine karar verildi. Önümüzdeki yıl öğrencilere, maliyetlerin % 1'inin ödettirileceği geri kalan kısım için öğrencilerin devlete borçlanacağı ve öğrencilerin ödeyeceği miktarın alıştıra alıştıra yükseltileceği açıklandı.

Üniversiteleri paralı hale getirme yönündeki bu son saldırıyı, nedenleri ve sonuçları, itibarıyle çeşitli yönlerden değerlendirmek mümkün. Söylenebileceklerden ilki bu saldırının bir bütün olarak üniversite hayatına yönelik daha kapsamlı bir saldırının parçası olduğudur. 12 Eylül faşizmin kitleler gözünde en yıpranmış kurumlarından birisi olan YÖK'ün getirdiği düzenden, egemen sınıfların da şikayetçi olduklarını açıkça belirttiği bir dönemde yeni model arayışları, polisin yerini özel güvenlik birimlerinin alması, öğrenci derneklerinin etkisizleştirilerek öğrencileri, kontrol etme işlevi görecek tepeden bir örgütlenme oluşturulması gibi tartışmalar netleşme aşamasına doğru gidiyor. Olayın bir başka yönü ise öğrencileri hem **''sınıfta kalandan daha çok para alınacak''** korkusuyla, hem de devlete yapıln borçların gelecekte nasıl ödeneceği korkusuyla kişiliksiz, apolitik, çıkarcı bir kalıba dökme projesi. **Yani, gençliğin geleceğinin ipotek altına alınması. Paralı üniversite kararnamesinin en önemli yönlerinden birisi de, devletin yüzündeki zaten yıpranmış olan ''sosyal devlet''** peçesinin daha da yıpranması, altındaki gerçek yüzün daha da belirginleşmesi. Yani devletin, devletliğini daha net göstermesi. Belirlenen parayı ödeyemeyecek olan işçi ve emekçilerin çocuklarına üniversite kapılarının kapanması, bilginin edinilme ve üretilme sürecinden, bu bilginin halkın çıkarları doğrultusunda kullanılmasını sağlayacak bir üniversiteden daha da uzaklaşılması kararname üniversitenin bir başka boyutu.

Bu gelişmeler karşısında öğrenciler ve siyasi iktidarı sorunun tarafları olarak görmek yanlıştır. Bu, bütün halkı ilgilendiren bir gelişmedir. Ve öne çıkartılacak, talep paralı üniversite kararnamesinin iptaliyle yetinmeden Demokratik-Özerk bir üniversitenin gerçekleştirilmesi doğrultusunda olmalıdır. Turgut Özal'ın **''Üniversiteler pazara açılsın. Özel şirketler için mal ve hizmet üretip gelir sağlama yoluna gitsin.''** sözleri bilimin parası olanların çıkarlarına kullanılması içeriğindedir. Buna karşı sadece üniversitelerin, değil, bütün eğitim ve öğretim kurumlarının kelimenin gerçek anlamıyla ücretsiz olması, gerici-ırkçı bir program yerine eğitimin demokratik bir içerikle gerçekleşmesi talebi yükseltilmelidir, herkesin yeteneğine ve isteğine göre bir eğitim görme hakkı, bilimin halkın çıkarları doğrultusunda kullanıldığı, öğrencisi, öğretim görevlisi ve çalışanlarıyla üniversite yaşamının orada yaşayanlarca belirlenmesi, talepleri dile getirilmelidir.

Başta işçiler ve sendikal örgütlenmeler olmak üzere, meslek kuruluşları, demokratik örgütlenmeler üniversiteye yönelen saldırı karşısında öğrencilerin yürüttüğü mücadeleye destek vermelidirler. Çünkü bu sorun hepimizi ilgilendiriyor ve çözümü için hep birlikte hareket etmek gerekiyor.

İşçi çocuklarına üniversite kapılarını kapatan paralı üniversite uygulamasına karşı işçilerin bir örgütlenmesi olan sendikalar kayıtsız kalamazlar, kalmamalıdırlar. Cola boykotu, et boykotu gibi olaylarla tavır geliştiren kimi sendikalar daha ciddi bir boyut taşıyan bu saldırıya karşı çıkmalıdırlar. Sendikal mücadelenin salt ücret pazarlığı anlayışıyla yürütülmesi yönündeki anlayışın kırılıp, işçilerin kendi yaşamlarını farklı boyutlarda etkileyen her türlü gelişmeye sınıf çıkarları doğrultusunda müdahale etmesi gerekiyor. Üniversitelerin paralı hale getirilmesine karşı çıkmak, bu yönde atılabilecek adımlardan birisi olarak duruyor.

Kanun Hükmünde Kararnameler ülkesinden insan manzaraları

(İşçilerin Sesi-Eskişehir) Son dönemde K.H.K'ler birbiri ardına değişik konularda ama birbirleriyle bağıt bir şekilde çıkarılmaya, uygulanmaya başladı.

Bunlardan en çarpıcı olanları ve tartışılanları 413 ve 418 daha sonra 424 oldu. Tepkileri üzerlerine çeken bu kararnameler çıkarıldıklarında yasal ve anayasal dayanaklardan yoksundular.

Üniversite gençliğinin tepkilerini hemem çeken 418 nolu K.H.K üniversite eğitiminin paralı olmasını amaçlamaktaydı. 11 Nisan 1990'da resmileşen bu kararname ülke genelinde (S.S.) olarak adlandırılan 413'ün olması nedeniyle hemen hemen bir ay sonra duyulmaya başlanacaktı.

İlk duyumlar ilk tepkilerin programsız ve plansız olmasına neden oldu. Kendiliğinden gelişen tepkiler önce basında tartışılmaya daha sonra üniversite gençliğinin meşru eylemliliklerine sıçradı.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi öğrencileri geliştirdikleri eylem programlarıyla kamuoyunun dikkatlerini bir anda üzerlerine çektiler. Yaklaşık 1200 kişinin katıldığı yemek boykotundan sonra yürüyüşe geçen öğrenciler **''Paralı eğitime hayır'' ''YÖK'e hayır'' ''Yaşasın özerk-demokratik üniversite'' ''Öğrenim hakkımız engellenemez''** sloganlarını attılar. İlk kitlesel eylem başarıya ulaşıyor ve Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin iktidara uyarısının başlangıcını oluşturuyordu.

Yemek boykotunda kazanılan kitlesellik ve moral üzerine oturtulan 2500'den fazla öğrencinin katıldığı 2 km'lik ''DAYANIŞMA ZİNCİRİ'' moral gücünün doruğa çıkmasına neden oluyordu. Bu arada bazı öğrencilerin geliştirmek istedikleri açlık grevi 28 gözaltıyla sonuçlandı.

Kampanyanın bundan sonraki bölümünde, bu ortaçağ düşüncesini ve gözaltıları protesto etmek amacıyla **''ORTAÇAĞ KARANLIĞINI AYDINLATMA YÜRÜYÜŞÜ''** düzenleyen öğrenciler 1500'den fazla kişinin katılımıyla rektörlük önünde mum yakarak ve forum düzenleyerek tepkilerini dile getirdiler.

Öğretim döneminin bitiyor olmasının kampanyanın sürekliliğini engellediğini belirten öğrenciler Anadolu Üniversitesi ve diğer üniversite öğrencilerinin birlikte hareket etmesi gerektiğini söylüyor ve ekliyorlar. ''PARALI EĞİTİMLE HESAPLAŞMA GELECEK DÖNEME KALDI''

Petkim özelleştirilirken işçiler cephesi

(İşçilerin Sesi İzmit) İzmir Aliağa'da kurulu bulunan ALPET A.Ş.'de çalışan yaklaşık 1400, Rafineride çalışan yaklaşık 100 taşeron firma işçisi Bakanlar kurulunun 18 Kasım 1988 tarih ve 19976 sayılı Resmi gazetesinde yer alan **"Kamu kuruluşlarında yaptırılacak işlerde, işçilerin çalışma şartları ile ilgili genel esaslar"** konulu karar yazısının kendilerini de bağladığı gerekçesiyle başlattıkları dilekçeyle müracaat uğraşı hiç beklenmeyen boyutlara ulaştı. Söz konusu Bakanlar kurulu kararında;

Madde 2- Çalışma şartları ile ilgili hükümler aşağıdaki unsurları ihtive eder.

a- Yukarıda belirtilen işi yapmayı taahüt eden taraf, işçilerin sağlık ve güvenliği, çalışma şartları ve ücretle ilgili mevzuat hükümlerine uyar.

b- Müteahhit, çalıştırdığı işçilerin, işin dahil olduğu bir işkolu veya meslekte aynı tipteki iş için toplu sözleşme veya mevzuatla kabul edilenlerden daha aşağı olmayacak şartlarda çalışmalarını ve ücret almalarını sağlar. Ücret yan ödeme ve çalışma şartlarının toplu sözleşme veya mevzuatla tesbit edilmemiş olması halinde müteahhit, en yakın ve en uygun bir bölgedeki iş kolu veya müteahhitin bulunduğu işkolu ve meslekteki aynı tip bir iş için toplu sözleşme veya mevzuatla tesbit edilenlerden veya müteahhitin bulunduğu işkolu ve meslekteki benzer işverenlerin verdiği genel seviyeden daha az olmayacak şekilde ücret, yan ödeme ve çalışma şartlarını temin eder.

d- Müteahhit, sözkonusu kamu ihalesine ilişkin olarak varsa taşaronun yetkili kamu kuruluşuda sözleşmenin devri halinde işi devralan müteahhidin bu çalışma şartlarını uygulamasının sağlayacak gerekli tedbirleri alır.

Madde 3- İlgili işçilerin şikayeti üzerine, ihaleye taraf olan kamu kuruluşu, 2. maddede öngörülen hükümler uyarınca, işçilerin hak sahibi oldukları ücretleri alamadıklarını tesbit etmesi halinde, müteahhidin istikakından uygun bir kısımını alıkoyarak bu meblağı müteahhid adına işçilere öder.

Madde 5- Müteahhidin sözkonusu çalışma şartlarına uymadığının veya bu şartalrı uygulamadığının tesbiti halinde, gerekli idari ve cezai kovuşturma yapılarak müeyyide uygulanır.

Madde 6 - 7 - 8 - 9 - 10 -

İmza : C.Başkanı K.Evren, B.Bakan T.Özal ve Bakanlar

Petrol-İş sendikası Aliağa şubesinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İzmir bölge müdürlüğüne yazdığı 12.3.1990 tarihli yazıya 22.3.1990 tarih, 26164.33-6 sayılı yazısında cevap olarak Resmi gazetede konu ile ilgili madde aynen geçerek, (...) Buna göre, anılan işyerinde çalışan taşaron işçilerin sendikanız tarafından imzalanan T.İ.S. den yararlandırılmaları gerekmektedir denilmektedir. Bölge müdürü Niyazi KARADAĞ imzalı yazı, işverenin eline geçmesinden sonra ALPET A.Ş. Hukuk müşavirliği imzasıyla yapılan yazılı açıklamada "(......) Petrol-İş sendikası şube başkanlığı (Konunun tamamen dışında olmasına rağmen), İzmir bölge çalışma müdürlüğüne bu karar ile ilgili başvurmuş olmasına rağmen), izmir bölge çalışma müdürlüğüne bu karar ile ilgili başvurmuş ve bir mütalaa almıştır. (........) Genel müdürlüğümüzün, bir kamu iktisadi teşekkülü olması nedeniyle de sözkonusu Bakanlar kurulu kararı kapsamı dışında bırakıldığı görüşündeyiz" denilmektedir.

Hem işçiler, hem de sendika açısından konunun iki ayrı boyutu var.

1- Taşoron ve müteahhid firmaların işçilerinin (ki bu sayı yaklaşık 1500 kişi) sendikaya üye yapılmaları.

2- 1.11.1988 tarihinde resmi gazetede yayınlanmasıyla birlikte yürürlüğe giren bakanlar kurulu kararının Aliağa ve diğer tüm kamuya ait işyerlerinde çalışan müteahhid firma işçilerine, o tarihten günümüze kadarki ücret, sosyal hak, vs.lerin ödemek istemeyecek firmalara ödettirilmesi.

Bundan yaklaşık 4 yıl kadar önce Müteahhid Hamdi BÜYÜKAKMAN'ın yanında çalışan işçilerin Otomobil-İş sendikasına üye olmalarından hemen sonra, söz konusu müteahhidin sözleşmesi Alpet A.Ş. tarafından feshedilmiş, işveren tüm çalışanları işten çıkarmış, daha sonra bir başka firma adıyla yeniden ihale kazandırılmış ve aynı çalışanlar bu kez sendikasız olarak işe geri alınmıştı. Bu olayda da yaşandığı gibi işveren ve müteahhid firmalar sendikaya tahammül edememektedirler. Söz konusu firma ise halâ işine devam etmektedir.

Bakanlar kurulu kararının Resmi gazetede yayınlanmasından yaklaşık 27 gün önce Devlet Bakanı Adnan KAHVECİ imzasıyla "Petkim Petrokimya A.Ş. genel müdürlüğüne" gönderilen Tasarruf tedbirleri konulu yazıda, (sayfa 2, madde 7)" (........) Bu şekilde istihdama, kesinlikle son verilecek ve işin mahiyetine göre geçici olarak ve yapılacak sözleşmelerle müteahhidlere verilecek iş ve hizmetler için (Taşıma, temizleme, yemekhane vb.) bakanlıktan olur alınacaktır.

Memurlar (Sözleşmeli personel) eliyle yürütülmesi gereken asli ve sürekli nitelikli iş ve hizmetlerde müteahhit personeli adı altında istihdam edilen personel, (Sekreter, memur, daktilograf, mühendis, bilgisayar uzmanı, hizmet görevlisi gibi) ihtiyaç durumu saptanmak suretiyle daha evvel alınmış veya alınacak kadrolara geçirilecek, hizmetine ihtiyaç olmayanların akitleri süre sonunda yenilenmeyecektir." denilmesine rağmen böylesi bir uygulama başlatılamamıştır. Bugün sözkonusu uygulamayla çalışanların sayısı 1500 civarında olmasına karşın, kadroya en fazla 300 civarında kişi alınabilecektir. İşyeri yetkilileri aradaki 1200 işçi farkının işi büyük ölçüde aksatacağını iyi bildiklerinden Devlet Bakanının yazısıyla ters olan uygulama günümüzde halâ sürmektedir.

Durum bu kadar karışıkken Kırşehir'de kurulu bulunan PETLAS lastik fabrikasının taşaron işçileri sendikaya üye olmuşlar, işverenin itirazı üzerine durum mahkemeye intikal etmiş ve dava halâ sürmektedir. Bu davanın sonucu binlerce kamu müteahhit işçisini direkt ilgilendirdiğinden, iktidarın "Sendikasızlaştırma" politikasını etkileyeceğinden, durum hem işçiler hem de sendikalar açısından oldukça dikkatli izleniyor.

Bunun yanında Petrol-İş sendikası Aliağa şube başkanının 24 Mayıs 1990 günü yaptığı basın açıklamasında ALPET ve Rafineride çalışan tüm müteahhit firma işçilerini sendikaya üye yapacağını söylemesi olayın bir başka halkasını oluşturuyor.

Rafineri işverenine verilen talimatla, sendikaya üye olanların ne pahasına olursa olsun işten atılmaları direktifi verilmiş olduğu biliniyor.

ALPET işvereninin bundan pek farlı tavır göstermeyeceği de gün gibi açık. Bunu şöyle açıklayalım, Gruplar halinde 1.11.1988 tarihinden günümüze kadar eksik ödenen ücret ve sosyal hakların kendilerine ödenmesi için hazırlayıp işverene iletilen dilekçelerin sahipleri tek tek veya gruplar halinde dilekçelerini geri almaları konusunda önce ikna edilmeye, daha sonra işten atma tahditi de içinde olan yöntemlerle korkutulmaya çalışılıyor. Bu baskılardan etkilenen ve işverenle ilişkilerini (hemşehrilik, akrabalık vb.) bozmak istemeyen **az miktarda işçi arkadaş dilekçelerini** geri aldı. Şimdi dilekçesi işverende olan yaklaşık 1000 işçi arkadaş işten atılmada dahil birçok şeyi göze alarak kararlı oldukalrını söylüyorlar. Söz konusu firmalarda çalışan işçi arkadaşların hemen tümü yakında ve çevre köylerde oturuyor, bunun

Devamı 11.sayfada

MESS toplusözleşmeleri yaklaşırken

Üç sendikadan ortak tavır

• Sendikal birlik, yukarılarda masa başlarında değil, tezgah başlarında yakalanacaktır.

• Tezgah başlarından hareket ederek sınıfı kendi sınıf bilimi ile donatan işyeri komite ve konsey örgütlülüğü işyerindeki birliği işkoluna taşıyacak ve sınıfın birliğine giden yolu açacaktır.

"MESS toplu sözleşmelerinde ortak tavır ve birlikte mücadele" adı altında ÖZDEMİR-İŞ, OTOMOBİL-İŞ, ÇELİK-İŞ sendikalarının ortak temsilciler toplantısı 3 Haziran 1990 günü İstanbul'da gerçekleşti.

Toplantıda taslağın tartışılması, değerlendirilmesi yapılmadı. Yalnızca Philips temsilcisi Mehmet Helvacı kendi görüşlerini açıklayarak, özellikle bundan sonraki süreçteki görevler üzerinde durdu. Sendikaların şube yönetimleri düzeyinde olan konuşmacılarda genel geçer şeylerin dışında bir şey söylemediler. Toplantıdan taslağın onaylanması için **"parmakların kaldırılıp indirilmesi"** hedeflendiğinden genel başkanların konuşmaları da bu doğrultuda gerçekleşti.

METAL-İŞ KOLUNDA BİRLİĞE GİDEN YOLUN TAŞLARI SINIFIN ÖZGÜCÜ İLE DÖŞENECEKTİR

Metal-İş kolu lokomatif bir iş koludur. Bu niteliğinden dolayı sermayenin saldırılarınıda yoğun yaşamaktadır. Metal işçilerimin bu saldırılara göğüs germesi, ekonomik ve demokratik haklarını kazanması ve geliştirmesi birliğin yaratılmasıyla mümkündür. Bu anlamda Metal iş kolundaki üç sendikanın MESS sözleşmelerinde toplu sözleşme taslağını birlikte hazırlayarak ortak tavır almaları bütün eksikliğine rağmen sendikal birliğin yaratılması doğrultusunda belli bir olumluluğu da içinde taşımaktadır.

Eksiklik taslağın yukardan aşağı ve kısa bir süre içinde hazırlanmasıdır. Böylesi bir işleyiş Metal işçilerinin katılımını engellemiş, işçiler yalnızca onay vermek zorunda bırakılmıştır. Toplu sözleşme döneminin yarattığı sıcaklık ve duyarlılık bir ölçüde engellenmiştir. Taslağın hazırlanması sendikal eğitim olark algılanmamış, işçilerin söz ve karar sahipliği ilkesi gerçekleşmemiştir. Taslağın hazırlanma süreci işçiyi harekeltendirici bir işlev görememiştir.

Metal işçileri açısından bu ve buna benzer eksikliklerine görülmesi ve giderilmesi yaşayacakları zor günleri aşmayı sağlacaktır. Metal işkolundaki birliğe giden yolun taşları işçilerin sendikal yaşamının bütününde devreye girmesi (sınıfın özgücü) ile döşencektir. Birlik yukarılarda masa başlarında değil, mücadelenin içinde, tezgah başlarında yakalanacaktır. Atılan bu adımın eksikliklerini giderilerek arkasının gelmesi, olası yaşanacak grev döneminde savaş okulunun neferleri gibi hareket edilmesi bizzat Metal işçilerinin özgücünün harekete geçmesi ve örgütlülüklerini yaratmalarıyla mümkündür.

Bu süreç gerçek anlamda sınıf ve kitle sendikal yapısının yaratılmasına hizmet edecektir. Metal işçileri bundan sonraki gelişmelerde sendika yönetimlerinin kendilerini dıştalama tavrına müdahale etmeli, hesap sormalı ve tavır almalıdır.

Bunun için öncelikle yapılması gereken işyerleride İşyeri Komite ve Konseylerini yaratmak olmalıdır. Toplu sözleşme komiteleri de İşyeri Komitelerinin içinde bir organ olarak düşünülüp, işyeri örgütlülüklerinin yaratılmasına hız verilmelidir.

İşyeri Komite ve Konsey örgütlülükleri geçici bir yapı olarak algılanmamalı, mücadeleyi sürekli kılan, sınıf ve kitle sendikasının yaratılmasında temel halka olarak görülmelidir.

Tezgah başlarında hareket ederek sınıfı kendi sınıf bilimiyle donatan İşyeri Komite ve Konseyleri; İşyerindeki birliği işkoluna taşıyacak ve sınıfın birliğine giden yolu açacaktır. Çünkü mücadelenin en sıcak yaşandığı işyerlerinden hareket edilmekte ve sorunları en yakıcı hisseden işçilerin özgücünün örgütlülüğünü yaratmak hedeflenmektedir.

ILO'da devlet sendikacılığı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 77. konferansı Cenevre'de toplandı. 150 ülkeden işçi, işveren ve hükümet kesimlerinin katıldığı ve her yıl Haziran ayında toplanan ILO konferansı bu yıl Türk-İş'in devlet sendikacılığına da tanık oldu.

Hatırlanacağı gibi geçen yıl Türkiye 1402 sayılı sıkıyönetim kanunundan ve bu kanunun uygulamalarından dolayı imzalayarak uymayı kabullendiği 111 sayılı sözleşmeyi çiğnediği için kara listeye alınmıştı. 111 sayılı sözleşme siyasi düşüncelerinden dolayı çalışanlar üzerindeki ayrımcılığı yasaklıyor. Geçen yıl Türkiye ayrıcasendikaların örgütlenme ve toplu sözleşme özgürlüğüyle ilgili imzaladığı 98 sayılı ILO sözleşmesini ihlal ettiği gerekçesiyle güneme gelmiş, ancak işveren kesiminin engellemesi ve Türk-İş'in gererli tavrı ve kararlılığı göstermemesi nedeniyle kara listeye girmekten son anda kurtulmuştu.

"MİLLİ MESELELERİMİZİ YABANCILARA GÖTÜRMEYELİM."

Bu sene Türkiye'nin sadece 111 sayılı sözleşmeyle ilgili olarak ILO gündeminde yer alacağı geçen seneden belliydi. Ne var ki, (geçen seneye kadar Türk-İş'in ILO danışmanlığını yapan ve İmren Aykut'un **"Bir daha bu adamı görmek istemiyorum"** dediği Önder Aker'in sözleriyle) **"1990 ilk iki ayı çok iyi kullanılabilseydi 98 sayılı sözleşme de gündeme gelebilirdi."** Fakat Türk-İş yönetimi o sıralar hükümetin ve işverenlerin **"Toplumsal Uzlaşma"** çağrılarına uyarak Ilgaz dağındaki gizli zirvelere katılarak harcıyordu bu değerli zamanı. Aynı şekilde Türkiye'nin imzalamadığı sendika özgürlüğü ve örgütlenme hakkının korunmasıyla ilgili 87 sayılı sözleşme de gündeme getirilebilir ve ILO'dan Türkiye'nin bu sözleşmeyi imzalamasını istemesi sağlanabilirdi.

Hükümet kanadının tavrı ise her zamanki gibiydi. İmren Aykut'a göre **"Türkiye'nin onuruydu"** söz konusu olan. **"Milli meseleler yabancıların yanında tartışılmazdı. Sorunlarımızı kendi içimizde çözmeliydik"** vb. Bu konuda Türk-İş'in ikna edilmesi çok kolay olmuştu. Gizli zirvelerde Türk-İş'e **"devleti koruma ve kollama görevi"** hatırlatılmış ve Türk-İş yönetimi **"hazır ol"** durumuna getirilmişti. Bunun sonucunda geçen yıl yapıldığı gibi makyaj niteliğindeki bir takım değişikliklere bile gerek kalmamıştı. Zaten ILO'ya giden Türk-İş heyeti de orada ne olacağını önceden kestirmek konusunda birçok kişiye önemli ipuçları vermişti. Türk-İş'in sağ kanat sendikacıları olarak bilinen Tes-İş, Türk-Metal ve Yol-İş başkanları ILO heyetini oluşturuyorlardı.

ULUSLARARASI SENDİKAL ÖRGÜTLER TÜRK-İŞ'TEN DAHA DUYARLI

Fakat hükümet kanadının rhatını kaçıran bir başka unsur vardı. Kanun hükmünde kararnamelere, darbelere boyun eğip destekleyen Türk-İş'i **"zapt-ı rapt"** altına almak kolaydı. Fakat İmren Aykut'un deyimiyle **"bir modaya kapılarak Türkiye**'yi (daha doğrusu Türkiye'deki anti-demokratik uygulamaları) **eleştiren"** uluslararası sendikal örgütlere söz geçirmek o kadar kolay değildi. Türk-İş'in de üye olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Türkiye'den bir an önce sendikal özgürlükleri tanımasını istedi. 87 sayılı sözleşmenin Türkiye tarafından imzalanması sorununda Türk-İş'e resmi bir dille verilen bu mesajın Türkçesi, **"eğer sendikal hakları kazanmak istiyorsan, biraz çaba harcamalısın"** şeklinde açıklanabilir. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK) ise Türkiye'de insan hakları, demokrasi ve sendikal haklar konusunda hiçbir ciddi ilerleme olmadığını belirtti. Uluslararası Kimya, Enerji ve Genel Hizmet İşçileri Federasyonu (İCEF) Türk hükümetinin taahhütte bulunmasına rağmen ülkedeki yasal düzenlemeleri ILO satandartları düzeyine getirmediğini açıkladı. Bütün bu açıklamaların arkasından Türk-İş'e mesajlar veriliyor ve uluslararası platformlarda ciddi bir etkinlik gösterilebilmesi ve hükümet üzerinde baskı oluşturulabilmesi için Türk-İş'in biraz çaba harcaması gerektiği söyleniyordu.

Geçmiş senelerde Türk-İş'e destek atan diğer ülkelerin işçi kesimleri bu sene de yardıma hazır olduklarını bildirmelerine rağmen, Türk-İş'ten bir çağrı gelmemesi üzerine etkin bir girişimde bulunamadılar. Uluslararası sendikal örgütlenmelerin Türkiye'deki son gelişmeler nakkında bilgilenme isteği de Türk-İş tarafından yanıtsız bırakıldı.

Bu eleştiriler karşısında hükümeti temsilen İmren Aykut'un verdiği yanıtlar ciddiyetten uzak bir içerikteydi. ILO'nun hiçbir bağlayıcılığı olmayan, iştişari nitelikte önemsiz bir örgüt olduğunu söyleyen Aykut, biraz da Avrupa Topluluğu'na girme ümidini kaybetmiş bir ülkenin temsilcisi olarak konuşuyordu.

Bir ILO konferansı daha geride kaldı. Şevket Yılmaz konferansta yaptığı konuşmada **"Türk hükümetinin yıllardır birçok söz verdiği halde, bu sözleri tutmamasının adeta ILO'ya hakaret etmek anlamına geldiğini"** söyledi. Böylece kendi sorumluluğunu yerine getirmediğini bu yıl ILO'ya hiçbir rapor vermediğini, hiçbir ciddi çaba harcamadığını unutturacağını sanarak Türkiye İşçi Sınıfına açık açık hakaret etti.

Bu yılın sonunda Türkiye, muhtemelen 1402 sayılı sıkıyönetim kanunundan dolayı bir kez daha eleştirilecek, 98 sayılı sözleşmeye uyulması, 87 sayılı sözleşmenin imzalanması istenecek. Hükümet, işveren ve Türk-İş bir seneyi daha atlatmanın rahatlığına kavuşacak.

İşçi sınıfı açısından çıkarılacak en önemli ders ise, hak ve özgürlüklerin kazanılmasında uluslararası dayanışmayı reddetmemekle beraber bu dayanışmanın gerçekleşmesi için Türkiye işçi sınıfının öncelikle kendi mücadelesini yükseltmesi gereğidir.

Kristal-İş Gebze şube kongresi

Görev, olumsuzlukları aşmaktır

Kristal-İş Gebze Şubesi genel kurulu yapıldı. Kongrede genel merkez yöneticileri sendikanın iç sorunları olduğunu ve bu sorunlar nedeniyle Temmuz ayı çinde Genel Merkez olağanüstü genel kurul kararı aldıklarını açıkladılar. Cemal Simliova'nın başkanlığında tek listenin olduğu Gebze şubesi 12. olağanüstü genel kurulu bir yönüyle iç çatışmanın tartışılması biçiminde gelişirken, diğer yönüyle olağanüstü genel kurul için yatırım yapma kürsüsü olarak değerlendirilebilir.

Genel Merkez yöneticilerinden Ziya Karadeniz, "İç sorun beş kişinin gitmesi ile çözümlenemez birlik tabanda olmalı, tabandan tavana doğru örülmeli" derken şube başkanı Cemal Simliova eleştirilere yönelik yaptığı konuşmada "Sendikalar Toplu iş sözleşmesi yapan kurumlar haline dönüşmüştür. Demokratik ve siyasi yaşama ağırlıklarını koymalıdır. Sendikamızda, sendikal anlayıştan kaynaklanan içsorunlar var. Meselenin sahipleri sizlersiniz, sizler adına karar vermek olmaz. Bireysel değil kollektif sendikacılık yapalım İşyeri Komite ve Konseylerini örgütleyelim dedik. Ama arkadaşlarımıza kabul ettiremedik" lerini belirtti.

Bunları söyleyen Gebze Şube Başkanı Cemal Simliova, gerek 21-22-23 Temmuz 89'da yapılan genel merkez 10. olağan-genel kurulunda, gerekse sözleşme ve işten atılmalarla ilgili sorunlarda hiçte konuştuklarına uygun görevleri yerine getirmediği, işyeri komite ve konseylerinin oluşturulmadığı, işten atılmalarla ilgili olarak Lüleburgaz-Topkapı Şubeleriyle ortak davranışta bulunmadığı, delege ve diğer şubelerden gelenler arasında konuşuluyordu.

Bilindiği üzere Kristal-İş genel merkezi bir yıllık süresi içinde, toplu sözleşmenin uygulanmasını sağlamak için yapılan toplu vizite eylemleri ve bunun sonucunda işten atılmalara karşı geliştirilen eylemliliklerde çifte standart uygulamıştır. Toplu vizite eylemliliklerine Topkapı-Lüleburgaz Şubelerinin tüm işçileri, Gebze şubesi kısmen katılırken Paşabahçe-Sinop-Mersin şubeleri hiç katılmamış ve Genel merkez vizite eyleminin tam başarı ile uygulandığını belirtmiştir. Yani, merkez; şubeleri yanıltmıştır. Aynı şekilde bu eylem sonucu Topkapı-Lüleburgaz-Gebze'den işten atılmalar karşısında Gebze şube başkanı Cemal Simliova da diğer şubelerden bağımsız tavır izlemiş, genel merkez ise bu şubeler kendisine "muhalefet" olduğundan kayıtsız kalırken kendisinin yanında gördüğü Paşabahçeki işten atılmalara karşı "duyarlı" davrandığını geniş bir çalışma

Devamı 11.sayfada

KISA...KISA...KISA

SOLVENTAŞ'

8 işçi atıldı

(İşçilerin Sesi - İzmit) 36 işçin çalıştığı Gebze-Dilovası'nda kur Solventaş'ta 8 işçi arkadaşın 1 ziran'da işten atılmasının protes eden işçiler toplu vizite eylemi lar. Konu hakkında Petrol-İş Ge şube başkanı Nuri Teke şunları ledi. **"İşveren hiçbir haklı g çe göstermeden sekiz arkada zı 13. maddeden işten çıkartt Sonraki günlerde 9 mühendis alındı. Amaç, sendikanın etki kırmak, sendikasızlaştırmaktır pılan vizite eylemi bir ikaz nit ğindedir. Atılan arkadaşların işe alınması için mücadele ed ruz. Eğer işçi arkadaşlarımız alınmazsa sendikamıza bağlı ze'deki 20 işyerinde çalışan işçi bu eylemi tekrarlayacakt**

Kazlıçeşme işçileri "Gözaltılar mücadelemizi engelleyemez"

31.5.1990 günü 300'e yakın işçisi 1 Mayıs'ta yaşananları to ettiler. Ayrıca Belediye işçi eylemlerine destek verdikleri lirten Deri işçileri 413 no'lu K Hükmündeki Kararnamenin s mücadelesine saldırı olduğun layan bir basın açıklaması ya **"Yaşasın İşçilerin birliği" elele genel greve" "Yaşası Mayıs" "1 Mayıs hakkımız söke alırız"** sloganlarını attıl

ESTON'da iş atılmalar

Eskişehir Eston beton dire kasında 114 işçi işten atıldı lık bir grevden sonra işveren şarak tekrar işe başlayan E çileri daha grev sonrası ilk ı nı almadan işverenin aldığı rarla şok oldular.

Hizmet süreleri 10 ile 20 sında değişen 114 işçinin iş nin fesedildiğini işyerine as yuran işveren, bu kararını g sonra gelen ekonomik yükü ğına dayandırmaya çalışmak

İşten atılmaları protesto e ler, işverenin kendilerinin ye gari ücretle işçi alacağını s haklarını yasal yollardan s rı ile aramaya çalışmaktala

'12 Eylül'le birlikte tüm ya ları ellerinden alınan işçiler lül'ün sivil uzantısı olan AN darında da tamamen işvere fına bırakılmışlardır.

Yasal haklarını kullanmal baskı, şiddet ve tehditle izin meyen işçiler, haklarını alm delesinin meşruluğu ve bun olan kendi öz örgütlülükleri Rİ KOMİTE ve KONSEYLE ratmaktadırlar.

İşten atılmalara karşı, top leşmelerde ve grevlerde sö ve başarı için Eston işçileri İŞYERİ KOMİTE ve KONS Nİ vakit geçirmeden hayata mek için çalışmaları gerekn

Eskişehir belediyesinde toplu sözleşm krizi

Eskişehir belediyesi ile B İş Sendikası arasında yürü lu sözleşme görüşmeleri tüm rağmen bir sonuca ulaşma

Son yapılan görüşmelerd grev kararı alan ve bu karar binasına asarak yasal süre mamlayan yöneticiler 60 g greve gidebileceklerini beli lerdir.

Bu arada olumsuz tavırla düren SHP'li belediye başk mi Vardar grev kararının ya madığını ileri sürerek mahk başvurmuş ve ihtiyadi-tedb aldırmıştır. 19 Haziran'da y olan mahkemeden sonra k cek olan grev kararını bele leriyle birlikte Eskişehir ha rakla beklemektedir. Sakal mesaiye çıkmama, işi yava gibi eylemlerini sürdüren iş sik hoşnutsuzluklarını belir lamı Vardar'ı kınıyorlar.

Belediye başkanına topl atılan mektupta "geçim sıkı safhaya gelmiştir, ayda bir larım yüzünden başım eği rum, kasaptan et almayalı aşıyor, bir ailenin mutfak m 500.000 TL. olduğu şu dön lemin ihtiyaçlarını karşılaya bu durumda nasıl geçim s bana öğretirmisiniz" diyerek nı dile getiren işçiler daha liştirdikleri toplu vizite eyle kişehir'de belediye hizmetl rım gün durdurdular. İşçile nı alana kadar mücadeleye edeceklerini bildiriyorlar.

İşçi Arkada Gazeteni ok arkadaşlar ulaştır.

oplusözleşme: elediyelerde Truva atı

len haklar nasıl korunacak? Çok yakında ödeme güç- işecek olan SHP, çözümü özelleştirmede arayacak. yönetimi böyle bir saldırı karşısında nasıl tavır alacak? işyeri komiteleri Yeni Çeltek katliamını protesto için ş bırakmıştı. Genel merkezin ve şubelerin insiyatifi dı- en bu eylem yöneticilerin paçalarını tutuşturmuştu. Fuat eylem sonrası şube başkanlarına "birgün bu komite- izin başını yiyecek" sözleri halâ kulaklarda. "İşyeri i" başlıklı 61. "ucube" maddesi ile yapılmak istenen ni bir saldırı biçimi mi?

Toplu sözleşme sürecine eylemleriyle müdahale eden belediye işçileri, Özal'ın belediyeleri özel şirketlere ihale etme önerisine ne diyecek.

çilerinin bundan sonra iki yıl ı çalışma koşullarında, ne çalıştırılcakları 31 Mayıs'- sözleşme ile belirlendi. nun. Hem ücret konusun- neredeyse yarısına imza at- ın aracılığıyla "**çöpçüye bi- verecek kadar "sosyal**" ve **at**" olduğunu gösterdi ka- tüne üstlük ilk elden geçen ddeleri "**kendi elinde olma- rle**", yani anti-demotratik niyle yeniden pazarlık konu- kimini rötuşlayarak, kimini tarak imzaladı sözleşmeyi. e şu anti-demokratik yasa- daha da sosyal demokrat sterdi cümle aleme(!).

memnun. Genel merkez nkü, ANAP döneminde im- eşmenin, kendi deyimleriy- **larak %166**" üzerinde bir imza attı. Genel merkeze rici şubeler memnun; Çün- elim, idari maddeler tekrar tirilince sabaha karşı saat ettiler toplantıyı. Onlar imza eşmeye, ta ki Haziran'ın a törenine kadar, aradaki bir ılar işçilerin genelinde tep- maya başladılar sözleşme- teren işçiye de "**kardeşim n toplantıyı**" diyerek sıyrıl- na sahipler nasıl olsa.

mnun... Daha doğrusu ço- mnun. Ücret tatmin etti ço- k fazla değil bir kaç ay için- anın pul olacağını farketme- orlar. Ne var ki sözleşmeyi zleyen, katılan işçiler huzur- **geldik göz göre göre**" di-

eşme görüşmelerine başla- her işyerinde ayrı ayrı 39 andı. Her işyerinden birer oluşan "**üst komite**" de bu erlendirilerek teke indirildi. rilmiş ücret 2.5 milyona ula- tler başlığı altında, kira ya- yardımı, işverenin konut sa- işçilerin her yıl %20 sine ko- sı, hastalanan işçinin teda- en her türlü masrafı üstlen- ddeler yer alıyordu.

MOKRAT BELEDİYELER ACILAR EL ELE: AL GÜ- ÜLÜM

timlerinin de katılımıyla üç nmıştı. 1) **Görüşmelere her er komite temsilcisi katı- madde kabul edilmeden ilmeyecek, 3) Her görüş- yapılacak toplantıyla tüm şmeler aktarılacak ve du- ndirmesi yapılacak.** Bu il- iri yaşama geçirilmedi. Üs- tirilen maddeler dahı tekrar usu edildi. Pazarlık konusu maddelere bir göz atalım: işçi sınıfının birlik, dayanış- adele günü olarak geçen 1 i izin günüdür deniyor. Söz- **e mücadele, işçi sınıfı** ve ükleri çıkartılıyor, neden? İş şube yöneticileri 90 1 Ma- kları tavırla imza attıkları bu sıl bağdaştırıyorlar?

56. madde kıdem tazminatı- bir işçinin kendi isteğiyle iş- si durumunda tazminatı öde- de düzenlenmiş. Yine aynı kıdem yılı için 75 günlük kı- natı öngörüyor. İmzalanan e ise işçinin kendi isteği ile sakatlık vb. dışında) işten ay- munda tazminat ödenmeme- n çalışma yasalarının hüküm- korunmuş. Yani işçinin tazmi- etmediğine işveren karar ve- kıdem yılı için 60 günlük üc- atılmış neden?

k halinde ücretin ödenme- taslak maddesi neden söz- 457 sayılı memurlar yasası- du?

göre, 1980'den sonra hangi olursa olsun işten ayrılan- aya zorlananlar veya 1402 aya göre işten uzaklaştırı- işe dönmek isteyenlere der- ir. Geçmişteki çalışma süre- kü çalışma sürelerine ilave ekli olanlar ise tazminatlarını anan sözleşmede ise 1402 yla işten atılanlardan isteye- r biçiminde düzenlenmiş bu eki işe geri dönenlerin geç- maları kıdemden sayılacak sıfırdan mı başlamış sayıla- rası açık değil. Üstelik yıl- 2'liklerle sınırlı neden?

a 41. madde ile işe yeni gi- ndikaya üye olan işçilerin amından aynen yararlanacağı yor. İmzalanan sözleşmede ni giren ve sendikaya üye in25 bin taban ücret alacağı nci yıl ücret zammından ya- ğı öngörülüyor. Hani işçiler i ücret farlılıklarını gider- aban ücret gündeme getiril- ne perhiz; bu ne lahana tur- ul edilen bu maddeyle yeni- ayrımını körükleyen bu uygu- lama ile işverenin maliyeti ucuzlat- mak için işçi kıyımına yönelip 25 bin lira taban ücretle yeni işçi alması çok mu uzak bir ihtimal? Yoksa belediye- lerin sosyal demokratlığına mı güve- niliyor?

İmzalanan sözleşmenin 56. madde- sine disiplin kurulu başlığına ek olan 3/49 sayılı madde ile "**İşyerinde si- yasi propaganda yapmak, siyasi fa- aliyette bulunmak**" suç sayılıyor ve disiplin cezası öngörülüyor. Disiplin kurulunun işçileri zaptu rapt altına al- manın bir mekanizması olarak geçme- si bir yana siyasi faaliyeti suç saymak neyin nesi? Sosyal demokrat belediye yönetimleriyle sosyal demokrat sendi- kacılar katılımcılığı işçileri siyaset yap- tıkları için cezalandırarak mı sağlaya- caklar. Yoksa siyaset yapmak SHP'li belediye başkanlarının ve SHP'li sen- dikacaların tekelinde mi? Ya da, SHP'nin iyice teşhir olan yüzünü, sos- yal demokrat görüntünün altını kazı- yınca ortaya çıkan ANAP karikatürü kimliğini gizlemek için bulunan bir yöntem mi?

Taslakta 1 yıllık bir sözleşme öngö- rülürken imzalanan sözleşme 2 yıllık bir süreyi kapsıyor. Üstelik 2.yıl zam- mı enflasyon artı %10 otomatiğine bağlanıyor. Belediye işçisi kendi gücü- ne güvenerek 1 yıllık sözleşme istiyor hazırladığı taslakta. Belediye-İş yöneti- cileri enflasyonun artık yıllık değil, ay- lık değil, neredeyse günlük artış seyri izlediği bir durumda gündeme gelen bu talebin görmezden gelinerek iki yıl- lık sözleşme imzalanmasını nasıl açık- lıyorlar? Bir de enflasyon hesaplarının devletin tekelinde yapıldığı bir durum- da ücret zammı resmi açıklamalara terkediliyor. Örneğin Güneş Taner ya- kın bir zamanda enflasyonu %30 lara indireceğinden sözetmişti. Gün gün artan enflasyonu öyle hesaplara boğ-

5000 belediye işçisi, Saraçhanede birleşip Cibali Dispanserine yürüdüler.

mak ve 1 yıl öncesinden bugüne %30 u buluvermek öylesine kolay ki. Gü- neş Taner'in kargaları bile güldüren hesap oyunlarına belli ki bir güvenen Belediye-İş kalmış. Enflasyona bağlı ücret zammı. İşverenlerin istediği de bu değil mi? Belli bir ücretin üzerin- den artık her yıl enflasyon otomatiğine bağlı zamlar. Pazarlık yok, grev yok... artı yüzdeli bilmem ne kadar zam de- niyor. Yüzdeli zamların işçilerin ücret uçurumlarını git gide açan bir yöntem olduğunu bilmeyen kaldı mı? Ücretler arasındaki uçurumu gidermek için ta- ban ücret isteyen Belediye-İş yüzdeli zam ile uçurum yaratmayı nasıl bağ- daştırabiliyor?

Daha önce imzalanan ancak tekrar pazarlık konusu edilen maddelerin ya- salara aykırı olduğunu ve N.Sözen'in de Belediye-İş'in de suçlu sayılacağını gerekçe gösteren sendika yöneticileri bu anti-demokratik çalışma yasalarının arkasına sığınıp bu işten sıyrılacakları- nı mı zannediyorlar. İşçilerin taslağa aldığı bu hakların kazanılması için ne gibi bir mücadele programı öngörülü- yor? Yoksa isteyenin bir yüzü kara anlayışıyla gelecek sözleşmeye kadar koltuklarında rahat rahat oturabilecek- lerini mi zannediyorlar?

OYUN İÇİNDE OYUN

Bu maddelerin SHP trafından tekrar pazarlık konusu edileceği açık ve netti (bkz. İşçilerin Sesi sayı 16, syf 3). SHP'li belediyeler kendi aralarında sağladıkları koordinasyonla ortak ha- reket ederek, hem de ara seçim önce- si "**başarı**" ile bitirdiler sözleşmeyi. Peki Belediye-İş neden aynı şeyi yap- madı? Neden diğer illerdeki belediye- lerle ortak tavır almadı? Nedenleri bi- raz açmakta yarar var.

TÜRK-İŞ, toplu sözleşmelerde koor- dinasyonu sağlamak üzere ilke karar- ları almıştı. Bu ilke kararları toplu söz- leşmeleri üç aşağı beş yukarı birleştirmeyi-buluşturmayı hedefliyor- du... Nitekim Tez Koop-İş yönetimi SSK sözleşmesini belirlenen bu ilkele- rin dışında imzaladığı için disiplin ku- ruluna verilmişti. Türk-İş, Çimse-İş'in çimento sözleşmelerinde yine bizzat devredeydi. Ancak Belediye-İş sözleş- mesine uzaktan seyirci kalmayı tercih etti. Neden? Çünkü iyice sağa yatan ve DYP'ye yaslanan Türk-İş yönetimi, kendisine muhalefet eden "**sol ka- nat**"taki Belediye-İş yönetimini SHP ile karşı karşıya getirerek yıpranmasını istiyordu. Ancak Belediye-İş genel merkezinin de bir takım hesapları var- dı.Ve bu hesaplar doğrultusunda şu- beler toplu sözleşmede yetkili kılındı, diğer illerle koordinasyonbilinçli olarak sağlanmadı.Belediye-İş genel merkezi de son ana kadar görüşmelere uzak- tan baktı. Neden? Çünkü genel mer- keze muhalefet eden şube yönetimle- riyle işçiler karşı karşıya kalacak, yıp- ranacak ve genel merkez son anda devreye girerek "**işi bitirecekti**"; nite- kim bitirdi de.. Şube yönetimlerinin hesabı ise koltuklarını garantiye almak için bu sözleşme döneminde işçileri tatmin edecek bir ücrete bitirmekti söz- leşmeyi. İşçilerin ileri istemlerini de göz- ardı edemeyeceklerinden yavuz hırsız misali enateşli savunucu kesildiler, ama bir yere kadar...

"ÇÖPÇÜ MAAŞI BİLE..."

Bu arada basın "**çöpçüler 1 milyon alacak**" başlıkları atarak işçilerin haket- tiğinden fazla aldıkları gibi bir imaj yay- dı. Oysa, temizlik işçilerinin eylemlilikle- ri, hizmet sektörünün önemin bir kez da- ha kanıtladı. Sokaktaki vatandaş şimdi- ye kadar hiç farketmediği, kendisi için doğal olan hizmetlerin ne denli önemli ol- duğunun bir kez daha farkına vardı. Ve kamuoyu beli de ilk kez toplu sözleşme sürecine dolaylı da olsa dahil oldu. Ama bu noktada Belediye-İş yoktu. İki gün top- lanmayan çöp, ağır giden belediye oto- büsü yaşamı felç etmeye yetti. Ne var ki, Belediye-İş'in bilinçli olarak devrede ol- mayışı işçilerle halkı karşı karşıya getir- di. Oysa işçilerin sendikal örgütü Belediye-İş'in, halkın haklı ama yanlış he- defe yönelen tepkilerini belediye işçile- rinin mücadelesine güç katacak bir po- taya akıtması gerekmiyor muydu? Aynı tepki sözleşme imzalandıktan sonra da sürüyor. Belediye işçilerinin aldığı ücret zammı öğretim üyelerinden memurlara, kamu çalışanlarından, özel sektöre de- ğin örnek gösterilecek zam talepleri ge- liyor gündeme. Oldukça önemli ve olum- lu bir sonuç bu. Ekonomik temelli hare- ketlenmelere ivme kazandıracak. Elbet- te, "çöpçü maaşı bile.. " mantığıyla ele alınmasının önüne geçilirse.

Belediye işçilerinin toplu sözleşmesi- ni değerlendirirken başarılı bir sözleşme olduğunu kanıtlamak için önceki ücret- ler baz alınıyor. Oysa taslakta istenen üc- retin yarısına imza atıldı ve bu taslakları işyerlerindeki işçiler hazırlamıştı. Sendi- ka yöneticileri asıl talebin üzerinde pa- zarlığa başlamanın istenen ücretin alın- masında gerekli bir yöntem olduğunu sa- vunuyorlar. Pazardan patates mi satın alınıyor? Toplu sözleşmede istenen üc- ret masa başındaki pazarlığa mı bağlı? Hayır. İstenen ücret günün yaşam koşul- larıyla belirlenir. Ve ücret bir işçinin aile- siyle birlikte insanca yaşamasını sağla- mak zorundadır. Ücreti düşük tutup "**sosyal yardım**"larla ücreti şişirmekte doğru bir yöntem değildir. İstenen ücret işçinin kirasını ödemesine, yemesine, gezmesine, çocuğunu okutmasına vs. yetmelidir. Ve istenilenlerin alınması ma- sa başındaki pazarlığa değil, işçilerin ör- gütlü gücüne bağlıdır. Belediye işçileri gi- dikleri eylemliliklerle bu güçlerini olaya koydular. Ama büyük ölçüde sendika yö- netimlerinin denetiminde gelişen bu ha- reketlilik, yapılan hesaplar karşısında bo- zuk para gibi harcandı. Açık ki, belediye işçisi, SHP'li belediyelerin propaganda- ları ile "Sözen verdi sözleşmesi"ne dö- nüştürülmeye çalışılan bu sözleşmenin çok üzerinde haklar elde edebilirdi.

SHP'NİN AÇMAZI. YA BELEDİYE-İŞ?

Şimdi sormak gerekiyor, kimi çıkar he- saplarının damgasını vurduğu bu sözleş- me ile elde edilen haklar korunabilecek mi? Örnek verecek olursak görüştüğü- müz bir işçi arkadaşın kaygısı geliyor ak- la. "1 Mayıs'ın ücretsiz izin günü olarak kabul edilmesi işçileri bölecek. Sıradan işçilerin ikna edilmesinde çok daha önemli bir koz olan bu madde, bu haliy- le kimi işçilerin çalışmasını kimi işçile- rin de alanlara çıkmasını yani bölünme- sini getirecek" diyor bu işçi arkadaş.

Ama asıl SHP'li belediyelerin, 51 bel- dede yapılan ara seçim öncesi D. Bay- kal'ın direktifleriyle imzalayıverdiği söz- leşme ile gündeme gelen ücretleri öde- yemez duruma gelince ne olacak? Ge- rek SHP'nin yüzüne gözüne bulaştırdığı politika(sızlık)ları gerekse ANAP hükü- metinin muhalif belediyelere karşı takın- dığı "**tutarlı tavrın**" doğal sonucu ola- rak bir kaç ay içinde gündeme gelecek olan ödeme güçlüğü karşısında Belediye- İş genel merkezi ne tür hesaplar yapıyor? Hesabı ne olursa olsun, işçilerin gazabın- dan kendini kurtaramayacaktır. SHP be- lediyelerin mali sorununu çözmek için banka kurmaktan sözediyor. Mevcut- bankalar dahi ekonomik istikrarsızlıktan ötürü artan risk nedeniyle kredi vermez- ken, yüksek faizler nedeniyle kimse kredi almaya yeltenmezken "**muhafazakâr SHP**"nin banka kurarak mali sorunları- nı aşması mümkün mü? CHP geleneğinin kı- rıntılarıyla varolmaya çalışan ve cepten geçinen ve ceptekini de gitgide tüketen SHP, ANAP'ın sistemi oturtmaya yöne- lik "**cesur**" politikaları karşısında muha- fazakârlığıyla mı çözüm üretecek? SHP açısından, ödeme sorununu çözmenin tek yolu kalıyor, ihale. Evet, ANAP'ın özelleştirme politikalarına sözle muhale- fet eden SHP, bu açmaz karşısında tam da "karşı" olduğuna dört elle sarılacak, çözüm diye. Yani özel kişilere, kuruluş- lara temizlik işlerini, ulaşım vb. hizmet- lerini ihale yoluyla devredecek. Bunun ipuçları sözleşmenin 5. maddesiyle ve- riliyor. 5. maddede "sermayesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait İSFALT, İS- TON, İSBAK, İSMER adlı şirketlerinka- patılması, satılması ya da **her ne şekil- de olursa olsun tasviye edilmesi halin- de...**" denilerek, daha şimdiden varolan şirketlerin **satılmasına** kapı aralanıyor. Peki o zaman Türk-İş'e muhalif Belediye- İş genel merkezi, genel merkeze muha- lif şube yönetimleri ne yapacak? Özelleş- tirme karşısında tavır alacak mı? Bu so- ruların yanıtlarını almak için çok bekle- meyeceğiz ve hepbirlikte yaşayarak gö- receğiz.

Elde edilen hakların uygulanması ve korunmasında tek güvence örgütlülük. İşyeri komite ve konseylerinde örgütlen- mek. "**Ben sendikada örgütlüyüm, al- datımı veriyorum, işleri onlar halletsin**" mantığını yıkmak. İşyerinde- ki tüm işçileri bu örgütlenmeye katarak işyerindeki en küçük sorundan, sendika- sına, ülkedeki sorunlara kadar olan so- runları sahiplenmek, müdahale etmek gerekliliğini pratik-teorik bir süreçle kav- ratmak. Toplu sözleşme döneminde oluşturulan "**komiteler**"in "**sözleşme bitti, komitenin de işlevi bitti**" yanlış anlayışından sıyrılarak sürekliliklerini sağlamak. İşte görev bu. Özellikle toplu sözleşme dönemi işyeri komite ve kon- seylerinin gerekliliğini dayatan birçok ör- nekle doluyken. Görüşmeler sürerken "**SHP'nin gerçek yüzünü gördük**" di- yen işçilerin, sözleşme imzalanıp da üc- retleri tatminkâr bulunca imza töreninde Sözen'e yapılan tezahürat bu örnekler- den yalnızca biri. Sanki işçiler almamış da Sözen vermiş, SHP vermiş gibi. Bir kez daha vurgulamakta yarar var. Söz- leşmede alınan tüm haklar belediye iş- çilerinin eylemlilikleri sonucu alınmıştır. Çok daha iyi bir sözleşme yapılabilirdi. Eğer işçiler örgütlü bir güç olarak direkt devrede olsaydı, süreci baştan sona de- netleseydi.

KORKUNUN YENİ ADI: "61. MADDE" YA DA UCUBE

Ancak burada önemle üzerinde durul- ması gereken bir nokta var. Belediye-İş sözleşmesinin 61.maddesi "**İşyeri komiteleri**" başlığını taşıyor. "**Şube yönetiminin inisiyatifinde esas olacak şekilde komitelerin oluşumun-**

Devamı 11.sayfada

Belediye-İş hazırladığı taslağın çok gerisinde bir sözleşmeye imza attı

Sözleşme 'bitirildi'

• Belediye işçilerinin bundan sonra iki yıl süreyle nasıl çalışma koşullarında ne kadar bir ücretle, çalıştırılacakları 31 Mayıs'ta bağıtlanan sözleşme ile belirlendi.

• Belediye-İş toplu sözleşme süreci SHP'nin maskesini iyiden iyiye düşürürken, belediye işçilerinin hareketliliğinin "sendikaların de- netiminde", "örgütsüz" olduğunu gösterdi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Belediye-İş arasında 6 Mart'tan bu yana süren toplu sözleşme 31 Mayıs günü saat 06.30 da imzalandı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 20 belediye ve 4 şirkette çalışan 26 bin işçiyi kapsayan sözleşme ile ücret artışı sendikanın açıklamalarına gö- re; 1. yıl, taban ücret 40 bin TL (brüt/gün), kıdem zammı 500 TL (brüt/gün), sorumluluk pirimi 750 TL (gün/net), sosyal yardım paketi 168 bin TL (aylık/brüt), yemek 8000 TL (gün- lük/brüt), ikinci yıl ise enflasyon artı %10 olarak belirlendi.

Toplu sözleşme görüşmelerinin başladığı 6 Mart'tan önce 39 işyerinde ki komiteler- de ayrı ayrı toplu sözleşme taslağı hazırlan- mış ve bu taslaklara oluşturulan bir "üst **komitede**" son şekli verilerek tek bir tas- lağa indirilmişti. Yine bu "komitelerde", görüşmelere komitelerden temsilcilerin ka- tılması ve bir madde kabul edilmeden di- ğerinin görüşülmesine geçilmemesi ilkele- ri belirlenmişti. Yine alınan ilke kararı ge- reği her görüşmenin ardından işçilerle ge- niş bir toplantı yapılarak gelişmeler akta- rılacak, durum değerlendirmesi yapılacak- tı. Ne var ki bu ilke kararlarının hiç biri yaşama geçmedi. Sadece 2 şubeye bağlı iş- yerlerinden iki işçi görüşmelere katıldı. Her görüşme sonrası geniş toplatı yapmak bi- çimindeki karar görüntüyü kurtarmak için 1 kez, o da sınırlı sayıda temsili ile Kızılay Düğün Salonu'nda ve ancak 1. tur sonun- da gerçekleşti.

Görüşmeler sırasında öncelikle idari maddeler ele alındı. 1 Mayıs'ın ücretli izin günü olması, bir işçinin kendi isteğiyle iş- ten ayrılması durumunda tazminatının ödenmesi, tutukluluk halinde ücretin ödenmeye devam etmesi maddeleri kabul edildi. Ancak sabaha kadar süren son gö- rüşmede bu maddeler işveren tarafından tekrar gündeme getirildi. 1 Mayıs'ın ücret- siz izin günü olması değişikliği ile, tutulu- luk halinde 457 sayılı memurlar yasası uy- gulanır değişikliği ile diğer maddelerde de kimi değişiklikler ya da tamamen çıkartıl- masıyla sözleşme imzalandı. 31 Mayıs sa- bahı değerlendirmelerini almak üzere ara- dığımız şube yöneticileri kendilerinin bu maddeler tekrar gündeme getirildiği için görüşmeyi terkettiklerini, sözleşmeyi itfa- iye şube başkanı A. Guven ile genel baş- kan Fuat Alan'ın imzaladığını söylediler. Ancak daha sonra tekrar görüşmeye git- tiğimiz şube başkanları bu maddelerin ka- bul edilmeyeceğini bile bile taslakta oldu- ğu için, görüşme masasına götürdükleri- ni, bu maddelerin kabul edilmesinin zaten yasalarca mümkün olmadığını aksi halde N.Sözen'in de, sendikanın da yasalarca suç işlemiş olacağını ifade ettiler.

Öte yandan sözleşmenin uyuşmazlığa girdiği dönemde belediye işçileri işyavaş- latma, geç işbaşı, toplu vizite ve fazla me- saiye kalmama gibi eylemler gerçekleştir- diler. Özellikle hafta sonu mesaiye kalma- yan ve ilk işgününden itibaren iş yavaşla- tan temizlik işçilerinin eylemleri sonucu bi- riken çöpler kamuoyunun dikkatini bele- diye işçileri üzerine çekti. Günlük basının manşetlerinde bir yandan "**beceriksiz sos- yal demokrat belediyeler**" eleştirilirken, bir yandan da "**halkın sağlığıyla oynayan**" işçiler suçlandı.

SHP'li belediyeler acil durum toplantı- sı yaparak "**halkın sağlığı ile oynayanlara**" karşı kendi deyimleriyle "**sert**" önlemler aldı. Bu önlemler; belediyelerde çalışan tüm işçilerin temizlik işine seferber edilme- si, bir bölgede temizlik işini bitiren işçile- rin diğer bölgelere gönderilmesi, karara uymayan işçiler hakkında yasal işlem uy- gulamak ve son çare olarak da çöp toplan- masını ihale yoluyla çözmekti. Kısacası kö- şeye sıkışan SHP'li belediyeler işçileri zap- tu rapt altına alma yöntemlerine başvur- maktan çekinmedi. Sözleşmenin uyuşmaz- lığa girdiği dönemde Nurettin Sözen "**sos- yal demokrat olmanın tüm gereklerini yerinegetirdiklerini**" söyledi gazetecilere (29 Mayıs, Güneş). Belli ki sosyal demok- ratlık işçilere verilen ücrete göre belirleni- yor. Zaten ara seçim öncesi Deniz Baykal'- ın direktifleriyle apar topar sözleşmeyi bi- tirmelerinin altında da bu mantık yatmı- yor mu? Oysa seçimler öncesi SHP "**hay- kın belediyesi**", "**katılımcı belediyecilik**" gibi sloganlarla halktan oy istedi. Ve tüm iyiniyetli hatırlama çabalarının sonucun- da "**belediye otobüsleri'ne renk olsun?**" biçimindeki referandumla gerçekleşen "demokrasi örneği" geliyor akla sadece.

"**Katılımcı belediyecilik**"ten, "**yöre halkını belediye yönetimlerine katmak**"tan söze- den SHP, bırakalım yöre halkını, kendi bünyesinde çalışan işçiyi yönetime katmak için ne gibi bir girişimde bulundu? SHP bu kavramları seçim yatırımı olarak, içi boşaltılmış sloganlar olarak kullanmanın, demogoji yapmanın ötesine geçmedi. SHP'nin maskesi artık iyiden iyiye düştü.

Sorunu en iyi bilen, en iyi çözümler üre- ten sorunu yaşayanlardır. Oysa "**Halkın belediyesinin başkanı**" kendilerini ilgilen- diren bir sorun için devreye giren işçileri "**suçlu**" ilan ediyordu.

İşçiler ise haklılıklarını anlatamadılar kamuoyuna. Sözleşme imzalanınca günlük basın hıncını yerleştirdi manşetlere "**çöp- çü maaşı 1 milyon**".

Unutulmayan iki gün: 15 - 16 Hazira

• *15-16 Haziran direnişi, bir bütün olarak siyasal bir önderliğin yönlendiriciliğinin söz konusu olmadığı bir kendiliğindencilik taşıyordu. Bir diğer yanıyla ise, işçi sınıfının kazanılmış bir hakkına sahip çıkması, bu hakkını korumasıydı.*

• *Bugün en önemli sorun ise; sınıfın mücadelesinin, Türkiye'nin gündemini belirleyen ulusal sorun ve gençliğin, köylülüğün, toplumun diğer kesimlerinin mücadelesiyle aynı potada kaynaşmasıdır.*

• *İşte, 15-16 Haziran'ların yeniden yaratılması ve aşılma
nıfın önündeki mücadele ve örgütlülük engellerinin ka
ması sınıf bilinçli önder işçilerin işyeri komite ve konsey
yaratmalarından geçmektedir.*

15-16 Haziran'ın üzerinden tam yirmi yıl geçti. Her yıldönümünde olduğu gibi bu yıl da nedenleri dinamikleri ve sonuçları üzerinde tartışmalar ve yeni 15-16 Haziran'ların yaratılması çağrıları yapılıyor.

Oysa 15-16 Haziran'ı iyi kavrayabilmek, 60'lı yılların sosyo-ekonomik ve toplumsal dinamiklerinin durumu ve karşılıklı mücadelelerini ve günümüz açısından ne ifade ettiğinin belirlenmesinde odaklanmaktadır.

Öncelikle 1961 Anayasası ile ülke; nispi demokratik bir atmosfere girmişti. Üniversitelerdeki özerklik, eğitimin niteliğini arttırmış, üniversite değişik bilimsel düşüncelerin tartışıldığı, araştırıldığı kurumlara dönüşmüştür. Basın-yayın alanındaki demokratik hakların genişçe kullanımı, TRT'nin özerkliği topluma daha doğru haber ve bilginin iletilmesini sağlamış, toplumun yurt ve dünya olaylarını daha objektif değerlendirebilmesine olanak sağlamıştır.

Toplumsal bilincin gelişimi, demokratik hak ve özgürlükler, demokratik kurumlara ve örgütlenmelere ilgiyi artırmış, Anayasa'nın öngördüğü hak ve özgürlükler için mücadele toplumun tüm kesimlerini kapsamıştır.

"Sınıf partisi" olarak kurulan TİP ve sosyalizmi savunan sol yayınlarla toplum sosyalizmle tanışmış, ülke pek çok alanda değişim sürecine girerek ve sosyalist değerlerin etkisiyle toplumsal hareketliliğin ivmesi yükselmiştir. Ve önderliğindeki tüm hatalara rağmen TİP, 1965 seçimleri sonucunda 15 milletvekili ile meclise girmiştir.

1963'de toplu sözleşmeler, grev-lokavt yasasının kabulü ile işçilerin sendikalarda örgütlenmesi hızlanmış ve birçok direniş, işgal, grevlerle süren bir mücadele süreci içinde 13 Şubat 1967'de DİSK kurulmuştur. Ve DİSK, TÜRK-İŞ'den farklı sendika ve mücadele anlayışı ile geniş işçi kitlesinde sempati kazanmış, dişe diş mücadelesiyle saygınlık kazanarak kısa sürede azımsanmayacak bir güce erişmiştir.

Bu dönemde TİP'in parlementer sosyalizm anlayışı yanında, ondan farklı bir mücadele, örgütlenme ve devrim anlayışına sahip bir sosyalizm gençliğin bağrında filizlenmeye başlamıştır. DEV-GENÇ'de somutlaşan bu farklı anlayış ve mücadele anti-emperyalist temelli politikalar eşliğinde kısa sürede toplumun değişik kesimlerine nüfus etmeye başlamıştır. DEV-GENÇ; topraksız ve yetersiz toprağa sahip köylülerin, toprak işgallerinde, üreticilerin aracıya, tefeciye karşı mücadelelerinde, işçilerin sendikalaşma, haklarını kullanma, yeni kazanımlar için hükümetin haksız uygulamalarına karşı girişimleri işgal, direniş, grevlerde doğrudan yer alarak bu kesimlerin mücadelelerini büyük ölçüde etkilemiştir.

İşçilerin ve köylülerin, yüksek öğrenim gençliğinin demokratik haklar için mücadelesi ile başlayan ve hızla emperyalizme ve tekellere karşı mücadeleye dönüşen çabaları ile bütünleşerek siyasi iktidarı tedirgin edecek boyutlara ulaşmıştır. 1970'lere gelindiğinde emperyalizme bağımlı olarak gelişen sanayileşme ve ekonomik politikaları da tıkanmaya başlamıştır.

Bu tıkanmanın yanı sıra işçilerin, köylülerin ve DEV-GENÇ'in mücadelelerinin aynı potada bütünleşmeye yönelmesi, egemen güçleri iyice rahatsız etmiş ve gelişen mücadelenin parçalanması, dağıtılması amacıyla saldırı politikaları uygulamaya konulmuştur.

İşte, sendikalar, grev ve toplu sözleşme yasalarındaki değişiklikleri ve komando kamplarının oluşturulmasını bu bağlamda değerlendirmek gerekmektedir. Egemen güçler, işçi sınıfının ayakları üzerinde doğrulmaya başlaması, sosyalizme yönelmesi, DİSK'e akışın durdurulamaması karşısında, sınıfa karşı saldırıları yasa değişikliği ile getirirken, Devrimci Gençliğin mücadelesi karşısına kamplarda eğittiği komandoları sürmüştür.

Getirilen yasa değişiklikleri (önergeyi verenler arasında A.Baştürk'de vardır) ile 1/3 barajı konularak DİSK'in fiilen kapatılması hedeflenmiştir. Yasa değişikliklerinin meclisten geçmesi üzerine DİSK, direnme kararı almış "Anayasal Direniş Komiteleri" kurarak 15-16 Haziran'da egemen güçlere en iyi ve uygun cevabı vermiştir. **15-16 Haziran Direnişinde, DEV-GENÇ işçilerle birlikte Sendikal yönetimin tüm olumsuzluklarına rağmen-mücadele içinde olmuş, işçi sınıfı ile DEV-GENÇ arasındaki bağlar daha bir bütünlük kazanmaya yönelmiştir.**

Sonuç olarak; 15-16 Hazıra
de TİP ve DEV-GENÇ'in do
leri hissedilmekle beraber, eyle
tün olarak siyasal bir önderl
diriliciğinin söz konusu olma
diliğindencilik özelliği taşıyor
yanıyla ise, işçi sınıfının ka
hakkına sahip çıkması, bu h
masıydı.

15-16 HAZİRAN VE GÜ

15-16 Haziran'larda ve on
12 Mart günlerinde istedikleri
le gerçekleştiremeyen burjuva
vil faşist güçlerle iç savaş orta
ledikten sonra 12 Eylül rejim
rine kavuştu.

**12 Eylül, emperyalizm ve or
leşmiş egemen güçler (oligarş
toplumu yeni bir kalıba döke
yeniden organize etmiş ve hu
ni, 82 Anayasa'sında bulmu**

Bu çerçevede DİSK yok ed
lışma yaşamına ilişkin çıkarıl
işçi sınıfı teslim alınmak isten
ci günah keçisi olarak göster
gençlikte YÖK'le sindirilip
gençlik hedeflenmiştir.

TEK TİP SENDİKA, TE
LEŞME'yi oturtmayı amaçl
lokavt toplu iş sözleşmeleri v
yasalarına ek olarak çıkarılan
zukleri, kararnameler, -sözle
nel. 413, 424, 425 vb. ve diğer
le ve selahiyetleri, olağanüstü
venlik yasalarıyla işçi sınıfına
ği giydirilmeye çalışılmıştır.

Tüm bu yazılı yasalara ve
tik uygulamalara karşın sınıf,
cuyla bu deli gömleğini yırt
dele yöntemlerini yaratarak, s
salarını geçersiz kılmaya baş

Mart-Nisan eylemlilikleri o
ekonomik talepli eylemlilik
Mayıs 90 eylemlilikleriyle sın
lesinin siyasi içeriğe yönelme
göstermektedir. Mart-Nisan
ri içerik olarak ekonomik çık
yükselirken, 100 binleri kapsa
eylemlilikleri -herhangi bir e
karı kapsamamasına kar
mücadele-birlik-dayanışma g
çıkması temelinde demokratik
Bu nesnel gerçeklik, sınıfın
lamda gelişme gösterdiğinin b
rafından tüm topluma ilanı

Toplumsal mücadelenin ek
nu bizzat sınıf kendi eylemlil
termiştir. Bu gelinen noktad
15-16 Haziran yaratıcılığına y
mış ve bilinç-mücadele-örgüt
lerinin önüne gelmiş dayanbı
gellerin aşılması ise yeni 15-1
lar yaşamasında ve hatta 15-1
ın aşılmasından geçmektedir.

**Bugün en önemli sorun ise
cadelesinin, Türkiye'nin günd
leyen ulusal sorun ve gençliğin
toplumun diğer kesimlerinin
yel aynı potada kaynaşması**
15-16 Haziran'da işçiler ve De
liğin aynı eylem hattında buluş
tada kaynaşması bugün kavra
ken en önemli halkalardan b

İşte, 15-16 Haziranların ye
tılması ve aşılması, sınıfın önü
cadele ve örgütlülük engelleri
ması sınıf bilinçli önder işçile
KOMİTE VE KONSEYLERİ
larından geçmektedir. İşyeri
Konseyleri, sınıfın devrimci sı
sının yaratılması ve sınıf müca
dığı biçim doğrultusunda gün
rına göre yeniden üretilmesi ve
liştirilmesidir. Bu aynı zam
içinde sınıfın siyasi önderliğini
sına hizmet edici, ivme kazan
levi de potansiyel olarak taşı

15-16 Haziran'ı yaşayanlar anlatıyor

Ramazan Gündoğdu (Derby işçisi):

Derby'de 10 günlük işçiydim. Temsilci arkadaşlar bölümleri dolaşarak hepimize makinalarımızı kapatıp dışarı çıkmamızı söylediler. Doğrusunu söylemek gerekirse gelişmelerin tam da bilincinde değildik. Dışarıya çıktığımızda da pek çok arkadaşın aynı durumda olduğunu gördüm. Temsilci arkadaşlar bahçede yaptıkları konuşmalarda mücadele etmenin gerekliliğine değindiler. Hep birlikte dışarı çıktık. Yakınımızdaki Dora'ya gittik. Oradan da Emayetaş'a... Bakırköy Kartaltepe'ye kadar ulaştık. Amacımız Vita'yla buluşmak. Ancak polis karşıladı bizi. Biz de boş durmuyorduk. Polislere taş, sopa elimize ne geçerse bir itiş kakış başladı. Öyle hemen dağılmadık, 3 bin kişi olduk, ancak dağılmak zorunda kaldık.

İkinci gün daha hazırlıklıydık. İncirli'ye çıktık İstanbul caddesine. O zaman işyerinde kadın arkadaşlarımız da vardı ve en öndeydiler. İncirli'ye geldiğimizde o civadaki pek çok işyerinden arkadaşların da orada olduğunu gördük. Hatta çok sayıda da öğrenci vardı. Ancak bu kez polisin yanısıra askerler de tanklarıyla karşıladılar bizi. Sayımız 5 binin üzerindeydi. Askerlerden yüksek rütbeli biri çıktı: "**Bu yaptığınız kanunsuzdur, istekleriniz yerine gelecek, dağılın**" dedi. Bir süre direndik. Ancak sonra yine dağılındı. Kuşkusuz bu iki günlük direniş DİSK'in kapatılmasını bir yandan engellediğinden bir yandan da bizlere önemli bir deneyim kazandırdığından çok önemli günlerdi.

ŞÜKRÜ DİNÇER (KAVEL İŞÇİSİ):

69'da yeni başladım işe. 70 dönemine girerken, 15-16 Haziran'a değin bir kıpırdanma vardı ama siyasetle pek içiçe olmadığımızdan detaylarını hissedemiyorduk.

15Haziran günü temsilciler geldiler, yürüyüş kararını ilettiler bize. Hepimiz kapıya çıktık. Elimizde (274-275'e hayır yazılı) pankartlarla, dörderli kortej oluşturup fabrikadan çıktık. İşverenin bir engellemesi olmadı. Türkay fabrikasına gidip anons yaptık ama gelen olmadı. Oradan tersaneye vardık. Bağırışlar, alkışlar oldu. Maslak'a doğru yürüyüşe geçtik. Yürürken çevreden halk merakla bizi izliyor, yer yer destekliyordu. Maslak'ta diğer işçi arkadaşlarla toplandık. Birlikte harekete geçtik. Bufer'den Tekfen'den, Philips'ten geldiler. Philips'e kadar yürüdük. Askerler de yürüyordu bizimle. Biz sürekli askerleri alkışlıyorduk. Asker bize dokunmuyordu ya o yüzden. Polisin saldırganlığına karşın bize dokunmayan askerle sıcak bakıyorduk. Karşımızda polisler vardı. İlerde, 4.Levent'e girmeden polisle çatıştık. Bayanlar ön saftaydı. Çünkü polisler en önce bayanlarla mücadele etmek zorunda kalıyordu, biz arkadaydık. Herkes çevresinde, yerde ne bulduysa taş, sopa çatışmaya girdi. Silahla bizi dağıtmaya çalıştılar. Önce bir çekinme oldu ama üstüne üstüne yürüdük gene. Çevrede hep arkadaşlarımız vardı ve herkes aynı ruh haliyle hareket ediyordu. Bu insanları cesaretlendiriyordu. Çatışmadan sonra polislerin kalkanları, copları yerlerde kaldı, polisler kaçtı. Tel örgülerden kaçmaya çalışırken coplarını, kalkanlarını bırakmak zorunda kaldılar. Öte yandan olaylar olduğunu duyuyorduk. Karşıdan haberler geliyordu. Köprüyü açmışlar, insanlar karşıya geçemiyormuş.

Biz Profilo'ya kadar yürüdük. Buraya giderken sağ tarafta Amerikan Konsolosluğu vardı. Buranın camını çerçevesini taşlarla indirdik. Çünkü Amerika'ya alerjimiz vardı. Her taşın altından o çıkıyordu. Gençliğin 6. filoyu kovuşu, yaptığı eylemler de etkiliyordu bizi. ABD sevilecek bir devlet olmadığı için sürekli tepki görüyordu. Biz de o nefreti duyduğumuz için konsolosluğu taşladık. Bu arada bir arkadaşın şehit olduğunu öğrendik. Profilo'nun önünde toplandık: Çeşitli konuşmalar falan oldu. Sonra dağılındı.

O yıllarda ben köyden gelmiştim, birşey bildiğim yoktu. Ancak ufak ufak mücadeleye girince işçilik nedir, sınıf nedir, hak hukuk nedir öğrendim. Beraberlik duygusu çok güçlüydü. 15-16 Haziran bana, bize işçi olduğumuzu, sınıf olduğumu hissettirdi.

MUSTAFA ÇAĞDAŞ (Özdemir-İş Kocaeli Şb.Bşk.):

274 ve 275 sayılı sendikalar kanunu meclis gündemine geldi. TİP milletvekili Rıza Kuars mecliste yaptığı konuşmada bu kanunun uygulanmasının yanlış olacağını, böyle bir değişikliğe işçilerin musamaha etmeyeceğini söylerken, o günkü siyasi iktidarın milletvekilleri Kuars'ı konuşturmuyor, protesto ederek sözünü kesiyorlardı. Ben o dönemde Çelik Halat fabrikasında baştemsilciydim. 14 Haziran 1970'de DİSK temsilciler meclisi Merter'de biraraya gelerek sendikalar yasasında yapılmak istenen değişikliğe karşı eylem türlerini saptadık. Toplantıda ilk etapta iki ilde yani İstanbul ve İzmit'te eylem kararı aldık. Daha sonraki duruma göre Ankara'ya toplu halde yürüyüş kararı da alındı. 15 Haziran günü alınan karar doğrultusunda İstanbul ve İzmit'te yürüyüşler başladı. Köseköy ve Yarımca bölgelerindeki işçiler İzmit'e doğru yürüyüşe başladı. İzmit'te birleşildi. Yürüyüşler esnasında işçi kılığına giren bir takım kişiler yürüyüşü provake etmeye çalıştılar ancak başaramadılar.

Dönemin kolordu komutanı Turgut Sunalp tanklarla ve jandarma barikatlarıyla yolumuzu kestirmesine rağmen, hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmamasını isteyen işçiler tank ve polis engelini yararak yürümeye devam ettiler. Sendikalarımızı hafife alan siyasi iktidar işçinin kararlı olduğunu görünce bakanlar kurulunu olağanüstü toplayarak İstanbul ve İzmit'te üç ay sıkıyönetim ilan etti. Eylemler sonrasında özellikle Maden-İş üyesi ve temsilcisi birçok işçi gözaltına alındı. İzmit'te benim de aralarında bulunduğum 17 temsilci tutuklandık, mahkemelerde yargılandık. 16 Haziran sonrasında birçok işyerinde eylemler, üretim durdurularak sürdürüldü.

Sonuçta siyasi iktidar yasa teklifini geri çekti. Ancak 12 Mart'ta uygulayabildiler ve 12 Eylül'de senaryo tamamlandı

Z.G ve H.P (Emekli işçiler)

15 HAZİRAN

• 1960'larda hızlanan montaj sanayi 1969'larda tıkanma noktasına geldi. Siyasi iktidar çıkmaza doğru gidiyordu. Fabrika işgalleri, direnişler yaygındı. Tekelci burjuvazi ekonomik çıkmaza gidiyordu. Sendikalar üzerinde baskılar vardı. Türk-İş'ten kopmalar, DİSK'e geçmeler ve sarı sendikacılığı ayakta tutma çabaları. . Sınıfın çözümlenmemiş sorularının birikimi ve sendikalar, grev-lokavt, toplu sözleşme (274-275) yasalarında değişiklik talepleri ve DİSK'e karşı bir sempatinin gelişimi.... İşte 15-16 Haziran eylemliliklerini tüm bu birikimlerin dışa vurumu olarak değerlendiriyorum.

• Yasa değişikliğinin meclisten geçmesi (11 Haziran 1970) üzerine DİSK, direnme kararı aldı. Bölgemizde eylemin SINGER fabrikasından başlatılması kararlaştırıldı. SINGER'e verilmesinin nedeni bu bölgede ilk işgali gerçekleştiren fabrika olmasıdır.

Yürüyüş, 15 Haziran'da SINGER'den başladı. Kartal Mühendislik, Aksan, Tasaş yürüyerek Tekel'in önüne geldiler. Tekel işvereni kapıları kapatmıştı. Toplananlar büro kısmının camlarını indirince, kapılar açıldı. Kartal'a doğru yüründü. Kartal'dan Ankara asfaltına çıkıldı. Yürüyüş güzergâhındaki fabrikalar da boşaldı, boşaltıldı. Ankara asfaltı, tanklarla tutulmuştu ve uçaklarla izleniyorduk.

Burada "Ordu-Gençlik Elele" sloganları atıldı. Bu solgana "**Ordunun kemalist olmadığı, emperyalizmle bütünleştiğini belirterek**" karşı çıkanlar oldu. Güvenlik güçleri müdahale etmediler. Haymak'a kadar gidildi. Haymak işvereninin silahlı adamları ile işçileri bir süredir tehdit ettiği duyulmuştu. İşte, bu nedenle fabrikanın büro kısmı tahrip edildi.

• Her işyerinin işçisi grup halinde yürüyordu. Gençlik içimizde ve hareketi yönetme çabası içindeydi.

• Hareketi kimse tam olarak yönetemiyordu. Sendikaların etkinliğini pek göremedik. Devrimci-sosyalist kişiler eylemin nedenlerini biliyordu. Ama, geniş işçi kitlesi pek bilmiyordu. Ve eylem dağınık şekilde idi.

16 HAZİRAN

Sabah fabrika önünde toplandık. Kadıköy'e yürünecekti. Netice almak için daha fazla katılımı amaçladık. Eğer bu gün de netice alınmazsa Ankara'ya yürüneceği söyleniyordu. Yürüyüşe başladık. Müdahale yine yoktu. Hava sıcaktı ve su sorunumuz vardı. Bu nedenle suyu evlerden alıyorduk. Tek tük dükkân açık olduğundan birden yığılma olduğundan para ödemek mümkün olmuyordu. Bütün dükkânlar, açık olsaydı para ödemesi yapılırdı, Evlerden alkış vardı.

Bostancı'dan Bağdat Caddesi'ne yönelindi. Alkışlamayanlara müdahaleler oluyordu. Bayrak asma çabası yoğundu. kurbağalıdereye kadar herhangi bir müdahale olmadı.

Yoğurtçu Parkı'nın orada barikatlarla karşılaştık. Yürüyüş anonslarla durdurulmak istendi. Köprü üzerinde tanklar vardı. Tankların arkasında toplum polisi ve arabaları vardı. Yürüyüş devam etti. Polis havaya ateş etti. Bu ateşle arkadan vurulanlar oldu. Bunun üzerine, anladık ki arkadaki ahşap evlere polis yerleştirilmişti. Biz de o evlere saldırıya geçtik. Ertesi gün "**işçiler evlere saldırdı**" dediler. Oysa, evler boş ve silahlı polis doluydu. Bu sefer ara sokaklara da polis yerleştirilmiş olduğunu gördük.

Çatışma büyüdü. Bazı askerlerin silahı, kasaturası alınmış, tansiyon yükseldi ve polis barikatının üzerine gitmeyi beraberinde getirdi. Barikat darmadağın oldu. Tankların üzerine çıkılarak aşıldı. Toplum polisi arabalarından birkaçı devrilince diğerleri de kaçtılar. Altıyol'a yüründü. İskeleye varıldı. Toplum polisi ara sokaklardan bir anda çıkıp ateş edip kaçıyordu. Vurulanlar oldu bunun tepkisi olaraka iskelede resmi bir araç benzin dökülerek yakıldı.

• Fenerbahçe'deki çatışma İzmit ve Gebze'den gelenlerce duyulmuş. Arabalara el koyup bizlere yetişmek istemişler ki, bizler 2. barikatı aşınca arabalarla bizlere yetiştiler.

Kaymakamlıktan Haydarpaşa'ya yürüyüşe geçtiğimizde sebze halinden (şimdi Haldun Taner Tiyatrosu) toplum polisi ateş açtı. Bir hamalı bile bile vurdular. Hamal yürüyüşte yoktu sırtında yük vardı.

Savunma silahımız sopa ve demir çubuk idi. Haydarpaşa köprüsünde İzmit-Gebze'den gelenlerle birleşildi. Hava karardığı için dağılındı ve akşam sıkıyönetim ilan edildi.

2. gün daha disiplinli ve kalabalıktı. Fenerbahçe'deki çatışmada bir polis işçilerin içinde kaldı. İki büklüm halde idi.

İşçiler arasında sivil polisler de vardı. Polisle karşılaşıldığında bu siviller silahını çekip polis tarafına geçiyorlardı.

2. gün (16 Haziran) Ankara Asfaltı'nda, Kartal Karakolu'nda işçilerin tutuklandığı duyuldu. Bunun üzerine bir kol Kartal içine yöneldi. Karakola önce tereddütle yaklaşıldı. Karakol boştu kimse yoktu, bunun üzerine AP (Adalet Partisi) binasına yöneldik. İçeri girdik ve bina 10 dakikada iskelet haline geldi. Kaymakamlığa yürüdük. Kaymakam bayrak astı ve bizleri alkışladı. Biz de onu alkışladık. Oradan Maltepe Karakolu'na gittik. Orası da boştu, oradan tekrar korteje katıldık.

• Kartal yüksek Öğrenim Derneği tüm üyeleriyle bizimle beraberdi. Kortejden kaçanlar oluyordu. devrimci Gençlik bunu engelliyordu. DİSK'in oluşturduğu komitelerin pek etkinliği görülmüyordu.

nıçeltek: Toplu mezar açılıyor

günü Yeni Çeltek maden den işçisinin katliamı ya- n sonrası ocakta 9 maden i çıkartılmış, daha sonra- asının olduğu giriş beton- cak 59 maden işçisine top- ıştı.
n-İş Yeni Çeltek Devrimci yargılanmış bulunan 15 iş- nda bulunduğu toplam 68 katliamda ölmüştü.
imi acıların yeterince kül- iyle, Yeni Çeltek toplu me- lenlerin ailelerine cesetle- eyi planlıyor.

, YERALTI MADEN-İŞ: ODAĞI

ortalarına kadr gangster- ndikacılığın ortaklığında iş- ir sömürü ve talanı altın- k işçisi, bu tarihten sonra kal yapıyla tanıştı. Bu ya- iler ilk önce üretimi, iş dü- yrelerine varıncaya kadar adılar. Bunu sınıf bilimiy- nın içinde birleştiren Yeni etime, iş düzenine müda- ni, üretimden gelen gücü- vararak, yönetme bilinci- Üretim artık her aşama- mindeydi. Her ocak, her ldu artık. Okuyor, tartışı- 'den sonraları ise, maden onlar dolus kitap, dergi ve larak, ayrıca bunlar için- lardı. Yeni Çeltek işçisi, rduğu, kazma seslerinin kendi gür sesiyle direnişi yordu, **"Üreten Biziz Yö- acağız."**
taşıyan işte bu gerçeklik- kavranmadan ya da göz- bugüne ilişkin söylenecek sa gerektir.
t, karaborsa ve fuhuşun le yaşandığı bir dönemde, nda başlatılan işyeri örgüt- köy ve yerleşim bölgeleri- çevrede güçlü bir değişi-
onrasında ise, İşkence- me üçgeniyle toplu bir sal- . Yeni Çeltek halkı ve işçi- rşı sürdürülen direniş ha- akıyordu. İşte, Yeni Çeltek nrasıyla böylesi bir direniş

R AÇILIYOR, İŞLETME R.

e, Yeni Çeltek'teki grizo ısı ocakta kalan 59 maden çıkartılacak. Zonguldak'- ekibiyle birlikte Yeni Çel- ekibi ocağa birlikte gire- nrası oluşturulan barajla- birlikte, ocak havalandırı- ından temizlenmeye çalı- bir durumda ise, metan ga- eşerek, bir tehlike oluştu- da uygulanacak olan kla- me göre ocağa bu şekilde nıyor.
kte, panolarda (patlama- olduğu yerler) ceset çıkar- orik olarak mümkün göz- amanın şiddetinin daha az nda ise, yine teorik olarak 10-15 ceset çıkartılabilir. Ayrıca cesetlerin çıkartılmasının 1 aylık bir zaman alacağı düşünülüyor.
İşletme yönetimi ise, çıkartılabilinecek cesetler için, şimdiden tabutları hazırlamış durumda. Grizo patlaması sonucu, cesetlerin parcalanmış olabileceği düşünüldüğünde, cesetlerin tanınması mümkün olamayacağı gibi, işletme cenaze sahiplerine ne olduğu belirsiz parçalar (belki de kimilerine 3 kol, 1 bacak) vermek durumunda olacak.
Böylece maden ocağı, kamuoyundan gelen tepkilerde dikkate alınarak, toplu mezar görüntüsünden kurtarılıp(!) ailelerede birer mezar(!) gösterilecek.
Tüm bunlar olup biterken, işletmenin kapatılması doğrultusundaki girişimlerde hız kazanıyor. Bu girişim, 271 işçinin işine son verileceği bilidirimiyle başlatılıyor. Gerekçe olarak ta, **"grizo patlaması sonrasında çalışma düzeninin bozulması"** gösteriliyor. Bu şekilde parça, parça, çalışan işçilerin işine son verilerek işletmenin kapatılması şeklindeki yeni bir saldırı programı, kademeli olarak devreye sokulmak isteniyor.
Yeni Çeltek İşletmesinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Fonundan 5 milyarlık kredi talebi, bakanın **"size bi krediyi vereceğiz"** sözüne karşılık, bakanın yine bir başka yerde, **"onlara kredi vereceğimizi söyledim, ama bu krediyi onlara vermeyeceğiz"** dediği iddia ediliyor.
Bununla birlikte, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Fonundan oldukça yüklü bir krediyi **"ithal kömür sübvansiyonundan kullanılmak üzere çevre fonuna"** yani Ankara Belediyesine aktarabiliyor. Bakanlığa göre bu para, Ankara Belediyesine ödünç(!) olarak verilmiş.

BARAJ AÇILDI, OCAKLARA NAYLONLAR SOKULDU

Yeni Çeltek'te işçilere yeminler ettirilerek sürdülen çalışmalarla birşeyler gizlenmeye çalışılıyor. Örneğin kurulan barajın açılarak içeriye girildiği ve olay sonrası cesetlerin çıkarıldığı yere yeni bir baraj yapımına yönelindiği söylenmekte. Patlamanın olduğu üretim ayağında çalışan işçilerin patlamadan önce ana yolda bıraktıkları elbiselerinin bulunduğu ve dolayısıyla iddia edildiği gibi patlama sonrası yangın çıkmadığı iddia edilmektedir. Bu da hazırlık bacalarında çalışan işçilerin patlamadan değil patlama sonrası ocağa hava verilmemesinden dolayı ve ferdi maskeleri olmadığı için boğulup, zehirlenerek öldüğünü ortaya çıkarır.
Ocaklara sokulduğu söylenilen naylonlar nerede kullanılacaktır? İçlerine ne konulacaktır? Bu çalışmalarla ilgili savcılıklara bilgi verilmekte midir? Çünkü her yeni bulgu olaya daha bir açıklık kazandıracaktır.

İŞTEN ÇIKARMALAR VE AYRIMCILIK

Yeni Çeltek Genel Müdürlüğü 1.6.1990 tarihli bir yazıyla İş ve İşçi bulma kurumuna 258 işçinin çıkarılacağını bildirmiştir. **"Bozulan çalışma düzeninin kendi kendine yeterli olabilecek"** duruma getirme gerekçesine dayandırılan işten çıkarmalarda bölge, mezhep, eski deneyimli işçi-yeni işçi ayrımı yapılmakta olduğu gözleniyor. Üretime yönelik hazırlık çalışması için daha az işçinin çalışması zorunluluğu doğabilir. Ancak bu işçilerin işten atılmalarını, hele hele ayrıma uğratılarak yapılmasını gerektirmez. Dönuşumlu bir çalışma yöntemi dah hızlı şekilde üretime yönelmeyi getirebilecekken işçileri işsizliğe atmanın nedeninin tek açıklaması olabilir: O da; **"istenmeyenlerin ve ekonomik yük olan deneyimli işçilerden kurtulmak".**
Öldürülen işçilerin kanlarının üzerine saltanat kuranlarda işçilerin gözlerinden kaçmıyor. Sendika Şube Başkanının yeni bir **"Kartal"** araba sahibi olmasını, üst düzeyde bir sendika yöneticisinin peşin para ile Ankara'da daire almasına kimse açıklama getiremiyor. Ölen işçileri için dava peşinde koşanlar, işten çıkarılmak istenen işçiler için tazminat peşinde koşanlara kimlerin ne karşılığı aracılık yaptığı açık açık konuşuluyor. Ücretlerini alamayan işçiler için **"arabesk"** konser öneren sendikacılardan başka birşey beklenemezdi zaten.

"Bir dahaki patlama ne zaman" "Bize sıra ne zaman gelecek" (!)..

İZMİR

Belediye işçileri tedirgin

(İşçilerin Sesi - İzmir) İzmir ... Belediye işçilerinin Toplu İş Sözleşmeleri görüşmeleri sonuçlandı. 5 Mart 1990'dan bu yana sürdürülen görüşmelerin sonunda işçiler, imzalanan sözleşmede isteklerinin büyük bölümünü aldıklarını belirttiler.
Türkiye koşullarında imzalanan en iyi sözleşme olmasının bile, bugün için çözüm yolu olmadığını, alınan ücret zamlarının kısa bir sürede erimeye yüz tuttuğunu belirten işçiler, T.İ.S.nin imzalanmasının hemen ertesi günü Belediye otobüs bilet ücretlerinin 600 liradan 1000 liraya çıkarıldığını söylediler. İşçi ücretinin yükseltilmesinin tek yolunun bu zamlar olduğu, dolayısıylada bu zamlardan Belediye işçilerinin sorumlu olduğu gibi bir düşüncenin İzmir halkına dayatıldığı, işçilerde genel kabul görüyor.
Bugün biletlerin pahalılığından, dolmuş taksi ücretlerine yapılan zamlardan dahası otobüslerin eski olmasından, arızaların sık olmasından, ödenen zamlı ücretin karşılığında yeterli hizmet alınamayışından işçiler sorumlu tutuluyor. İşçiler ise kendi eş ve çocuklarının da bu ücretlerden etkilendiğini, bu zamlara herkes kadar karşı olduklarını söylüyorlar.
Hareket Kısım Baştemsilcisi ile yaptığımız kısa söyleşide otobüs şoförlerinin diken üzerinde olduklarını, kendilerine yöneltilen her söz, her bakışa şoförlerin anlam vermeye çalıştıklarını öğrendik.
Belediye otobüsleri, taksi ve dolmuşlar taşıma ücretlerine yapılan zamların en çok konuşulduğu yerler oluyor. İnsanların çoğu bugün belediye işçilerini suçluyor.
Nasıl, 1980 ve öncesi, yüksek enflasyonun, siyasi istikrarsızlığın, vb. sorumlusu işçi ve işçi ücretleri yapılmaya çalışıldıysa, bugün İzmir'de işverenin uygulaması, gazetelere verdiği demeçler aynı anlayışın insanların kafasında oluşmasına etken oldu. Bu anlayışın yıkılması konusunda **belediye işçilerinin yanında tüm işçilerin olaya sahip çıkması. D.K.Ö'leri, sendikalar, partiler ve basınında yer aldığı, asıl suçlunun arandığı sistemli bir çalışmanın örgütlenmesi gerektiğini** söylüyor işçiler.
Sözleşme görüşmelerinin tıkandığı günlerde belediye işçilerine ve Belediye-İş Sendikasına destek oluşturulması için 47 sendika şubesi bir araya gelmişti. Bu örnek bir davranıştı. Toplantıda nasıl bir destek verilebileceği katılan sendikaların üyelerinin nasıl fiili destek olabileceklerinden çok, zaten (ama küçük, ama büyük) eylemlilik halinde olan belediye işçilerine yeni eylem türleri önerileri yapılmaktan öteye geçilememişti. Bugün belediye işçileriyle İzmir halkının karşı karşıya getirilmeye çalışıldığı zor günlerde böylesi destek verme çalışmalarına ağırlık verilmeli, sözle değil içinde yer alarak destek yöntemlerine kafa yorulmalıdır. **"Sizinle beraberiz, destekliyoruz"** sözleri içi boş olunca hiç bir işe yaramıyor.
Sözleşmeye katılan bir grup işçi ise **"Bugün belediyelerde imzalanan en iyi sözleşme bizim sözleşmemiz olmasına rağmen ILO normlarının çok altında yer almaktadır. Belediyeler gibi işkollarında verilen hizmetin ücretinin artırılması, bunun sorumlusunu aramaya itiyor. Aslında bizim ekonomik-demokratik taleplerimiz diğer işkollarındaki kardeşlerimizden çok farklı değil. Bugün bizim kazandığımız hakların büyük bölümü diğer işyerlerinde de kazanılmasına rağmen, onlar halk tarafından desteklendi, biz ise günah keçisine döndürüldük. Bizce suçlu yanlış yerlerde aranıyor. Bugün için suçlu olan iktidardır. İktidarların bugüne kadar uyguladıkları yanlış politikalardır. "Bir otel garsonu, Cumhurbaşkanı kadar maaş alıyor" diyenlerdir.**
Bugün "sosyal demokrasi emeğin gücüne dayanır" diyen SHP, Büyükşehir ve illerin belediyelerinde yerel iktidar durumundadır. Bu güçle bile iktidar partisini etkisiz kılma yolunda bir araya gelinip, başarılı olunacağını düşünüyoruz. İşçilerine iyi ücretler vermek istediklerini fakat iktidarın taraflı tutumu yüzünden belediye bütçelerinin buna engel olduğunu söyleyebilen SHP'li belediyeler dönüp dolaşıp yine işçiye kafa tutuyorlar. Bugün bizim yaşadığımız, halkla karşı karşıya gelişimizde belediye işvereninin hedef şaşırtmasının büyük payı var." diyerek düşüncelerini dile getirdiler.
Sözleşme görüşmelerinin sürdüğü sıralarda, işçiler ile işverenin karşı karşıya gelişine kıs kıs gülen iktidar, zaman zaman olayı alevlendiren uğraşlara girmişlerdir. Örneğin İzmir Büyük Şehir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur'un aldığı ücret günlerce kamuoyunu meşgul etmiştir.
Görüştüğümüz işçilerin taşıma ücretlerine yapılan zamları değerlendirirken üzerinde durdukları bir başka konu, özelleştirme konusuydu. Bir işçi arkadaş **"Bugün yapılan bu zamlarla, önceleri özelleştirme, şimdi ise şirketleşme olarak adlandırılan projenin temelleri atılıyor. Kâr oranı yükseltilerek şimdiden hisselere talip olanlara kapı aralanıyor"** diyerek, görülmeyen gösterilmeyen bir başka yöne dikkat çekti.
Bugün **"şirketleşme"** konusunda belediye işçilerinin net bir düşüncesi yok. Oluşturdukları **"özelleştirme"** grubu araştırmalar yaparak, bu konuda tüm işçileri hazırlama görevini üstlenmiş. **"Tasarı halindeki bu düşünce uygulamaya konduğunda, hepimiz teksesle tavrımızı açıklayacağız"** diyorlar.
Olaylar öylesine çabuk gelişiyor, öylesine hızlı yol alıyorki, İzmir belediye işçileri yetişmekte zorluk çekiyor. (Dün sözleşme, bugün özelleştirme, yarın.....)
Bugün yapılması gereken, sözleşme öncesi oluşturulan işyeri birim örgütlenmelerinin çalışmalarına hız vermektir. İşverenin her yanlış uygulamasından yola çıkarak, onu engellemek etkisiz kılmak ça...

Devamı 11. sayfada

...mürler yeraltında yanacak

...13 Linyit Müessesin- ...maden işçilerinin top- ...şme görüşmeleri

...de grev uygulanabi- ...üessese grev yasağına

...den İşçileri Sendikasına üye ...n maden işçisinin toplu söz- ...eleri başlıyor. Türkiye Kö- ...i Kurumu (TKİ)'na bağlı 13 ...şan maden işçileri sessiz ve ...izlik ve tedirginlik sendika ...n kendilerine bilgi aktarıl- ... yapılan çalışmalara ortak ...den kaynaklanıyor. İşyerle- ...endikal örgütlerinin duyarlı ...ka merkezindeki gelişmeleri ...unu çözmeyecek. Çünkü ya- ...ika merkezinde. Toplu Söz- ... yetkisi "işyeri" düzeyinde ...**e toplu iş sözleşmesi"** düze- ...e kadar merkezi olarak söz- ... hazırlama çalışmaları yürü- ...r talepleri ile ilgili olarak çok ...manın içine sokulamadı. Ma- ...adece basından ulaşan bilgi- ...indeki işyerlerinde imzalanan ...bakarak taleplerini belirleme- ...r.
...n getirdiği olumsuzluklardan ...e getirilen Grev yasağıdır. İş- ...lerinin çalıştığı 7 müessese bu ...a girmektedir. Bu ise 6 mües- ...n işçilerin işverenlerin istedi- ...karan resmi arabulucunun el- ...edilmesini getirirken 7 mües- ...ların grev hakkını kullanması ...ogrumaktadır. Bu durumda ...aralarında kurmaları gereken ...i işçilerin greve gidemeyenler ...delesini yükseltmesini, greve ...şçilerin ise grevdeki arkadaş- ...atmasının yollarını bulmasını ...aktadır. Bu da öncelikle sen- ...inin görevi ve bölgesel Şube ... iyi çalışmasını gerektir- dirler.
...r nokta da Zonguldak maden ...e aynı zamanda görüşmelere ...aşıdır. 13 Linyit kömürü mü- ...alışan işçilerin Zonguldak'ta ...nin mücadelesi ile mücadele- ...irmeleridir. Sendika yönetici- ...esinden gelen sürtüşmeleri bir ...arak güçlerini birleştirmeli- diğer işyerlerindeki arkadaşlarıyla bağlarını kurarak mücadeleyi güçlü kılacak birliktelikleri yakalayabileceklerdir. İşte o zaman gerekirse ter ve kanlarıyla yoğrulan kömürleri, sobalarda, fabrika kazanlarında, kaloriferlerde değil yeraltında yakacaklar ve ülke topluca ısınacaktır.

SENDİKA MERKEZİNDE OLUMSUZLUK GÖZLENİYOR...

Türkiye Maden İşçileri Sendikası Genel Merkezinde olumsuz bir gelişme gözlenmektedir. Sendika Genel Kurulunda seçimlerle başlayan bu olumsuzluk **"işçi sınıfının gücüne"** ve **"mücadelenin sınıf bilincinin yol gösterjciliğinde yürütülmesine"** inanmayanların ağırlıkta olmasından kaynaklanmakta. Sonuç olarak da, başlayacak sözleşme görüşmelerinin kendilerini rahatsız etmeyecek şekilde, Türk-İş/İktidar anlaşmasına uygun çözümlenmesini kabul etmek şeklinde olacağı gözükmekte.
Bu durumda maden işçileri sendikalarının üzerindeki denetimlerini arttırmak, kendilerinin kararlarına dayanmayan sözleşmeleri imzalatmamak, 13 müessesede çalışan maden işçilerinin birliğini sağlamak, Zonguldak maden işçileri ile mücadelelerini birlikte yürütmeyi sağlamak zorundadırlar. Bu da deneyimli, bilinçli önder işçilerin görevidir. Tüm arkadaşlarının eğitim, örgütlenme ve mücadele birliğini yaratmak öncelikli olarak onların görevidir. İnsanca yaşayabilmenin yolu mücadeleden geçmektedir ve mücadelenin gerektiği işyeri örgütlerini yaratmalıdırlar, İşyeri Komite ve Konseyleri ile sendikalarını denetleyebilecek, kararlarını aldırabilecek,

1,7.1990 Başlayacak TİS Görüşmeleri

1- TKİ Sivas Kangal Linyitleri İş. Müessesi (Koç'a devredildi)
2- TKİ Orta Anadolu Linyitleri İş. Müessesi (Çayırhan-Nallıhan)
3- TKİ Marmara Linyitleri İş. Müessesi (Orhaneli-Çan-Saray)
4- TKİ Güney Ege Linyitleri İş. Müessesi (Yatağan)
5- TKİ Alpagut-Dodurga Linyitleri İş. Müessesi (Alpagut-Dodurga)
6- TKİ Doğu Linyitleri İş. Müessesi (Oltu-Balkaya-Aşkale)
7- TKİ Konya Linyitleri İş. Müessesi
8- TKİ Ege Linyitleri İş. Müessesi (Soma)
9- TKİ Garp Linyitleri İş. Müessesi (Tunçbilek)
10- TKİ Bolu Linyitleri İş. Müessesi (Göynük, Mengen)
11- TKİ Afşin Elbistan Linyitleri İş. Müessesi (Afşin-Elbistan)
12- TKİ Güneydoğu Anadolu Asfaltit ve Linyitleri İş. Müessesi (Cizre, Şırnak)
13- TKİ Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi

Devlet attığı imzayı reddediyor

• Divriği ve Hekimhan Demir madeni işçilerine protokol gereği verilmesi gereken artımları devlet vermiyor.

• Maden işçileri haklarını almakta kararlı ve gerekirse "bir gram demir vermeyiz" diyorlar.

Türkiye Maden İşçileri sendikası ile Kamu İşverenleri Sendikası arasında bağıtlanan toplu iş sözleşmesinin ekinde bir de protokol bulunuyordu. 7.7.1989 tarihi taşıyan bu protokole göre demir madeni işçilerine MESS/Çelik fabrikalarında bağıtlanan sözleşmeyle gelen ileri hakların verileceği yazılıydı. Aynı müessese içinde ücret dengesizliğini gidermeyi amaçladığı belirtilen bu protokol uzun bir süredir uygulanmamaktaydı. İşçilerin üyesi oldukları sendikanın Cevher-İş Divriği Şubesi bu hakkın alınması amacıyla son olarak Sanayi Bakanlığı düzeyinde bir eyleme girmişti. divriği'ne gelen Sanayi Bakanı'na açıkça **"işçilerin önüne çıkarak bu haklarımızın verilmesi konusundaki görüşünüzü söyleyeceksiniz"** denilmişti ve bakan işçilerin tümünün kararlılığı karşısında **"Ankara'ya döner dönmez uygulanacağını"** belirtmişti. Nitekim 24.5.1990 tarihinde ikinci bir protokol imzalanmıştı. Bu protokol ücretlerdeki yeni düzenlemeyi de açık açık belirtiyordu. Türkiye Maden İşçileri Sendikası yöneticileri, T.D.Ç.İ Genel Müdürlüğü ve Türk Kamu-Sendika yöneticilerinin de imzasını taşıyan bu protokol bu kez de iktidarın ekonomi politikalarının çengeline takıldı. Belediye, İSKİ ve SÜSER sözleşmelerine büyük tepki gösteren iktidar Türk-İş ile işverenleri sevindiren bir yeni anlaşma yapmıştı. Özcesi işçileri teslim almıştı. Bu protokol ise bu anlaşmayı bozuyordu.
Aylar öncesinde MESS imzalamadığı için Demir-Çelik Çelik-İş sözleşmesinin geçersizliğini geveleyen T.D.Ç.İ Genel Müdürlüğü bir hafta önce kendi imzaladığı protokolü iptal için mahkemeye başvurdu ve uygulamayı durdurdu. Bu sorunun çözümünün artık masanın dışına taştığının, işçilerin gücünü ortaya koymasından geçtiğini gösteriyordu. Nitekim işçilerin ilk tepkisi yemek boykotu ve vizite eylemi oldu.
Yaşananlar Divriği ve Hekimhan işçisine şunları açıkça öğretti:
— Çelik-İş üyesi işçilerin grevi ile grevlerini geçmişte birleştirmemenin hata olduğu;
— Grev süresince grevi kırmak isteyenlere karşı bilinçli ve örgütlü bir güç yaratamamanın olayı protokole teslim etmenin yanlışlığı,
— Şevket Yılmaz'ın çağırısıyla imzalanan sözleşme ve protokol, Türk-İş'in sarı, uzlaşmacı bir sendikal örgüt olduğunu ve işçilerin sendikalarında söz ve karar sahibi olmadıkça sorunların çözülemeyeceğini,
— İşçilerin söz ve karar sahipliğinin laftan çıkarıp, iyiniyete bırakmayıp gerçek uygulanabilir olmasının işyeri komite ve konseylerinde olduğunu,
— Sözleşmelerin, sendikal örgütlenmelerin sadece ve sadece ücretler ilgilenmek olmadığı, yaşanılan düzeni tanımak, bilmek ve ne yapılması gerektiği öğrenmeyi ve de işçi sınıfı biliminin yol göstereci olduğunu.

ŞİMDİ SORUNU ÇÖZMEK İÇİN YENİ SÖZLEŞME DÖNEMİNİ DE DÜŞÜNEREK YOLA ÇIKMAK ZORUNLUĞU DAYATIYOR

Verilen sözler, atılan imzalar işçilerin gücüyle uygulanabilir. Öyleyse Hekimhan ve Divriği maden işçileri üretimden gelen gücünü, karşısındaki güçleri küçük görmeden kullanmalıdırlar. İşyerlerinde yaratacağı örgütlenmeleriyle Sendikalarını güçlendirmelidirler. Öğrenmeli, örgütlenmeli ve mücadele etmelidirler. Yargı, soruşturma, baskı, tehdit günlerini doldurmaya başlayacaktır. Bunları bilgili bir güçle durdurabilirler. Dikkatlerini ve hedeflerini sadece protokole bağlamamalıdırlar. Protokoldeki haklarını istemeye devam ederken 5 ay sonra başlayacak toplu sözleşme görüşmelerine de hazırlanmalıdırlar. İyi bir sözleşme çalışması, demir-çelik işçileri ile daha önce kurulamayan bağları kurmalıdırlar. Sendikalarının diğer maden işletmeleri ile başlattığı toplu sözleşmeleri dikkate alıp 30 bin maden işçisi ile ve 35 bin Zonguldak işçisi ile bağ kurmalıdırlar. Böylece siyasi iktidarın hakları gasbetmesinin karşısına sınıfın kocaman bir gücünün yarattığı cephe çıkarılmalıdır. İnsanca yaşama hakkımızın sadece ücret ve sosyal haklarla sağlanamayacağını hayat öğretti. Siyasi iktidarların ekonomi ve politikalarına karşı mücadele edildiği gerçeği hiç ama hiç unutulmamalı.

İNCELEME

Metal işkolunda sömürünün boyutları

GİRİŞ:

Türkiye kapitalizminin ana sektörlerinden biri olan metal işkolunda yeni bir toplu sözleşme dönemine daha giriliyor. Sendikal mücadelenin en önemli halkası sayılabilecek bu işkolunda yaklaşık 130 bin işçiyi kapsayacak toplu iş sözleşmesi, işçi sınıfı için yaşamsal bir önem taşıyor. Metal işkolunda örgütlü olan işveren sendikası MESS ile işçi sendikaları arasında sürecek olan pazarlık, sendikaların üst yönetimlerini aşarak işçilerin doğrudan talepleriyle şekillenmedikçe, MESS'in sendikal mücadeledeki etkinliğini işçi sınıfı lehine azaltmak mümkün olmayacaktır. Öte yandan sınıf mücadelesinde sermaye sınıfının önculuğunu yapan MESS bu sözleşme dönemine yeni taktikle girebilir. Tüm bu olasılıklara karşı işçi sınıfının örgütlü gücünü yükseltebilmek için, tek tek işyerlerinde yürütülen işyeri komite ve konsey çalışmaları, bu işyerlerindeki işçilerin, üretimin teknik ve idari bilgisini edinerek, yönetilen olmaktan yöneten olmaya doğru ilerleyen bir bilinci geliştirmeyi de hedeflemelidir.

Türkiye'nin yeni bir döneme girdiği bu günlerde sınıfsal dengelerin burjuvazisi lehine daha çok kaymasını engellemek için, metal işkolunda gerçekleşecek olan toplu sözleşme pazarlığı önemli bir olanak sunmaktadır. Bu pazarlığın MESS'in belirlediği çerçeve içinde sürmesi, sonradan gündeme girecek olan toplu sözleşmelerde Türkiye sermayedarlarına bir güven verebilir. İşçi sınıfının örgütlü mücadelesini tek tek sendikaların ötesinde, doğrudan işyerlerinden başlayarak yükseltmek ise, MESS'in planladığı oyunu bozmak için zorunludur. İşçilerin sözleşmeden kazançlı çıkması bu işkolundaki işçilere getireceği kazanımlar yanında, Türkiye işçi sınıfı hareketi için de önemli bir deneyim olacaktır. Çünkü dünya işçi sınıfı mücadelesinde olduğu gibi, ülkemiz işçi sınıfı mücadelesinde de metal işkolu, sınıflar mücadelesinin en etkili gücünü oluşturmuş ve oluşturmaktadır.

Bu belirlemelerin ışığı altında, toplu sözleşme kapsamında olan bazı işletmelerin iktisadi performanslarını incelemek, ortaya çıkan sonuçları işçilerin bilgisine sunmak yararlı olabilir. Dört nedenden ötürü yararlı olabilir. Birincisi, bu işletmelerin muhasebesine ilişkin bilgiler işverenin tekelindedir. İşveren, ya da kapitalist, işletmeye ait muhasebe bilgisini devletin koyduğu yasal zorunluluklar dışında kimseye vermez. Böylelikle işçilerin istediği ücret artışına, işletmenin giderlerinin çokluğu gerekçesiyle karşı çıkabilir. Bir başka deyişle, bir işletme her yıl devlete bilanço ve gelir tablosu vermekle yükümlüdür. Ancak bu tablolar kapitalist dünyada geçerli olan muhasebe kurallarına göre düzenlendiğinden, üretim sürecinde gerçekleşen emek sömürüsünü gizlerler. Sıradan bir işçi, işverenin fabrika duvarına astığı gelirler ve giderler tablosunda, giderlerin büyüklüğünü görünce, talep ettiği ücret artışının gerçekten fazla olduğuna inanabilir ya da iyimser bir ifadeyle, patronun bu ücret artışını nasıl karşılıyacağı konusunda patrondan daha çok kaygıya kapılabilir. Kuşkusuz, sözleşme öncesi dönemlerde işletme yöneticilerinin gelir-gider tablolarını fabrika duvarlarına asmaktan amaçları, işçileri böylesi bir kaygıya düşürerek pazarlık konusundaki kararlılıklarını köreltmektir. Gerçi Türkiye'de işçi ücretlerinin reel olarak tepetaklak olduğu ve işçilerin mutlak yoksulluk sınırına iyice yaklaştığı, dolayısıyla hiç bir burjuva muhasebe bilgisinin işçilerin ücret artışı talebini zayıflatmayacağı iddia edilebilir, ama bu iddia, kapitalistlerin emek sömürüsünü gizlemeye yönelik çabalarının her zaman geçersiz olduğu anlamına gelmez. Öyleyse, kapitalistlerin devlete vermekle yükümlü olduğu bilgilerden ve her dönem sonunda işletmenin ortaklarına (hissedarlara) sunduğu faaliyet raporlarından yararlanarak, bu fabrikadaki emek sömürüsünü açığa çıkarmak işçilerin kararlılıklarını artıracağı gibi, sözleşme pazarlığında da işverene karşı bir koz olarak kullanılabilir.

İkinci neden de şudur: fabrikalarda egemen olan yöneten-yönetilen ayrımının giderek azalmasına yönelik bir perspektif, üretimin teknik ve idari bilgisinin uzağında tutulan işçilerin bu bilgileri edinmelerini sağlamak için öncelikle, kendi emekleri üzerinden elde edilen artı-değerin varlığının farkına varmalarını hedeflemek zorundadır. Üretim sürecinde yaratılan artı-değerin kapitalistlerin hazırlattığı muhasebe bilgileri içinde hangi kalemlerde yer aldığının bilincine varmak, bütün olarak işletme yönetiminin işçilerce yeniden örgütlendirilmesinde bir ilk basamak rolü oynayacaktır. Dolayısıyla, kapitalistlerin kendi hissedarlarına yönelik hazırladığı faaliyet raporlarının sınırlı çerçevesi içinde kalınarak dahi, bu işletmelerdeki emek sömürüsünün korkunç boyutları hakkında yeterli bilgi sağlanabilir. Bu yönüyle, metal işkolunda bazı işletmeler hakkında yapılan bu inceleme özellikle, metal işkolunda bazı işletmeler hakkında yapılan bu inceleme özellikle öne çıkmış işçiler tarafından dikkatle gözden geçirilmeli ve bu doğrultuda, işyerlerinde sürdürülen örgütlenme çabalarında kullanılmalıdır. İşçilerin, içinde çalıştıkları fabrikanın teknik ve idari yapısını tanıması, işyeri örgütlülüklerinin güçlenmesinde ve sendikal mücadelenin devrimci bir biçimde sürdürülmesinde vazgeçilmez bir koşuldur. Üretim sürecinin gittikçe parçalandığı, işbölümünün hızla genişlediği ve işçilerin gittikçe bir dişlinin organik bir parçası haline gelerek üretimin bütünsel yapısına yabancılaştığı günümüz koşullarında, bu yabancılaşmayı aşacak yönde sınıf bilincine kavuşmak için yegane örgütlenme biçimi olan işyeri komite ve konseylerinin, üretimin teknik ve idari bilgisini, işçilere kavratarak şekillenmesi gerekiyor. Hiç kuşkusuz bu konuda en önemli görev, işyerlerindeki sınıf bilinçli işçilere düşüyor.

BURJUVAZININ YALANLARI ve GERÇEKLER

Yeni bir toplu sözleşme dönemi başlarken, sınıf mücadelesinin kızgınlaşma olasılığına karşı, patronlar yalanlar uydurarak, işçilerin mücadele azmini kırmayı amaçlıyorlar. RABAK'ta duvarlara astığı gelir-gider tablosuyla, oradaki işçiye "İstediğin ücret çok mu? Gerçekten patronlar bu isteğimi karşılıyabilir mi?" sorusunu sordurarak kaygıya kapılmasına çalışılıyor. Ya da ARÇELİK'te, NASAŞ'ta, DÖKTAŞ'ta, TELETAŞ'ta, ALPOM'da, vb., işçilere, "sakın fazla istemeyin, sonra zarar ederim, siz de işinizden olursunuz." diyerek tehditler yağdırıyor. Bu iddialarını kanıtlamak için, kamuoyunun edinmesi mümkün olan işletme bilgisini, üretimdeki sömürüyü gizlemek için özel bir tarzda hazırlatıyor. Öyleki yalnızca muhasebeciler, işletmeciler ya da iktisatçılar bu dilden anlayabilsin. Ama bir işçi yalnızca "gelir" ile "gider"i karşılaştırmaktan başka bir birşey yapamasın.

Fakat gerçekleri gizlemek o kadar kolay değil. Örneğin, gider kısmında yer alan reklam giderlerinin büyüklüğü şu soruyu sordurmaya yeterli: "Reklam gideri zorunlu mudur?" Kapitalistler piyasanın rekabet ortamından sözederek reklamın vazgeçilmez bir gider kalemi olduğunu iddia edebilirler. Oysa işin gerçeği şudur: ücretleri artırmamak ve düşük tutmak için gereksiz bir yığın gideri işçilerin karşısına çıkaran kapitalist, böylelikle işçinin pazarlık gücünü kırmayı amaçlamaktadır.

Bir başka nokta da şudur: bir üretimin gerçekleşebilmesi için hammadde, makine, enerji gibi giderler yanında işçinin emek gücü de gereklidir. Bunların bir fabrika ortamında biraraya gelerek içine girdikleri üretim süreci sonunda belirli ürünler ortaya çıkar. Girdilerin maliyetleri, yani hammaddenin makinenin yıpranma payının, enerjinin parasal tutarı ile işçinin aldığı ücretin toplamı, üretilen ürünün satılmasından elde edilen gelirden daha az olmalıdır ki üretim sürsün. Gelir ile gider arasındaki fark ise kapitaliste kalan artı-değerdir. Oysa kapitalistin bu üretim sürecinde hiçbir fiili katkısı yoktur. Kapitalist, üretim araçları (yani fabrika binasının, makinanın, hammaddenin vb.) üzerindeki tasarruf yetkisine dayanarak işçinin artı-değerine el koymaktadır. Yani, gelir-gider tablosundaki zorunlu giderler (hammadde, makine ve enerji maliyeti) dışındaki her kalemde işçinin emeği gizlidir. Demek ki gider olarak gözüken, örneğin idari personel gideri aslında işçinin yaratuğı artı-değerden oraya aktarılan bir paydır. İşçilerin, kendi emekleri sonucu yaratılan gerçek değerin farkına varabilmeleri için artı-değeri bizzat üretim içinde tanımaları gerekiyor. Örneğin, işletmelerin gider tablosunda kıdem tazminatı karşılığı ayrılan para işletme kârını düşürüyor gibi görünmektedir. Oysa bu para doğrudan işçiye aktarılmamakta ve bankada durmaktadır. Yine devlete verilen vergiler işletmelerin kârını azaltmaktadır. Ancak bu vergiler de yaratılan artı-değerden devlete ayrılan paydır. Ve doğrudan doğruya işçilerin yarattığı değerin bir parçasıdır.

Üçüncü olarak: kapitalistler işçilere ayrılan ücreti, "piyasadaki genel ücret düzeyini" emsal kuruluşlardaki ücretleri, resmi enflasyon oranını ve işçilerin liyakat derecelerini dikkate alarak" ayarladıklarını kendi faaliyet raporlarında söylüyorlar. Yani onlar için ücretin tek kriteri enflasyon, diğer ücretler ve işletmeye bağlılık. Bir başka deyişle kapitalistler bir olumsuzluğu kıstas alarak yeni bir olumsuzluğa meydan veriyor. "Piyasada genel ücret düzeyi düşükse neden benim fabrikamda yüksek olsun?" diyor. Oysa ücretle o fabrikadaki üretimin boyutları arasında bir ilişki olması gerekir. Eğer bir fabrikada üretim, satış (ciro) ve kâr miktarı kat kat artıyorsa, "ücretler aynı kalsın" denemez, çünkü o üretimin, satışların ve kârın gerçekleşmesinde işçilerin alınteri vardır. Üretim ve satış miktarı artıyorken ücretler artmıyorsa, işçinin emeğinin daha büyük bir bölümü gaspediliyor demektir. Bu olgu, metal işkolundaki hemen hemen her fabrika için geçerlidir. Demek ki ücret düzeylerinin belirlenmesinde en önemli kriterden biri fabrikadaki üretim miktarının ve satışlarının seyridir. İşçilerin, pazarlık sürerken, bu konuyu akıldan çıkarmamaları gerekir.

Dördüncü ve son olarak ise şu söylenebilir: Kapitalistlerin gizlemeye çalıştıkları ama, sömürünün korkunç boyutlara ulaşmasıyla gizleyemedikleri emek sömürüsü, kârların gittikçe artarken ücretlerin reel olarak düştüğü günümüz Türkiye'sinde her işçinin bilincine vardığı bir olgudur. Ancak işletme faaliyet raporlarının kısıtlı bilgileriyle elde edilen sonuçlar aslında emek sömürüsünün gerçek boyutlarını yansıtmamaktadırlar. Türkiye kapitalizminin içinde olduğu iktisadi ve toplumsal krizin tüm boyutlarıyla gözler önüne serilmesi ve işçilerin bu krizin gerçek niteliğini kavraması kapitalistlerin bu krize bir çare olarak işçi sınıfı üzerinde estirdiği sömürü ve baskı yöntemlerine karşı daha bilinçli bir mücadele düzeyine yükselmek için mutlaka atılması gereken adımlardır.

METAL İŞKOLUNDA TOPLU PAZARLIK ÖNCESİ BAZI İŞLETMELERİN İKTİSADİ YAPISI:

Öncelikle şunlar belirtilmeli: bu raporun hazırlanmasında kullanılan ve işletmelerin kendi hissedarlarına sunduğu faaliyet raporları, birçok gerekli bilgiyi gizlemekle birlikte ne kadar kârlı bir işletme olduklarının propagandasını da yapmaktadır. Aslında hissedarlara yapılan propaganda ile işçilere yapılan propaganda arasında bir açıklık vardır. Hissedarlar için Kârlı yatırımcı ve gittikçe büyüyen bir işletme, sıra işçilere gelince zar zor kâr eden, tüm olumsuz koşullara karşın ancak ayakta duran, bu yüzden işçilerin kemer sıkmaya devam etmesini gerektiren işletmeler haline gelmektedir. İşçilere sunulan işletme fotoğrafının ideolojik bir yanılsama yaratma amacı güttüğü açıktır.

Metal işkolunda çalışan yaklaşık 130 bin işçiyi kapsayacak olan toplu iş sözleşmesi pazarlığı öncesinde ARÇELİK, NASAŞ, DÖKTAŞ, TELETAŞ ve RABAK ile ilgili bu işletmelerin 1990 yılı faaliyet raporlarından yararlanılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşıldı. Ayrıca ALARKO HOLDİNG ve SANTRAL HOLDİNG'in faaliyet raporları da incelendi.

ARÇELİK:

Arçelik, 1989'da, 54.4 milyar TL. yatırım yapmış, bunun 50.5 milyar TL'si için teşvik tedbirlerinden yararlanmıştır. Bu yatırımlar, artı-değerin bir bölümüyle gerçekleşmiştir. Arçelik, beyaz eşyada Türkiye'nin en önemli üreticisidir. 1989'da pazar payı, buzdolabı için % 51, çamaşır makinası içn % 71, elektrik süpürgesi için % 40.1'dir. Bunun anlamı; Arçelik beyaz eşya dalında Türkiye'deki tekelci yapının asli unsurudur. Tekelci bir ekonomide tekeller, fiyatları istedikleri gibi belirleyebilirler. Buna karşılık işçilik payını düşük tutarak kârlarını büyük ölçülerde artırabilirler.

Arçelik'te 1989 yılında, bir işçi 165 buzdolabı, 163 çamaşır makinası, 345 kompresör, 7 ticari soğutucu ve 72 elektrikli süpürge üretmiştir. Kuşkusuz bir işçi bu üretimin her safhasında yer almaz. Örneğin buzdolabını boyuyan işçi ile kapı kolunu takan işçi farklı kişilerdir. Ancak toplam buzdolabı sayısının işçi sayısına bölünmesiyle yukardaki sayı elde edilmiştir. Bunun anlamı şudur: Bir işçi yılda 165, ayda yaklaşık 13 buzdolabı üretmesine rağmen, aldığı ücretle bir buzdolabının yarısını bile satın alamaz. Yani bir işçi bir buzdolabının yarısını alabilecek ücretle, yılda 165 buzdolabı ve daha bir çok çamaşır makinası, elektrikli süpürge vb. üretmiştir. Sömürünün boyutu korkunçtur.

Arçelik'te 1989'da işçi başına düşen net kâr 19.5 milyon TL'dir. Yani, 1989'da bir işçi Arçelik patronları için 19.5 milyon TL. üretmiştir. Başka bir deyişle, tüm giderler dışında, koltuğunda oturan patronların diledikleri gibi harcayabilmeleri için, bir işçinin yarattığı artı-değerin patronun cebinde kalan kısmı 19.5 milyon TL'dir. Bir yıllık işçi emeğinin kapitaliste ne kazandırdığını iyi açıklıyor. Bir işçi kendi ücretiyle, sermayedara kârı kıyaslasın ve istediği ücret artışını bir daha gözden geçirsin. Patrona kalan çıplak 19.5 milyon TL. kâr işçinin emeğinin bir parçasıdır. Bunun dışında, devlete vergi olarak, diğer çalışanlara (müdür, şef vb.) maaş olarak ödenen miktarlar da işçinin ürettiği değerden aktarılmaktadır.

RABAK:

Rabak, bakır, bakır alaşımları, alüminyum ve çelik dallarında üretim yapan bir kuruluştur. Rabak'ın yayımladığı faaliyet raporuna göre, bakır dalında piyasada üç firma vardır. Rabak % 40 pazar payıyla en büyük firmadır. Ayrıca bakırlama ve boruda Türkiye'deki tek üreticidir.

Rabak'da, bakır içindeki elektroliz çamurundakalan altın, gümüş vestronsiyum gibi elementler de elde edilmektedir. Yalnız elektroliz çamurundan altın, gümüş ve stronsiyum elementlerini ayıran teknoloji Türkiye'de bulunmadığından -işçilerinde habersiz olduğu- bu ayırma işlemi yurtdışını gönderilerek yapılmaktadır.

Bakır alaşımları dalında birçok firma bulunmakla birlikte Rabak'ın pazar payı % 20'dir. Alimunyum dalında piyasada aliminyum iletken üreten iki firma vardır. Rabak'ın iç piyasa payı % 60'tır. Çelik dalında da yüksek karbonlu çelik filmasin, yaylık tel, halat, galvanizli tel ve demet, öngerilmeli beton teli üreten Rabak, iki firmalı bu piyasada % 60 paya sahiptir. Görüldüğü gibi Rabak tekelci yapısıyla fiyatları ayarlayarak kârını aşırı yükseltme olanağına sahiptir. Nitekim yine faaliyet raporunda varolan bilgilere göre, Rabak her zaman ürünlerinin fiyatlarını artırmayı hedeflemektedir. 1988'de % 61 olarak gerçekleşen bakır fiyatı artışı, talep daralmasıyla 1989'da % 16 olarak gerçekleşmiştir. Yine de faaliyet raporunda şunlar söylenmektedir.

"Bu gelişme mamul fiyatlarımızda istenilen ölçüde artış yapılmasını engellemiş, bakır mamüllerimizde ancak % 16-21 arasında fiyat artışı gerçekleştirilebilmiştir."

Biraz aşağıda da şu söyleniyor:

"Hammadde fiyatlarında önemli artışlar olmamasına rağmen pazardaki gelişmeler sonucu fiyatlarında % 55 civarında artış yapılabilmiştir."

Bu alıntılardan da anlaşılacağı gibi Türkiye'deik enflasyon artışının altında ücretleri 1980'den bu yana % 60 gerileyen işçileri aramak boşunadır. Enflasyonun gerçek sorumlusu tekelci konumlarından yararlanarak fiyat artıran tekelci Kapitalistlerdir.

Rabak'ta, geçen toplu sözleşme döneminde, yani 1988 ve 1989 yıllarında üretim/işçi oranı aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir. Bu hesaplamada işçi sayısı ücretliler ile teknik personelin toplamından oluşmaktadır.

TABLO 1
Rabak'ta İşçi Başına Düşen
Üretim Miktarı (Üretim/İşçi)

	1988(ton)	1989(ton)
Elektrolitik Bakır ve alaşımları	14	18
Aliminyum ve Çelik özlü iletken	6	9,5
Alüminyum Döküm ve Hadde Mamülleri	6	6
Çelik Teller	10	10
Göz Taşları	0,5	0,8
Yan Ürünler	1,5	2
TOPLAM	38,5	46

Bu tablo şu şekilde yorumlanabilir: Rabak'ta bir işçi toplam olarak 1988 yılında 38,5 ton, 1989 yılında 46 ton üretim gerçekleştirmiştir. Artış oranı % 19'dur. Buna karşılık ücretlerdeki artış enflasyonun bile altındadır. İşçi her yıl daha fazla üretmekte, buna karşılık aldığı pay ise azalmaktadır.

İşçi başına düşen satış miktarına (satış/işçi oranı) bakacak olursak aşağıdaki tabloyu elde ederiz.

TABLO 2
Rabak'ta İşçi Başına Düşen
Satış Miktarı (Milyon TL.)

	1988	1989
Elektrolitik Bakır ve alaşımları	79	144,5
Alüminyum ve Çelik özlü alüminyum iletken	24	67
Alüminyum Döküm ve Hadde Mamülleri	21	29
Çelik Tel	12	21
Göztaşı	0,5	1,7
Yan ürünler	3,4	3
TOPLAM	141,8	265,7

Yani işçi başına düşen satış miktarı 1988'de 141,8 milyon TL'den 1989'da 265,7 milyona çıkmıştır. Artış oranı % 87'dir. Satışların enflasyonun üzerine çıkarak % 87'lik bir artışa ulaştığı Rabak'ta işçiye verilecek ücret kapitalisti rahatsız etmektedir. Oysa işçiye satışlardan ayrılacak pay bir lütuf değil bir haktır. Çünkü bu artış doğrudan işçi emeğiyle gerçekleşmiştir.

İşçi başına düşen net kâr miktarı 1989 yılı için 285 bin TL.'dir. Bu sayı işçiyi yanıltmamalı. Çünkü faaliyet raporunda, vergi öncesi işletme kârının 11 milyar 200 milyon TL. olduğu, buna karşılık 1989'da getirilen bir düzenlemeyle 9 milyar 678,5 milyon TL'nin kıdem tazminatı olarak ayrıldığı belirtilmektedir. İşletme yönetimi, bu miktarı kâr miktarından çıkararak vergi öncesi kârın net olarak 1 milyar 521 milyona indiğini söylüyor. Böylece işçide Rabak'in maddi olarak güç durumda olduğu izlenimi yaratmayı umuyor. İşçiler şunu bilmelidirler ki kıdem tazminatı karşılığı olarak ayrılan pay bir hammadde gideri gibi üretimin zorunlu maliyeti olmayıp yaratılan artı-değerin bir parçasıdır. Yani aslında Rabak'ta 1989'da bir işçinin patrona ikram ettiği kâr miktarı 8,8 milyon TL.'dir. Bir işçi kendine sormalıdır: "bütün bir yıl, patronlar 8,8 milyonu cebe indirsin diye mi çalıştım?" Üretimde fiyatla ve satışlarda hiçbir değişiklik olmasa dahi, patronun çıplak kârının bir kısmıyla işçilerin ücret talebi karşılanabilir. Kaldı ki, üretim ve satış miktarlarındaki artışlar da unutulmamalıdır.

Rabak'ın işçilerin ücret art... den ürkmesinin bir nedeni d... için planladığı 50 milyarlık... Planlanan bu yatırım işçi em... şısına bir koz olarak çıkarıla... bu yatırımın yapılabilmesinin... şulu zaten işçi emeğinin ya... değerdir. İşçilerin emeğini iç... lar, ücret talebinin karşısına ç...

NASAŞ:

Faaliyet raporundaki... "NASAŞ" Türkiye'nin en büy... tör alimunyum üreticisidir, ve...

kılan ince foyla üretime yö... ğerleri gibi NASAŞ tekelc... meyvelerini toplamaktadır.

Personel başına düşen... toplu sözleşme döneminde... leşmiştir. (Personel sayısı iş... man ve idari elemanların to... lında idari elemanların bu... rılması gerekir. Çünkü... kullanmazlar. Ancak idar... sayısı verilmediğinden top... sayısını kullanmak zoru...

TABLO 3
NASAŞ'ta Personel Başına...

Levha	21...
Çıplak Folyo	10...
Değerlendirilmiş Folyo	14...
TOPLAM	45...

Bu tablodan da anlaşıla... sonel başına üretim 1988'... % 8 artışla 1989'da 49 to... Bir işçi 1989'da 49 ton üret... tirmiştir. (idari personeli ç... daha da yüksektir.) Ücretiy... alabileceğini hesaplarsa ü... rüyü daha iyi kavrayabilir... sonel başına satış oranları... anlaşılabilir.

TABLO 4
NASAŞ'ta Personel...
Satış Miktarı (Milyo...

TOPLAM	212...

Satışlardaki artış ora... 1989'a % 54,7'dir. İşçilere... bir pay düşmemiştir. Bu ar... rın kârı haline dönüştüğü... bir NASAŞ personeli 1,5 m... rın patronlar tarafından elde... emek sarfetmiştir.

İstenilen ücret artışının... enflasyonu körükleyebilec... va yalanlara, Türkiye'deki... düşüklüğü gerçeği ile kar... rekir. İşçilik payı, bir ürünü... de kullanılan işçiliğin gide... rin) satış maliyetine oranı... rupa ülkelerinde % 15'in a... Oysa bizim gibi ülkelerde... cennetlerin" de işçilik payı... Nasaş'ta işçilik payı % 4'tü... diyelim, % 6'ya çıkmasına... nasıl körükleyeceğini bu... açıklamalıdırlar. O zaman... deki işçilik paylarıyla Avrupa... ki enflasyonun neden düşük... açıklamak zorunda kalırlar... yacakları bellidir.

Nasaş'ta 1989'da işçilik... in ücretlerin, yaratılan gelir... ne % 13'tür. Başka bir de... rattığı 100 birimlik değerin... değer) 13 birimine sahip olu... riye kalan 87 birimlik pay d... ruya kapitaliste kalmaktad... elindeki payın bir kısmını... giderl, reklam gibi üretken o... larda harcamakta, bir kısmın... nüştürmekte, geriye kalan... kâr" olarak cebe atmaktad... rüt gelir ile zorunlu giderle... enerji, makine arasındaki fa... retlerin toplamı) alacağı... mücadelesinde her türlü... karşısına bu olguyla dikilm...

TELETAŞ:

Teletaş devletin yarattığı... lık üretim yapan bir kuruluşt... alıcısı PTT ve askeriyedi... önemli bir yer tutmaktadır... yönlerine karşılık TELETAŞ...

Devam...

İ N C E L E M E

Metal işkolunda sömürünün boyutları

...boyutlara ulaşmıştır. ...ardan yararlanan Te... k çalıştırdığı işçi sayı... ece 1989'da kişi başı... n TL.'ye çıkmıştır. Bu, ...r Teletaş işçisi, bir yıl... taş patronlarına 24,1 ...an etmiştir. Patron hiç ...unda otururken, işçi ... saat ter akıtarak ça... ...na bu parayı 'al da ...tedir. Buna "dur" de... ...delesinin yükselmesi...

...lik payı 1989'da % ...apitalist ülkelerin ben... ...u pay % 15'in üzerin... ...italist ülkelerin serma... ülkelere aktarmaları... ...eni, bizim gibi ülkele... ...nneti" olmalarıdır. Te... ...maye ortaklı bir kuru... ...'nin "elverişli" koşul... ...ilmiştir.

...yaratılan gelire oranı ...li için % 5.8'tir. Yani ...ğinin hakkı olan her ...sını patrona bırakmak... ...na sahip olmaktadır. ...94.2 lira üzerinde de ... elde etmek mücade... ...le olanaklıdır. ...nın işçilik giderine ora... ...kleşmiştir. Bunun an... ...k ücrete karşılık 4,5 li... ...iştir. Bütün diğer artı... ...ana (vergi, reklam gi... Teletaş işçisine verdik... ...,5 lirayı keyiflerinin is... ...n olanağına sahip ol...

...e de şudur: 1989'da ...dan ücretlere ayrılan ...arlara ayrılan pay % ... elde edilen gelirin üc... ...ayrılan payları arasın... ...fark bulunması Tele... ...ürüsünü açığa çıkar... ...ücret talebindeki hak... ...adır.

...eçen toplu sözleşme ...1988 ve 1989 yılların... ...kâr miktarlarında bü... ...müştür.

...BLO 5

...ış, Üretim ve Kâr ...esi) Miktarları

	1988	1989
	45	74
	29,7	30,9
	5,1	7,7

...artışlar; % 64, üretim... ...0 olarak gerçekleşmiş... ...tarındaki artış aslında ...ünkü bu sayı, her türlü ...(vergi kıdem tazminatı, ...lmasıyla elde edilmiş... ...isna, "net kâr" yerine, ...'ın kullanılmasıdır. Yi...

ne de diğer üretim dışı giderler de eklenmelidir ki artı-değerin büyüklüğü elde edilsin.) Oysa biliyorum ki kapitalistlerin "gider" olarak adlandırdığı bir çok kalem artı-değer bölümüdür (örneğin, verginin yüksek oluşu ve böylece "kâr"ın azalmasının, işçi ile bir ilgis yoktur. İşçi net kâr ve verginin ikisini birden artı-değer olarak kapitalistlere kaptırmıştır. Vergi "bir" kapitalistin (patron) "bir başka" kapitalist (devlet) ile olan ilişkisiyle ilgilidir. İşçi bu pazarlığın doğrudan bir tarafı olmadan yarattığı, artı-değerin tümüne sahip olma çabasına girmelidir.) Dolayısıyla artı-değer oranı, yani gerçek sömürü oranı çok daha yüksektir. Yine de tablodaki artış oranları bile, gerçekleşen üretim artışı karşısında, ücretlerin düşük düzeyinin gerekçesi olarak işçilerin maliyetinin fazlasının gösterilemeyeceğini kanıtlamaktadır. Döktaş'da 1989'daki işçilik payının üretim maliyeti içinde ücretlerin payı) % 9.7 oluşu da bu iddiayı güçlendirmektedir. Toplam üretim maliyeti içinde işçilik giderinin % 10'u bile bulmadığı bir işkolunda ücretlerin fazlalığından yakınmak burjuva ikiyüzlülüğünün bir başka biçimi olsa gerek.

Ücretli işçi başına düşen üretim miktarı Döktaş'ta 1989'da 45 tondur. Bir Döktaş işçisi ürettiği bu miktarın çok çok küçük bir parçasını ücret olarak geri almıştır. Yine 1989 yılında bir Döktaş işçisi patronu için 4,5 milyon TL. net kâr üretmiştir. Tam bu sayılar işçilerin Döktaş'a kazandırdığı değerin boyutlarını göstermektedir. Oysa aynı 1989 yılında Döktaş'ta işçi, ücretlerinin

yaratılan değerden elde edilen gelire (üretimin zorunlu maliyetlerinin toplam satış cirosundan çıkartılmasıyla elde edilen sayı ile ücretlerin toplamı) oranı % 26'dır. Yani tüm zorunlu girdilerin maliyetleri karşılandıktan sonra elde kalan net gelirden işçiye kalan pay her 100 TL. için 26 TL.'dir. Geriye kalan 74 TL. ile patron vergi öder, yatırım yapar ve isterse de tatile çıkar.

Alarko Holding A.Ş.

Metal işkolunda faaliyet gösteren bir çok fabrikanın en büyük ortağı olan Alarko Holding de yaklaşan toplu sözleşme döneminin baş aktörlerinden biridir. Alarko Holding toplu sözleşme kapsamında olan beş işletmenin en büyük iştirakçısı durumunda. Bu işletmeler Alarko Sanayi ve Ticaret A.Ş., Alsac, Alpon, Aletim ve Alamsaş'tır. Bunların herbirinde en büyük hisse sahibi Alarko Holding'dir. Örneğin Alarko Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin % 97.88'i Alarko Holding'e aittir. Bu iştiraklerden Alarko Holding'e kalan kâr payı geçen toplu sözleşme döneminde artış göstermiştir. Örneğin Alarko Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Alarko Holding'e ayırdığı kâr payı 1988'de 670.4 milyondan 1989'da 978.4 milyona çıkmıştır. Artış oranı % 45'tir. Kârın tamamının dağıtılmadığını, yedeklerde tutulduğunu vb. anımsatalım. Alarko Holding'in toplam kârı ise 1988'de 1 milyar 300 milyondan 1989'da 2 milyar 263 milyona çıkmıştır. Artış oranı % 74'tür. Kârın bu derece artmasına rağmen ücret talebini fazla bulmak yalnızca kapitalistin hırsıyla açıklanamaz. Yatırım planı da bir gerekçe olamaz çünkü yatırımlar için ayrılan pay çıkarıldıktan sonra net olarak cebe giren miktar kâr olarak gözükmektedir. Bu "net kâr" ile yapılacak yardım olsa olsa lüks yatırımlar (yat, ev vb.) olabilir.

Bu son noktanın, Alarko Holding örneğinde olduğu gibi özel bir önemi var. Alarko Holding "sosyal faaliyetler" adı altında burjuva ideolojisinin topluma şırınga edilmesi için de ciddiyetle çalışıyor. Bu faaliyetlerin gerçekleşmesinde kullanılan para, artı-değerden, yani işçinin elkonulmuş emeğinden elde edilmesine rağmen, işletme defterinde gider olarak gözükmekte, ve güya kârın azalmasına neden olmaktadır. Oysa bu harcamaların üretimle hiç bir ilişkisi yoktur ve lüks harcamalar olarak adlandırılabilir. Örneğin, faaliyet raporundan aktarıyoruz, sanat galerisine, konserlere, tenis turnuvalarına, çeşitli gezilere, dinlence ve spor tesislerinin kurulmasına vb. çokca para aktarılmıştır. "Alarko İstikbal Kulübü" içinde geleceğin kapitalist işletmecileri yetiştirilmektedir. Bu harcamalardan işçiler hiç yararlanmamakta, ama hayatın her alanındaki buna benzer faaliyetleriyle her tekel gibi Alarko Holding de burjuva ideolojisinin toplumda egemen kılınmasında etkin bir rol oynamaktadır.

Santral Holding:

Santral Holding ise Rabak'ın % 37.86'sına sahiptir. Santral Holding'in "net kârı" 1988'de 4 milyar 606 milyon iken 1989'da 7 milyar 957 milyona çıkmıştır. Artış oranı % 72'dir. Oysa ücret artışlarını kaldıramayacak kadar zayıf görünmeye çalışıyor. İşçilerin bu oyuna gelmemeleri için kârlardaki bu artışın kendi emeklerinin sömürüsünden geçtiğini kavramaları gerekiyor.

...rkiye'de 'zirveler' askeri nitelikli...

...di. Devletin zor aygıtla... ...olojik aygıtları da (üni... ...ve TV vb. kurumlar) bü... ...sokularak gelişmeler bir ...ak değerlendirilip devlet ... gerekçesi oluşturulma...

...e bulunduğumuz döne... ...olitikalarının yönelimini ...ndan en önemli olgu zir...

...alklarımıza karşı açık bir ...iştir. Zirvede "bölücülü... ...' ilişkin olarak "önlem" ...ürlüğe konulan kararlar ...larının ulusal ve toplum... ...cadelesi ile doğrudan il...

...alizmi ve yerli tekelci ser... ...ktürel uygunluğu da he... ...dahale etmesi ve Çanka... ...erçekleşmesiyle aynı za... ...i tür 12 Eylül'lerin ...göstermiş oldular. ...ifadeyle "sömürge tipi ...mize özgü içerik taşıyan ...aşizm" biçiminin zaman ...da geniş arayla birbirinin ... mekanik bir sınırlılık ta... ...aya çıktı.

...vesi; ordu, ordu olarak ...sa bile siyasal bir hareke... ...telikte olabileceğini, ordu, ...netime katılmasa da yöne... ...ir karakterde olabileceği ...ermiştir.

...esi bu anlamda askeri ni... ...r harekettir ve ordunun ül... ...rumunu belirleyen güçler ...ırayı teşkil ettiğini, alınan ...arlarda söz sahibi olduğu... ...tedir.

...pitalist kâra ortaktır. ...layan 1971'lerde hızlanan ...ayeyle bütünleşme süreci, ...da Türkiye'de yeni yapılan... ...a da hızlanmıştır. Örneğin ...Yardımlaşma Kurumu) Tür... ...üyük sanayi ve ticaret ku... ...biri durumuna gelmiştir. ...ermaye ile ve özel sektör ...mlar içerisindedir. ...lığıyla Türk Silahlı Kuvvet... ...ırmayenin sadece bir bek... ...su olmaktan çıkmış, işbir... ...n içinde yer alan önemli bir parça durumuna gelmiştir. Ordu, tekelci sermayenin bileşenlerinden biridir. "Tekelci burjuvazi askerileşmiştir. Tüm bunlar gösteriyor ki, bundan böyle ülkede hükümet olmak isteyen siyasi partiler, ordunun desteğini arkasına almak zorundadır.

SHP ve DYP'nin politikalarını Özal ekseninde gerçekleştirmelerine rağmen politik manevralarını dağıtacak nitelikte olan Özal'la aynı masaya oturmaları bu zorunluluğun bilincidir. Referans, ordudan geçmektedir. İnönü ve Demirel'de bunu yapmıştır. Çünkü İnönü ve Demirel "Çanakkale'nin Geçilmeyeceğini" bilmektedirler.

İlla da artık istenilenlerin gerçekleşmesi için zor öğesi gerekmemektedir. Örneğin komplo ve entrika bir araçtır. Birilerinin işinin bitirilmesi onun trafik terörüne kurban gitmesiyle de sağlanabilir. Yeni bir Hande olayıyla da. Hande Mumcu olayı bu anlamda siyasal iktidar sahiplerinin "komplo ve entrika" araçlarını kullanmaktan çekinmeyeceklerinin en somut örnekleridir.

Bugün Cumhurbaşkanı, Genel Kurmay, MİT karar mekanizmalarını oluşturmaktadır. 12 Eylül sonrasında yürütme erkinin daha ileri götürülmesinde bugün bir sıçrama yaşanmaktadır. Parlamento ve siyasi partiler siyasal tabloda güçsüzlüğü temsil etmekte ve neredeyse devre dışıdırlar. Parlamento bir aksesuar niteliğiyle karar organlarının (!) aldığı kararları onaylamak onlara "yasal" bir görüntü kazandırmakla mükelleftir.

Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kuruluna sürekli başkanlık yapmakta ülke Kanun Hükmündeki Kararnamelerle yönetilmektedir. Hükümet "yarı savaş" hükümeti niteliğiyle sivil diktatörlüğün yerleştirilmesi doğrultusundaki düzenlemenin içinde yerini almaktadır.

Askeri düzeyle siyasal düzeyin içiçe geçmesini ifade eden bu gelişmeler, askeri otorite ile siyasal otoriteyi birleştirmiştir. Ülkemizde siyaset, siyaset kurumu / kurumları askerileşmiştir.

Özellikle 1979 yeni MC dönemi, ordunun siyasal eksene "üçüncü siyasal odak" olarak yerleşmesini, siyasal gelişmelerde giderek artan bir rol oynamasını sağladı. 1980, 12 Eylül açık faşizmiyel de ordu, her yönü ile siyasal mücadelenin odağına yerleşti. 1982 Anayasası'yla da MGK'nın bu rolü "yasallaştırıldı". 1983 sonrası süreçte rötuşlanan bu durum yeni dönemde "kışlasına dönmüş ordunun" kışlasından politik karar sürecine giderek ağırlığını hissettiren bir tarzda katılmasını ve siyasal üst yapının da buna göre reorganize edilmesini gerekli kılmaktaydı. Yani Çankaya'nın yolu ordu ile genel kurmay kavşağında kesişirken, militarizm kurumsallaşma sürecini (Özel Harp Dairesi gibi) kendi içinde hızlandırmaktadır.

Türk ordusu yürütmenin içinde önemli bir birleşen durumundadır. Özellikle 12 Eylül'le koruma, kollama, yönetme görevinin içiçe geçmesi yeni dönemde ordunun yürütme erkinde daha belirleyici bir nitelik kazanmasına neden olmaktadır. Sivil diktatörlük, MarKosvari doğrultusundaki bu düzenlemeler, sömürge tipi faşizmin çeşitlenmesini, evrilmesini ifade etmektedir. Bu aynı zamanda faşizmin kurumsallaşmasının oturtulması anlamını da taşımaktadır.

Bu programın gerçekleşmesi teritoryal iç düşman ilan edilen emekçi halk güçlerine daha yoğun saldırı anlamını taşımaktadır.

Bunun ...'a yönelik yüzü topyekûn açık bir savaştır. Türkiye proletaryası ve emekçilerine yönelik olarak da bu savaş politikalarının "parça parça" devreye sokulacağı açıktır. 413, 424, 425 kanun hükmündeki kararnameler bunun en net göstergesitir. Ve bu politikalar asıl karşılığını Türkiye zemininde "meşru - meşru olmayan sol"da bulmaktadır. Topyekun savaş politikalarının bir boyutu da budur. Bununla solu ehlileştirip etkisiz kılarak, sistem içinde eritmek ve hatta sistemin bir emniyet sübobu haline getirmek isteniyor. Ve bilinçli olarak bu konu aktüel kılınmaktadır.

"Vatanın Bölünmez Bütünlüğü" çerçevesindeki ideolojik motivasyon "terör ve bölücülük" demogojisiyle pekiştirilmeye çalışılıyor. Ayrıca Aksoy, Emeç gibi cinayetlerle toplumun terörize edilip kitleler sindirilerek kendileri dışında bir güç arayışına sokulmakta, itilmektedir.

Diğer yandan sahte umutların yeşermesi için dinsel gericilik, devlet tarafından teşvik ve takviye edilmektedir.

TÜRKİYE'DE BUGÜN "İKİ AYRI HUKUK" UYGULANMAKTADIR: "SAVAŞ İÇİNDE BARIŞ", "BARIŞ İÇİNDE SAVAŞ"

Denilebilir ki bundan böyle halklarımız bu ülkede "iki ayrı hukuk" uygulamasına tanık olacaklardır. Yani savaş içinde barışın, barış içinde savaşın olduğu, savaş ve barış politikalarının birlikte uygulandığı, gerçek yaşamda vücut bulduğu bir ülke göreceklerdir. Hiç kuşkusuz bu "iki ayrı hukukun" kapsamına girenler ve kapsamayacağı kesimler olacaktır. Bunlara dönük uygulamalarında farklı olması doğaldır. Bu politika birinde "silaha karşı silah" şeklinde ifadesini bulup, diğerinde ise "şefkat" olacaktır.

Açıktır ki bu iki uygulama dayanaklarını devletin varlık koşullarında bulacaktır. Çünkü devlet, kendini bütünüyle çıplak zor kuvvetine dayandırarak uzun süreli var edemez. Herşeyden önce kendini varedebilmesi için, kendi terörüne "meşruluk" sağlaması gerekiyor. Bunun içindir ki devletin siyasal eylemi "şeker" ve "sopa" politikasına dayanır. Bunlardan herhangi biri kimi tarihsel koşullarda tek başına ön plana çıkabilir. Bazen "şeker" ve "sopa"nın birlikte uygulandığı da olmuştur. İki ayrı hukuktan kastedilen budur. Bundan böyle iki ayrı uygulama birlikte yürütülecektir. Faşizme karşı demokrasiden yana olan güçlere ve ... halkına sopa, devletin politikaları çerçevesinde hareket edenlere "şeker'. Egemen güçlerin çizdiği ayrım içinde "meşru sol" olarak kalmak isteyen "Milli Misak Partisi" üyesi yazarlar, çizerler, tırnak içindeki demokratlar faşist devlet terörünün, faşizme karşı demokrasiden yana olan (meşru olmayan sol) güçlere üzerinde rahatlıkla işlerlik kazanması için açık çek vermiş oluyorlar. Faşist devlet terörünün haklılığını gerekçelendirmede yeşil ışık yakıyorlar.

Bu anlamda, bugün ... sorununa bakış turnusoldur, ... direniş hareketini yalnızca yorumlamak değil, ülkedeki sınıflar mücadelesiyle ......'daki ulusal mücadelenin bileşenlerini yakalamak, bu doğrultuda politikalar üretmek, hayatın her alanında bunu gerçekleştirebilmek önemlidir.

Bugün .....'da yaşananlar yarın Türkiye'de yaşanacakların laboratuarıdır. Ve bugün Türkiye'de "bir barış" ortamı yaşanıyorsa halk güçlerinin, toplumsal muhalefetinin zayıflığından dolayıdır.

İlerideki bir süreçte saldırıların en yoğun olacağı sınıfta işçi sınıfıdır. Çünkü siyasi sonuçlar, siyasi talepler üretmediği anlamda kendiliğinden ve ekonomik temelde olsa bugün işçi sınıfı ayaktadır. Ve 12 Eylül rejiminin iki temel dayanağı olan gaspedilmiş hakların alınması ve depolitizasyon (politika dışı kalma) zincirinin kırılması doğrultusunda devrededir. Toplumsal muhalefetin eksenine oturmaktadır.

Ayrıca emekçi güçler içinde sendikal anlamda da olsa tek örgütlü sınıftır. Ve tarihsel görevi yerine getirmek anlamında da devrimci demokrasi mücadelesinde motor güçtür.

Bu anlamda Türkiye sınıflar mücadelesi tarihinde bu boyutta bir müttefikin ortaya çıkması, işçi sınıfının demokrasi mücadelesindeki görevlerini göstermektedir. Bu müttefike de işçi sınıfı, ... halkı veya işçi-köylü ittifakı diyebiliriz.

ESNAFIN BAŞINA İNEN BALYOZUN, İSTANBUL'DAKİ İŞÇİNİN BAŞINA DA İNDİĞİ GÖRÜLMELİDİR

Türkiye emekçi güçlerine özelde işçi sınıfına saldırıların daha da yoğunlaşacağı bir döneme giriyoruz. Toplu sözleşmeler ve grevler siyasi iktidar ve sendikal oligarşilerin saldırısıyla karşı karşıya. TİSK sendikasızlaşmayı ve sınıfın mücadelesini kırmak için yeni öneri paketleri sunuyor. Düzenin politikalarına eklemlenen "sol" işçi sınıfına çıkış olarak sunuluyor. IMF, OECD, Dünya Bankası, NATO, AT gibi siyasi, askeri, ekonomik kuruluşlar Türkiye'yi Ortadoğu'da geleneksel göreve iade ediyor.

Baskı, açlık, yoksulluk, işsizlik, verilenle yetinme anlamına gelen bütün bu gelişmelere rağmen 1 Mayıs'ta işçi sınıfı gücünü ve potansiyelini bütün topluma hissettirdi. Bu potansiyelin gerçekleştirdiği mücadele birliğini sürekli kılmak sınıfın önünde acil bir görev olarak duruyor. Ağırlıkta ekonomik nedenlerden kaynaklanan güçlü bir muhalefet potansiyelinin varlığına rağmen işçilerin tepkilerinin dağınıklığının ve örgütsüzlüğümüzün aşılması, "ekmek" talebinin yanında özgürlük bilincinin geliştirilmesiyle ve bunun sınıfın genel mücadelesine bağlı kılınmasıyla mümkün.

Bu mücadelenin ayrılm. . parçası olan, gözden kaçırılmaması gereken nokta anti-şövenizm (ulusların kendi kaderlerinin tayin hakkının) savunulması ve ....Direniş hareketinin desteklenmesidir. Yani esnafın başına inen balyozun İstanbul'daki bir işçinin başına indiğinin görülmesi. Halkların birbirine kırdırılması doğrultusundaki provakasyonların, demogojilerin boşa çıkarılması gerekmektedir.

Bugün hayatın içinden çıkan ve sınıfın öz deneyimlerinin ürünü olan İşyeri Komite ve Konseyleri, Devrimci Sendikal Yapıyı yaratma görevini yerine getirirken, bu siyasal gelişmelerden kendisini soyutlaması mümkün değildir. Siyasi gelişmeleri izlemesi, tavır alması, Devrimci Sendikal Yapı'nın yaratılması mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Ülkedeki siyasal gelişmelere bağlı sorunların çözümü, İşyeri Komite ve Konseyleri örgütlülüğünün yaratılmasıyla mümkündür. Klasik sendikal yapılar, sendikal oligarşiler sorunların üstesinden gelemez.

İŞÇİLERİN SESİ
Sahibi: Çetin UYGUR
Yazı İşl. Md.: Soner KIZILKAYA
Üretenler: Çetin UYGUR, Füsun DEMİRALP, Aytimur DOĞAN, Soner KIZILKAYA, Behzat TAŞ, Ali ATEŞOĞULLARI, Volkan YARAŞIR, Meral ASLANKAYA, Ülfet TAYLI, İ. Hakkı ORTAKÖY, Naci ALPKAN, Hasan BURGAÇ, Selman SEZER, Hüsamettin AYTAŞ ve işyerlerinden işçiler
Yazışma Adresi: Prof. K. İsmail Gürkan Cad. 3/5 Hüdaverdi Apt. Cağaloğlu-İSTANBUL Tel:528 16 73
Dayanışma ve Abone Ödentileri: Yapı Kredi Bankası Çağlayan Şb. TL Hesap No: 12096-4
Döviz Hesap No: 620 328-5
Ankara Büro: Adakale Sk. No: 16/6 Yenişehir
İzmit Büro: Demiryolu Cad. Yeni Cuma İşhanı No: 142 K:4
Adana Büro: İnönü Cad. Aydın İş Hanı Kat: 5 No: 63
İzmir Büro: Kahramanmescit Mah. 842 Sk. No: 9 Konak
Eskişehir Büro: İstiklal Mah. 2 Eylül Cad. No: 58/4
Dizgi: Klasik Ajans
Baskı: İbalık Matbaası

İ Z L E N İ M

Maden ocağı: Toprağın derinliklerine doğru yolculuk

Bugün 6 Haziran Çarşamba. Beypazarında maden ocağına gireceğiz. Ocağa giriş için gerekli işlemler tamamlandıktan sonra, yanımıza bir fenni nezaretçi verilerek, ocağı girmemiz sağlanıyor. Madene girmek için elbiselerimizi değiştirerek, yanımıza madenci feneri ve ona bağlı ağır bir akü alıyoruz. Bareti de kafamıza taktığımızda herşey artık tamam. Elimizde fotoğraf makinalarıyla, ocağa doğru yöneliyoruz. Ocak girişinde iki Alman mühendisle karşılaşıyoruz. Yanımızdaki Fenni nezaretçi, onlarla bir süre sohbet ediyor. Daha sonra ocağa hep birlikte giriyoruz. Bu birinci kapı, bu da ikinci diyoruz. Ocağa girdiğimizde ilk hissettiğimiz, terli vücudumuza çarpan soğuk hava oluyor.

Böylece toprağın derinliklerine doğru uzun bir yolculuk başlıyor. Bizle birlikte ocağa giren Alman mühendisler, adımlarını sıklaştırarak, bu karanlık ve dipsiz gibi görünen kuyuda, gözden uzaklaşarak, yok olup gidiyorlar. Desandre denilen, bu ilk giriş yolunu geçtikten sonra, pano diye tabir edilen, üretimin yapıldığı bölüme geçiyoruz. Buradan da 260 metre aşağılara ineceğiz. Yaklaşık, 1-1.20 metre yüksekliğe sahip bu tünelde yürümek neredeyse imkansızlaşıyor. Burada karşılaştığımız işçiler kömür damarını parçalayan makinanın gürültüsü altında. Önce onlar soruyor; "çalışma koşullarımızı nasıl buldunuz" diye.

Sonra bir işçi yanımıza yaklaşarak, arkamızda kalan, yerle tavan arasında kurulu bulunan havalı pistonları (etonson) göstererek, bunların yanlış kurulduğunu anlatıyor. Kömür damarının (gevşek zeminin) üzerine kurulan pistonların, zeminin, tavan ağırlığını taşıyamayarak kayması üzerine göçüğün meydana gelebileceğini anlatıyor.

Kömür damarını parçalayan makina büyük bir gürültüyle çalışmasına devam ediyor. Makinanın yanından geçerken, yüzümüze küçük kömür parçaları sıçrıyor. Bunun üzerine işçiler makinayı durdurarak bizim geçmemizi sağlıyorlar.

Kafalarımızı ocağın tavanına çarparak, aşağılardaki, geniş galeriye ulaştığımızda, burada 10-15 madenciyle karşılaşıyoruz.

Hemen oracıkta küçük bir sohbet başlıyor. Madenci olanca mütevazılığıyle kendi yaşamından, çalışma koşullarından kesitler sunuyor bize. Madende yaşam, kendi doğal karanlığı içinde, insanın içini bunaltan, bir o kadar da yalın ve çıplak ve yine kendi katılığı içinde geçiyor. Yaşamın zor zanaatlığı, burada, kendisini açık bir şekilde maddeleştiriyor. **Burada 8 saatlik karanlık, günlük 11 bin lira sefalet ücreti oluyor.**

Bir işçi anlatıyor; "**yaşamak, ayda 350 bin lirayla yaşamak mümkünse, işte bizde o kadar yaşıyoruz. Çalışma koşullarımızın ağırlığı gözler önünde. Üstelik burası, diğer maden ocaklarına göre oldukça iyi. Burada gördüğünüz teknolojiyi diğerlerinde bulamazsınız. Burası, diğerlerine göre daha iyi olsa da, maden ocağı işte.**" Bir başka işçi araya girerek şunları söylüyor; "**350-400 bin lirayla bu koşullarda çalışmanın adı işçilik değildir. Türkiye'de işçiyi köle gibi görüyorlar.**" Bir başka işçi ise, maden işkolundaki işçilere seslenerek, "**yakında toplu sözleşme görüşmeleri başlayacak, daha iyi çalışma koşulları ve daha iyi ücret almak için, insanca yaşayabilmek için tüm maden işçileri birlik olmalı. Birlikte hareket edebilirsek daha iyisi. Birlikte hareket olmazsa da, durumumuz daha da kötüye gidecek, daha da kötü olacak. Onun için birlik diyoruz. Biz direniriz, ama diğerlerinin de direnmesi şart**" diyor.

Buradan da ayrılıp, adımlarımızı sıklaştırarak yürüyoruz. Bunaltıcı bir havayla gelen pis bir kokunun içinden geçerek ilerliyoruz. Yolda domates, ekmek yiyen işçilerle karşılaşarak bir sürede onlarla sohbet ettikten sonra, tekrar yola koyuluyoruz. Birbiriyle birleşen, ayrılan yollar ve galerilerdeki yürüyüşümüz, çıkışa doğru gelen vagonlarla son buluyor.

Bu vagonlara binerek, ağır, ağır çıkışa yöneliyoruz. Maden ocağı ve işçiler artık gerilerde kalıyor. Güneş, ocağın çıkışında gözlerimizi yakarak beliriyor. Vagonlardan indiğimizde dışarıda yürümekte zorluk çekiyoruz. İşte, maden ocağı, maden işçisi, kavganın insanları böyle. Onlar hergün, bu koşulları yaşıyor. Maden ocağında yaşam böyle akıp gidiyor. Tüm bunların değiştirilebilineceğine olan inançla büyüyerek.

Birkaç adım daha atıyoruz. İşte çıktık. Ve merhaba Dünya. Merhaba güneş.

Almanya'da 35 saatlik iş haftası

Mayıs ayı başında Batı Alman Metalurji endüstrisinin işçi ve işveren tarafları, 20 saatlik bir tartışmadan sonra, 35 saatlik iş haftası üzerinde anlaşmaya vardılar. Resmi olarak, bu anlaşma Baden-Würtienberg eyaletinin kuzeyindeki 700.000 işçiyi kapsıyor ve 1 Ekim 1995 tarihinde yürürlüğe girecekti.

Fakat aynı zamanda ücretlerde %6'lık bir artışı da öngören bu sözleşmenin diğer bölgelere deyapılması bekleniyor. Batı Alman Metal İşçileri Federasyonu İ.G Metal üyeleri yıllardır daha kısa bir çalışma haftası için mücadele veriyorlardı.

Çalışma saatlerinin düşürülmesi iki aşamada gerçekleşitirilecek. 1 Nisan 1993'te çalışma haftası 1 saat azaltılarak 36 saate düşürülecek, daha sonra 1 Ekim 1995'te 35 saat olacak. Sözleşmeyle, 4 milyon işçisiyle Batı Almanya'nın en büyük sanayi dalı olan metal işkolunda gerçekleşmesinden korkulan bir grevin önüne geçilmiş oldu.

Türk-Metal Denizli şube kongresi

İşçilerin iradelerinin yansımadığı bir genel kurul

(İşçilerin Sesi-Denizli) Türk Metal Sendikası Denizli Şubesinin olağan Genel Kurulu 20 Mayıs'ta Denizli Oda Tiyatrosu salonunda yapıldı. 1700'e yakın işçinin üye bulunduğu Denizli Şubesinde işçiler mevcut yönetimi değiştirmek için bir süredir çalışma yapıyorlardı. Metal işçilerinin Denizli'deki gücünün farkında olan işçiler, Erdoğan Çatalok'a karşı Emin Aslan Dağdelen'i aday göstermişlerdi.

Türk-Metal genel merkezinin Erdoğan Çatalok'u desteklemesi ve onun kazanması için çalışması birçok oyunu da birlikte getirdi; delegelerin tesbitinde izlenen yöntem ilginçti. Delegeler işyerlerinde çalışan işçilerin seçmesiyle değil, Erdoğan Çatalok'un seçimiyle belirlenmişti. Çatalok da istediklerini delege yapmış, bir ölçüde sonucu baştan belirlemişti. İşçiler delege seçimine itiraz etmemişlerdi, çünkü itiraz edeceklerdi kurul onların istemlerine aldırış etmeyecekti. Buna karşın bile Çatalok'a karşı gelebilecek pekçok delege listeye girmişti.

Genel Kurulda açış konuşmasını E. Çatalok yaptı. Delegelerin çoğunun Çatalok'u alkışlaması, oturanların az olması, Çatalok'un kazanacağı yönünde bir hava doğurdu. Delegelerin bazı noktalarda alkışladığı konuşmasında Çatalok Özalvari bir havadaydı. Hep işçilerin sokağa dökülebileceğinden söz ediyor, ama hak almayı başkalarına bırakıyordu. İşverenlerin sorunlara eğilmesi çağrısında bulunuyor, "**Bu dünyada işçi haklarını vermeyen işverenden öbür dünyada hesap sorulacaktır**" diyerek işçilerin sorunlarıyla ne kadar ilgilenebileceğini gösteriyordu. Kendilerini bölmek isteyenlerin bulunabileceğini vurguladıktan sonra da Türkiye'de yalnız Türk Metal başkanı Mustafa Özbek ve Şevket Yılmaz'ın koruma polisleri bulunduğunu anlattı. Bu üstünde düşünülecek bir noktaydı.

İlginç görüntülerden biri de toplantıya çiçek gönderenlerin kimler olduğuydu. Kardeş sendikalara Teksif, Şevket Yılmaz, Emsan şirketler grubu, Azim Civata Sanayi, Postaş, Ticaret Odası. Bu da işverenlerle Türk-Metal'in ne kadar içli dışlı olduğunu gösteren noktalardan biriydi. Türk-Metalciler polisle de içli dışlıydı ayrıca.

Türk Metal yapılan kongrede sarı-gangster bir sendika olduğunu açıkça göstermiştir. Bu niteliğinden dolayı örgütlenmesi pek zor olmamıştı.

Genel kurulda Çatalok'un belirttiği bir hedef de şuydu: Türk Metal sendikası ülke çapında 200 bin üyeyi geçerek metal işkolunda tek sendika olacak. Bu hedef metal işçilerinin mücadelesini işverenlerle uzlaşma zeminine oturtacaktır. Metal işçilerinin ve bu kolda örgütlü bulunan sendikaların dikkat etmesi gereken bir konu bu.

Genel kurul seçim aşamasına geldiğinde, oyların sayımı başladığında Çatalok gülmeye başladı. Sayım ilerledikçe daha da neşelendi, kazandığı belli oluyordu. Sayım sonucu açıklandığında Çatalok'un kazandığı kesinleşti. 125 delegenin 73'ünü Çatalok, 52'sini E. Aslan Dağdelen'in listesi almıştı. Delegeları kendisi belirleyen Çatalok yeniden üç yıl süreyle, emekli olacağı güne kadar başkan kalacaktı. Bir delegenin belirttiği gibi, "**Buraya gerçek irade yansıtılmadı. Fabrikalarda 1600 işçi var. Onların iradesi ne getirecek ileriki günlerde göreceğiz.**"

Denizli'de özel bir önemi olan metal işçileri, sınıf sendikalarını yaratmada ağırlıklarını koydukları ölçüde onurlu bir yer edinebilecekler. Sendika içinde kıpırdanışların olacağını gösteren işaretler de yok değil.

Terör harekatı sürüy...

Adana'da 1 Mayıs öncesi başlatılan terör harekatı sürüyor... Bu terör harekatının hedef seçtiği gazetemizin muhabirleri ve okurları gözaltılı, işkenceli, sorgulu günler yaşamakta.

Bilindiği gibi İşçilerin Sesi Gazetesi Adana Temsilcisi Hasan Burgaç 6 Mayıs'ta gözaltına alınıp 9 saatlik küfürlü tehditli sorgulamadan sonra serbest bırakılmıştı. 5 Mayıs 1990 tarihinde gazetemiz muhabirlerinden Serdar Hayta, okurlarımızdan Tekel işçisi Vehbi Öğünç, Mustafa Soylu ve Gürsel Diliçıkık da gözaltına alınmışlar, daha sonra tekrar tutuklanarak (Gürsel Dilçıkık hariç) cezaevine gönderilmişlerdir. Olay açık seçik devletin sosyalist basına saldırısıydı. Kararnameler ülkesi Türkiye'de basına yönelik saldırı, çok yönlü bir taarruzu andırır oldu adeta. Matbaalar kapanma tehdidini kolayca -büyük ölçüde- boyun eğdirilip, sosyalist basına kapılarını kapatmaya başladı. Zaten görevlerini yapması sürekli engellenen, makinalarından filmleri zorla alınıp tartaklanan, yazdıkları yazı nedeniyle hergün yeni bir dava açılan, koğuşturmaya uğrayan ve tüm bu engelleri aşıp kamuoyuna ulaşabilen gazeteleri okumak suç gibi gösterilmeye çalışılıyordu bir de....

Açıktır ki, baskı ve sindirme politikası kademe kademe, yörenin içinde bulunduğu koşullara göre dozunu belirliyor. En temel hak olan basılı yayını izleme, okuyucu olma hakkı bile gaspedilebiliyor. Türkiye'de işçi sayısının en yoğun olduğu şehirlerden olan Adana 12 yıldan beri sıkıyönetim'li bir şehir. Bir panel, şenlik, konser için bile valiliğin izin vermediği sivil sıkıyönetimli bu kentte demokrat-devrimci olmak suç! İstanbul'da basılan dergileri burada okumak da yasak... En meşru örgütlenme çabaları bile ilk adımda demir parmaklıklar, zincirler, coplarla karşılaşıyor. Sınıf bilinçli bir proletarya, hakim güçlerin korkulu rüyası... Özellikle de geçmiş mücadele geleneğinin bu şehirdeki tüm demokrat-devrimci güçleri kucakladığı dikkate alınınca tam bir kabus yaşamaya başladıklarına şaşmamak gerek.

Bu yüzdendir ki, okumak, okuduğunu yaşamıyla bütünleştirip kendini tanımlamak durumunda olan insanlardan korkuluyor ve gözdağı için teker teker tutuklamalar başlatılıyor.

Evlerinde bulundurdukları İşçilerin Sesi Gazetesi suç unsuru sayılıp gözaltına alınan, gazeteyi nereden aldıkları -ki basıldığı yer belli, satıldığı yer belli- sorularak arkasında "örgüt" aranan, yukarıda adı geçen okur ve muhabirlerden sonra, bu kez de gazetemiz muhabirlerinden Şerafettin Özcan evinden gözaltına alındı. 1 Haziran günü okurumuz Kenan Sönmez evinden, Büro çalışanımız Hayri Akgül ve okur Tuncay... arama emri göstermeksizin polis tarafından basılan Adana büromuzdan alınarak sorguya götürüldüler. Suçları gazetemizin muhabiri, okuru, çalışanı olmak... 4 Haziran 1990 günü yine Gazetemiz muhabirlerinden Murat Umay yolda giderken gözaltına alındı. Günlerce haber alınamayan malum(!) sorgulardan geçen bu arkadaşlarımızın ortak ve tek suçu vardı; okumak ve yazmak, meşru ve emekten yana olan tüm değerlere sahip çıkmak. 7.6.1990 tarihinde gazetemiz muhabirleri Murat Umay ve Şerafettin Özcan tutuklandılar.

Tüm bu haksız saldırıları kamuoyuna duyurabilmek amacıyla gazete... sunda yaptığımız basın toplantı... na'da bulunan demokratik ku... İHD, Halkevi, İnşaat Mühendis... sı, Makina Mühendisleri Odası... dikası, başkan ve yöneticileri... basından Emeğin Bayrağı, Adım... Dünyası dergilerinin temsilcile... kalardan işçiler katılarak da... yanışma bildirip saldırıları kı...

Hemen ertesi gün 6.6.1990... İHD ve Halkevi'nin ortaklaşa... basın toplantısında 424 nolu K... temize yapılan saldırıları kın...

Basın açıklaması

Siyasal kimliğimize yön... saldırıyı kınıyoruz

1 Mayıs'tan bu yana gazetemizin çalışanlarına ve okurlarına yönelik saldırıları protesto ediyoruz. Özellikle Adana büromuza yönelik saldırıların kaynağı üretmiş olduğumuz politikanın işçi sınıfı içerisinde benimsenerek gelişmesinin egemen sınıfları rahatsız etmesindendir.

Bu rahasızlığın kaynağı, işçi sınıfının yürütmekte olduğu mücadeledeki haklı ve doğru talepler (işyeri komite ve konseyleri, sınıf ve kitle sendikal anlayışı) egemen sınıfların "**toplumsal uzlaşma ve istikrar**" adı altında savundukları azgın sömürü istemleriyle çatıştığı içindir.

Bu anlamda saldırıların asıl amacı, okurlarımızın, temsilcilerimizin, temsil ettiği sosyalist kimliği yoketmeye yöneliktir. Bu kimliğe sahip çıkan herkes, doğrudan hedef konumuna getirilmiştir. Bu saldırı toplumsal muhalefetin örgütlenme özgürlüğüne yapılan saldırının bir parçasıdır. Bu istemleri şiar edinenler çeşitli işkence ve terör yöntemleriyle boğulmak, susturulmak ve yokedilmek isteniyor. Bunun için de gazetemizin arkasında örgütler aramak gibi bir senaryo sahnelenmeye çalışılıyor.

Adana'da yaşanan her eylem, gazetemize bağlanmaya çalışılmaktadır. Hiçbir gerekçe gösterilmeksizin gazetemiz basılmakta, gözaltına alınan insanlar ailelerine haber bile verilmeden, günlerce gözaltında tutulmakta ve eylemlerin örgütleyicisi olarak işkence ve sorgulamalardan geçirilme... lem planlama suçlaması tutu... sefer de, eylem yapanları t... suçlaması ile karşılaşılmakt... edilen hiçbir olayla ilgisi ol... ler, ters askı, cinsel organım... trik verme, saatlerce uyku... ayakta dikilme, tazyikli su... lık dışı işkencelerden geçir...

Polisin bize yönelttiği h... mayı kabul etmememize rağ... ce polis fezlekesi doğrultu... gılandık ve Ceza Muhakem... Kanunu 104. maddesince t... Hem de adli tıptan, işkenc... müze dair raporumuz old...

Böylesine gayriciddi ve... bir uygulama, bu saldırılar... nın asıl nedeninin bizim siy... mizi yoketmeye yönelik old... lilidir.

Politik ve anti-demokra... olan bu mahkeme karar... ediyoruz. Tutuklanmaları g... ler değil, insanlık suçu işl... cecilerdir. Bu olay bir kere... organlarının ne kadar "b... duğunu gözler önüne ser...

Ancak burada bir kere... yoruz: Hiçbir baskı bizim h... ru mücadelemizi bastıra... sosyalist kimliğimizi yo... cektir.

İŞÇİLERİN SE...
ADANA BÜROSU MU...
ŞERAFETTİN Ö...
T.MURAT UM...
8.6.1990

Manisa'da sönük pan...

(İşçilerin Sesi - Manisa) Manisa SHP İlçe başkanlığınca hazırlanan "**Sendikal Haklar ve Özgürlükler**" konulu panel, 26.5.1990 günü saat 15.00'de Belediye düğün salonunda yapıldı. Panele konuşmacı olarak SHP Eskişehir Milletvekili ve eski Petrol-İş sendikası genel başkanı Cevdet SELVİ, Gazeteci yazar Şükran KETENCİ, Likat-İş sendikası genel başkanı Melih YILMAZ katıldı. Paneli Manisa SHP merkez ilçe başkanı Recep İŞBİTİREN yönetti...

Recep İŞBİTİREN açış konuşmasında SHP'nin emeğin kitle partisi olduğunu Sosyal demokrasinin emeğin gücüne dayadığını söyledi. İlk konuşmayı C. Selvi yaptı. Selvi ülkenin bugün içinde bulunduğu durumu özetleyerek, bunun tek çıkış yolunun erken seçim olduğunu, çözüm yolunun ise SHP iktidarı olduğunu söyledi. Eski bir sendika genel başkanı olması dolayısıyla işçi sorunlarını yakından tanıdığını belirten Selvi, yasalarda yapılacak değişikliklerle sendika, örgütlenme, grev, T.İ.S. konularında iyileştirmelerin olabileceğini söyledi.

Gazeteci-Yazar Şükran KETENCİ ise yaptığı konuşmasında "**Toplum olarak tepki göstermeyi ve bedel ödemeyi bilmiyoruz.**" dedi. Ülkemizde işçi hareketinin genç olduğu, demokrasinin birkaç kez katledildiğini söyleyen Ketenci, 17 yılda nispi demokratik haklarla işçilerin aşırı fiyat artışları ve enflasyona karşı mücadelede yol aldıklarını söyledi. 1980-1990 yılları arasındaki işçi mücadelesini kısaca "**Bugün işçi sınıfının ve sendikaların durumu 81-82-83 yılları kadar kötüdür**" dedi. Ketenci daha sonra örgütlü işyerlerinden bankalarda hiç bir çalışanın "Ben bugün mesaiye kalmıyorum" bile diyemediğini, işten atılma korkusunun yenilemedğini belirtti.

"12 Eylül'ün yapmak... başardığı buydu, halkın... kırmak. İktidara el koya... içinde bulunduğu olum... aşabilmek için baskı ve... politikası uyguladılar. D... lerinin işkencelere alın... lerine kapatılması TÜR... lerini rahatlattı. Bunun... leri patladı ve işçileri s... reti gösterdiler. İşçiler... korktu, hak aramaktan... ti.(.....) Dünyada aylarc... ler yalnızca ülkemizde... dır. İktidar ithalat yolla... teşvik ederek grevleri e... gayretlerine soyunm... DİSK'te sendika içi dem... tu." şeklinde düşünceler... Ketenci "Bu korkuları a... saldırıları haklarımızı b... mazsak, kullandırılmıyo... rasiden söz edemeyiz"...

Likat-İş sendikası gene... Melih YILMAZ konuşma... "Cumhuriyet döneminde... mokrasi tartışılmaktadır... de en son yapılması ge... dık, önce karşımıza sun... tur.(......) İki TBKP yöne... best bırakılan demokr... rı estiriliyor. Aynı suçla... insan cezaevlerinde yat... dır.(......) İşçiler politika... tikacıları bizat içinde y... leyebilirler." dedi.

Panelin sonu ce cevap... "İşyeri Komite ve Kons... gili bir soruyu cevapland... ci. "Günümüzde işçi sın... lar dışında kurtarıcılar a... Bugün böylesi önerileri... luyorum. Ama genel anl... dikalara muhalefet, sen... bağımsız örgütlenmeler... lerin sendikalarına sahip... doğru olacağına inanıyo... Anlaşılan o ki, Ş. Ketenci... mite ve Konseyler" örg... yeterince kavrayamamış... ye karar araştırma gere... duymamış.

Aynı soru LIKAT-İŞ gen... yazılı yönetildiğinde "Bu... önerilerin tesvip etme... yöneticileri, koltukların... korkusuna kapılanlardır... ellerinde balonlarıyla "E... gözaltına alamayacağız... diyen yöneticiler "Lütf... gözaltına alın" diye yal... yöneticilerden bazıları... larında onlardan direkti... işçiler elleri kolları bağ... Ben "İşyeri Komite ve... önermelerine olumlu ba... dedi.

Bundan sonra da böyle... yapılmasının yararlarında... rek, çok az işçi katılımın... nun yanında salonu daha... rin doldurduğu panel al... erdi

Tefik gencecik bir dal idi

Adı Tefik Çağırcı, 17 yaşında. Van'ın Müküs köyünden. Bir yaşındaki bebesiyle, karısını Van'da bırakıp umutlarını sırtlayıp İstanbul'a geleli daha bir ay bile olmamış. Aktaş AŞ'ye bağlı Ercan İnşaat'ta çalışmaya başlayalı ise 15 gün..

Cerrahpaşa morgunda gözleri açık yatıyor Tefik. Gözleri sevdiklerinin hasretiyle, yaşanası umutlarının yarım kalmışlığıyla açık.

Tefik günde onbin lira yevmiye için "**öldü**". Aktaş AŞ'nin gider hanesine yazılan aylık 300 bin lira Tefik'in yaşam kavgasıydı, uyumuydu.

TEK'in kablo döşeme işlerinde çalışıyor, kazı yapıyor, kablo döşüyordu Tefik. O gün de, bütün gün kazma kürek salladıktan sonra gece nöbetine bıraktılar onu. "**Uyumak yok. Aldığın parayı hakedeceksin.**" dediler. Kolay mı, günde onbin lira. Aktaş AŞ havadan mı kazanıyor bu parayı? Tefik gözleri açık bekledi saatler boyu. Kazma küreğin ağırlığı iyice oturdu kollarına. Önce gövdesi yenildi uykusuzluğa, yorgunluğa, sonra gözleri yavaşça kapandı. Yolun kenarındaki çimenlerin üzerine kıvrılıverdi.

Gece nöbetinde minibüs ezdi Tefik'i. İki üç saat can çekiştikten sonra öldü. Sadece ölüm biçimi değişik. Kimini elektrik çarpar, kimi direkten düşer, kimi makineye kaptırır kolunu, kimi göçük altında kalır, kimini minibüs ezer... Tüm bunların ardında ise "az işçiyle çok iş, çok kâr" diyen sermayenin hırsı yatıyor. Bütün gün çalışan Tefik'i gece nöbetine bıraktıran da bu hırs değil mi?

Günde onbin lira... Aktaş'ın gider hanesinde basit bir rakam. 17 yaşında bir işçinin ise yaşamı.

Cerrahpaşa morgunda Tefik'in gözleri açık. Sadece hasretten mi? Gözleri, Aktaş AŞ'den günde onbin liraya iş bekleyen Ahmet'e, Mehmet'e, Ali'ye seslenir gibi "**Bu devran böyle gitmesin, kendini kurban ettirme bu sömürü çarkına. Kır onu! Benim, senin canınla kanınla döndürmelerine izin verme. Yaşanası umutların vardı, yaşanası umutlarımız var. Yeşert onları.**"

…n'daki yangın Ortadoğu'yu saracak

…meli doğrultusundaki …anlar kuruluna sürek… Yeni baskı ve yasak… …an kararnamelerle uy…or.

…nik krizin bugün siya… kendisini göstermesi… …iyasal kriz potansiyeli parlamentonun karar …aldığı kararları onay… …yasal'' bir görüntü ka… …ka işlevinin olmaması …sesuar konumu) ülke …recin ana parçalarını…

…barışın'' ''barışın için… …ndığı ülkemizde, kitle… …an Kürt sorunu politik … Ülkenin hem içi hem …artların belirlenmesin… …tayı oluşturuyor.

…TÜRKİYE; HEM İLERİ …DİPLOMATİK KAPI

…ri, Ortadoğu'da politi… … uluslararası konjonk… …gesinde alt-üst oluşun …katıyor, projelerini bu… …yorlar. Türkiye'nin de … etkin bir rol oynama… …çasını oluşturuyor. Bu … Türkiye'nin Mısır-İsrail …n gibi ülkelerle gelişti… …r işbölümü'' çerçeve… … Ortadoğu'daki ekono… …i olmaya yönelmesini…

…u ekonomik yönelimin …ğu Avrupa ve Sovyet… … Türkiye'nin ABD şir… …köprü vazifesi alması… …doğu Avrupa'yı kapita… …sının kurucularının ara… …de bulunması bu süre…

Ayrı bir açıdan ise; ABD'nin Sovyetler de ve Balkanlardaki sistemin atomize edilmesi (parçalanması) programında Türkiye'ye bir misyon düşebilir. Özal'ın Türkiye'nin Kafkasya ve Balkanlarda çok önemli rol oynayabilmesinden ve bazı bölge ülkelerini biraraya getirecek işbirliğinden söz etmesi boşuna değildir.

Bu misyon, sürecin Bakü-Washington hattıyla değilde, Bakü-Ankara-Washington hattından sağlanmasını ifade etmektedir.

Belirli bir süreci kapsayacak bu durum Türkiye'nin Ortadoğu'da entellektüel vitrin ve diplomatik kapı olmasının ana yönünün neresi olabileceğini göstermektedir.

Ortadoğu ülkeleri açısından ise Türkiye, Arap cephesinde sorunları nötralize etme fırsatının doğmasına rağmen ilişkilerin zayıflığı ve var olan problemleri çözümleyememesinden kısacası bölgeye ait bir politikasının olmamasından dolayı atıl kalmaktadır. Türkiye'nin Filistin sorununa bakışı ve tavrı ayrıca komşu ülkelerle yaşanan su sorunu olumsuzlukların temel noktalarını oluşturuyor. Türkiye'nin Filistin devletini tanımasına rağmen diplomatik statüsünü Büyükelçilik düzeyine yükseltmemesi, (ABD Yahudi lobisinin etkisi vb. nedenlerden) **İsrail'le aynı diplomatik seviyede tutması** ''politikasızlığın'' başka bir belirtisidir. ayrıca Türkiye'nin İsrail'le büyükelçilik düzeyinde ilişki kurma hazırlıkları, Türkiye - İsrail (var olan MİT-MOSSAD ilişkisi de düşünülürse) flörtünün gelişebileceğini göstermektedir.

Ortadoğu'da Türkiye'nin etkinlik kurma alanı böylece bir hatta oturmaktadır. Emperyalizm politik projesini gerçekleştirme zeminini bugün Filistin ve Kürt sorununda buluyor demiştik. Filistin sorununda devre dışı kalan (Bu aynı zamanda Arap ülkeleriyle ilişkilerin toparlanamayacağı anlamına gelir) Türkiye'nin yakalayacağı kanalıda göstermektedir. Bu da Kürt sorunudur. Bugün Kürt sorununu en sıcak yaşayan ülke Türkiye'dir. Kürt sorununun gelişim seyri itibariyle Ortadoğu'da Filistin sorunu gibi uluslararası politik arenayı meşgul edecek bir aşamaya gelmesi, özellikle bölge ülkelerinden Suriye-Irak ve İran'ın olası gelişmelerden sıcak bir şekilde etkilenmesine neden olabilecek. ABD'nin ''Kürt sorununu uluslararasılaştırma'' politikası hesaba katılırsa Kürt sorununun Türkiye'nin Ortadoğu politikalarındaki önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bunu Türkiye'nin dış politikasının iç politikasına nüfuz ettirilmesinden yakalayabiliriz. Ülkede ''olağanüstü bölge''de yaşananlar batıda da yaşanacakların laboratuvarı olmaktadır. Ülkenin içine girdiği Markosvari gelişmeler diye tanımladığımız süreçte (sömürge tipi faşizmin derinleşmesi veya yeni süreçte devletin yeniden yapılandırılması) olağanüstü bölgedeki gelişimlerin belirleyici bir önemi vardır.

Bu anlamda Kürt sorunu Türkiye'nin Ortadoğu'daki politikalarında ağırlık kazanacak bir yön belkide atlama taşı oluyor.

(*)Bu politika ABD'nin bölgede yeni bir coğrafi bölge oluşturulması yeni sınırların yaratılması hedefini içinde taşımaktadır. ABD yetkililerinin **''Artık diplomatlar sınırları çizmiyor, halklar çiziyor''** sözleri bölgede özellikle halkların çizeceği sınırları ortadan kaldırmak, bu mücadeleyi engellemek, veya emperyalizmin istediği yöne kanalize etmek amacını gütmektedir. Fakat diğer yandan Kürt halkının sürdürdüğü mücadelenin demokratik bir gelişim seyri izlemesi ve bu niteliği taşıması işin başka bir yönünü oluşturmaktadır.

Belediyelerdeki Truva Atı

Baştarafı 5. Sayfada

da ve feshinde şube tam yetkilidir'' dedikten sonra, kültür ve eğitim komitesi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma komitesi, toplu iş sözleşmesi taslak hazırlama komitesi olmak üzere asgari üç kişiden oluşan **''komiteler''**den söz ediliyor.

Bu ne demek? Ne tanımı belli, ne de oluşumu. Toplu sözleşmeye niçin konmuş. İşverene 61. maddede sözü edildiği biçimiyle kabul ettirilince ne olacak? İşçilere hareket serbestliği(?) mi öngörülüyor? Yoksa 1980 öncesi Yeraltı Maden-İş sözleşmelerine geçen işyeri komiteleri mi örnek alınmış? Öyleyse bir kez daha okunmasını (ama anlayarak okunmasını) önermekten başka yol kalmıyor. Farklı koşullarda sözleşmeye geçirilen Yeraltı Maden-İş örneğinde geçen işyeri komitelerinin işçilerin yönetime hazırlanmasına hizmet eden işlevini ve işveren temsilcileriyle eşit haklara sahip olduklarını hatırlatmakla yetinelim. Oysa bugünün görevi olan İŞYERİ KOMİTE VE KONSEYLERİ'ni yaratmakla, sözleşmenin 61. maddesinde geçen **''ucube''** (bir acaip demektir) nasıl bağdaştırılabiliyor? Bunun yanıtını bulmak için biraz geriye dönelim. Belediye işçileri Yeni Çeltek katliamını protesto etmek için 1 gün iş bırakmışlardı. İşyeri komitelerinin gerçekleştirdiği bu eylem kendi insiyatiflerinin dışında gelişmesi sonucu Belediye-İş genel merkezini ve şube yönetimlerini epey telaşlandırmıştı. Genel başkan Fuat Alan'ın şubeleri acil durum toplantısına çağırarak **''görüyorsunuz bu komiteler bir gün sizin de başınızı yiyecek''** biçimindeki sözleri hala kulaklarda. Belli ki, **''sendikacılar''** bugünün kaçması olanaksız görevi olan işyeri komite ve konseylerini işverenle el ele vererek çarpıtmanın, içini boşaltmanın, saldırıya geçmenin yöntemini bulmuşlar.

Yine imzalanan sözleşmenin 4. maddesinde **''işyeri komiteleri ve temsilcilerin yetki ve görevleri yeni toplu iş sözleşmesi imzalanıncaya kadar devam eder''** deniyor. Eğer temsilciler üye işçiler tarafından değiştirilmek istenirse ne olacak? Bu maddeye göre üye işçilerin isteğiyle 2 yıl içinde temsilci seçimine gidilirse, işveren toplu iş sözleşmesine uyulmadığı gerekçesiyle bu seçime müdahale şansına kavuşuyor. Yine aynı maddede geçen ve işyeri komitelerini de bağlayan bu yöntemle, **işyeri komiteleri senikanın ve hatta işverenin denetlediği şekilsiz, garip yapılara dönüştürülüyor.**

İşyeri komite ve konsey örgütlenmelerinin genel kabul görmesinin olumsuz sonuçlarından biri de, kimi sendika yönetimlerinin çıkar hesaplarına göre yorumlamasıdır, hiç kuşkusuz. Herşeyden önce işyeri komite ve konseyleri sendika yönetimlerinin **''atayacağı''** ve **''fesh edebileceği''** örgütlenmeler değildir. Sendika içi demokrasinin varlığına ''kanıt'' olabilecek göstermelik içi boş yapılar hiç değildir. İşyeri komite ve konsey örgütlülükleri devrimci sendikanın odağında ama yönetimlerin inisiyatifi dışında varolan yapılardır.

Elbette yönetimler yukarıdan aşağıya işyeri komite ve konseylerini kurma yönünde çabalara girişmelidir. Ancak bu müdahale, işçilerin söz ve karar sahipliği ilkesini asıl kabul eden bir müdahale olmalıdır. Yine işyeri komite ve konseyleri bir sorun için oluşan ve sorun çözümlenince dağılan yapılanmalar değildir. İşyeri komite ve konseyleri sürekli yapılardır. Yukarıda sözü edilen ''komitelerin'' işleri ise işyeri komite ve konseylerin görevlerinden sadece üçüdür ve işyeri komite ve konseylerinin işlevlerini yardımlaşma, toplu sözleşme vb. ile sınırlanamaz. Yinelemekte yarar var; işyeri komite ve konseyleri, kendisini çevreleyen ve işyerideki en geniş işçi kitlesini kapsayan işyeri konseylerinin beynidir. İşyeri komite ve konseyleri işyerindeki en basit bir sorunun çözümünden, sendikal sorunlara ve hatta ülkedeki gelişmelere kadar müdahale etmeyi hedefleyen yapılardır. İşçilerin söz ve karar sahipliği vazgeçilmez ilkesiyle devrimci sendikaların yapı taşlarıdır. Devrimci sendikal yapıların oluşmasından, yeni bir toplumun yaratılmasına değin uzanan uzun soluklu bir mücadelenin vazgeçilemez yapılarıdır.

…pa altında sopa

…layatmalara teslim …in kendi örgütlen… …tıp, bizzat mücade… …yerlerini almalı…

…çinin alınteriyle ürettiği ve kendisinin gasbettiği artı-değerdir. Arçelik'te 1989'da işçi başına ayda 13 buzdolabı üretilirken, işçiler ellerine geçen ücretlerle ürettikleri bu buzdolaplarından bir tanesinin yarısını bile satın alamıyorlardı. Sömürü oranı bu kadar korkunç boyutlara ulaşmışken, patronların **''fazla para istemeyin, batarım, siz de işsiz kalırsınız''** türünden yalanları bir tek şeyi amaçlamaktadır: Sömürüyü azgınca sürdürmek.

Ayrıca işverenlerin **''devlet alıyor''** dedikleri para da sonuçta işçilere değil, işverenlere geri dönmektedir. Nitekim Arçelik 1989'da yaptığı 54.4 milyar liralık yatırımın 50.5 milyarını **''teşvik tedbiri''** adı altında devletten sağlamıştır.

İşçi sınıfının devletle olan ilişkisi bir başka mücadele boyutunda sürmektedir zaten. Fakat işverenler kendilerini kurtarabilmek için aradan çekilip devletle işçileri karşı karşıya bırakmak isterken işçilerin verecekleri cevap: **''Yok öyle yağma. Bizden sağladığın sömürüyü biliyoruz. Kolayca kurtulamazsın.''** olmalıdır.

ÇÖZÜM MÜCADELEMİZDEN VE ÖRGÜTLENMEMİZDEN GEÇİYOR

Türk-İş yönetimi ile hükümet arasındaki görüşmelere önceleri **''Yıldırım Akbulut işveren değildir''** gerekçesiyle karşı çıkan işverenler, daha sonra Türk-İş'in teslimiyeti ile imzalanan sözleşmelere alkış tuttular. Koç Holding'in kendi bünyesinde çıkarttığı **Bizden Haberler** dergisinde kamu sektöründeki **'makul'** uygulamaların özel sektöre de örnek olması savunuluyor. Yine aynı dergideki yazıda işçilere tehditler savurulurken, sendikalardan da işçileri frenlemeleri, ''aşırı'' ücret taleplerinin zararları konusunda işçileri bilinçlendirmeleri isteniyor. Bu konuda da başta Türk Metal olmak üzere sarı sendikalardan istediği desteği fazlasıyla buluyor. Türk Metal kendi dergisinde işçilerin işverenlere ne kadar pahalıya mal olduğunu anlatarak işçilere fazla ücret talep etmemeleri gerektiğini aşılıyor. Tam bir ihanet içinde işverenlerin bildirilerini fabrikalardaki sendika panolarına asıyor, Türk-İş tam bir teslimiyet içinde dayatmalara boyun eğiyor. İşverenler işsizlik veya teslimiyet seçeneklerini sunuyor.

İşte bütün bu olumsuz gelişmelere karşı işçilerin tek güvencesi kendi mücadeleleri ve örgütlenmeleridir. Sarı-faşist sendikaların ihanetlerini, işverenlerin dayatmalarını geçersiz kılacak, toplu sözleşmelerin işçiler lehine sonuçlanmasını sağlayacak olan biricik güç yine işçilerin kendisidir. İşyerlerini işçilerin mücadele kaleleri haline dönüştürecek, **''ya teslimiyet, ya açlık''** dayatmasını parçalayacak olan tek güç, işyeri temelinde en geniş işçi kitlesini kavrayıp harekete geçirebilecek, diğer işyerleriyle ortak bir mücadelenin koordinasyonunu sağlayacak olan işyeri komite ve konseyleridir.

İşyerlerindeki öncü işçiler bir yandan kalıcı işyeri örgütlenmelerini kurup, varolanları da nitelikli bir hale dönüştürürken buna bağlı olarak aynı zamanda da bu ideolojik saldırıya karşı işçi arkadaşlarını uyarmalı, bilinçlendirmelidir. Sınıfı teslim almayı, etkisizleştirmeyi hedefleyen bu saldırıları boşa çıkartacak sistemli bir propagandaya girmelidirler.

P… olumsuzlukları aşmaktır

…da

…melik bir mitingle ifade …

…''12 Eylül'…

… GENEL KURULA …DOĞRU

… bugün Kristal-İş işçileri …ektedir. Bir gerçek daha … gerçek ise, olağanüstü …mesinin temelinde, geçen …yılı doldurmadıkları için …nayan -ve giremiyecekle… …inden bilmelerine ve bu …len saklayan- veya aynı …ri ile yönetimi kuvvetlen…maktadır. 10. olağan ge…rsin delegelerininin 24 sa…ları kimseyle görüştürül… … delegelerinin diğer dele…aları, delegenin % 70'inin …luşturulmasını istediği iş… …onseylerinin bir danışma …züğe yerleştirilip içeriğinin …, sınıf ve kitle sendika ya…ının temel taşları olan iş… …onseylerinin oluşturulma… … şube ve delegelerin kendi, …tişim ve organizasyon ek…ına sandalye paylaşımı tar…aşlamalarının olumsuzluk…adılar ve bu kargaşa için… …netim (liste ile) yönetime …

…UMSUZLUKLARI AŞMAKTIR

…lar tekrar yaşanmak isten… …ve kitle sendikal ve müca… … ve bunun işyeri komite ve … üzerinde yükseleceğini kabul …delegeler kendi aralarındaki …ermeli ve bu temelde birlik …adır. Bu amaçla, baştan her…n yapmadan bu güç örgüt…ştürülerek yönetime taşınmalıdır. Bu ise, işyeri, şube sınırlarının aşılmasını ve yoğun bir çalışmayı kaçınılmaz kılmaktadır.

Sınıf bilinçli önder işçiler, bu bilinç ve kararlılıkla şimdiden bu görev doğrultusunda -geçmişte yapılan eksikliklere düşmeden, eksiklikleri aşarak seferber olmalıdırlar.

Penyelüx'te İşverenin Kârına Kâr Katmasının Yeni Adı ''Şeref Kurtarma''

Hem yurt dışı, hem yurt içine penye, iç çamaşırı, mayo, kazak üreten Penyelüx'te, işyerinin daraltılması ve kârına kâr katmak için işten atılmaların gerekliliğini vurgulayan, bunu şeref meselesi yapan işverenin, ''şerefini kurtarması'' gerekçesiyle 200 yakın işçinin kıdem ve ihbar tazminatı verilerek iş akti feshedildi.

Bir ay önce de 168 işçinin işten atıldığı Penyelüx'te 9. aydaki Toplu Sözleşme dönemine kadar işten çıkarılmaların devam edeceği söylenmekte.

Kıdem sıfırlamak ve göze batan işçileri işyerinden atmak amacıyla uygulanan bu toplu işten atılmalara Teksif sendikası ve Eyüp şubesi ''Yapabileceğimiz bir şey yok'' diye hiç bir şey yapmamaktadır. Bu durum sendikanın işverenle ortak bir program dahilinde çalıştığını göstermektedir.

İşten atılmalara karşı kıdem ve ihbar tazminatının verilmesini yeterli görmek, ses çıkarmamak, bir çok yanlışlığı da beraberinde getirmektedir. Bu açlığa, işsizliğe, verilenle yetinmeye razı olmak anlamına gelmektedir. ''Elimden birşey gelmiyor'' demek acizliğin ifadesidir. İşten atılmalara karşı üretimden gelen güç örgütlenmeli, işyeri örgütlülükleri yaratılmalıdır. Saldırılara karşı eş bir şekilde yanıt verecek tek bir vücut gibi hareket edecek yollar bulunmalıdır.

Birlik… ama nasıl?

Baştarafı 1. Sayfada

lımın yanısıra tek fabrikayı temsilen katılan işçiler de oldu. Kortejdeki yerini almak isteyen polis tarafından pankartları alınan (ki sonra direnerek pankartlarını geri aldılar) Farglas işçileri, Pancar Motor işçileri buna örnek.

Ellerinde ''açız'', ''sömürüye hayır işçi kıyımına son'', ''yaşasın işçi sınıfının eylem ve güç birliği'', ''kahrolsun sarı sendikacılık'', ''özelleştirmeler durdurulsun'', ''grevci işçilerle dayanışmaya'', ''insanlık onuru işkenceyi yenecek'', ''babalar işsiz, çocukları aç'', yazılı dövizler ve pankartlarla, yer yer eşlerin ve çocukların da katıldığı kortej kısa sürede halaylarla, sloganlarla canlandı. Pencerelerden, kaldırımlardan, dükkanlardan korteji izleyenler, 'halkımız saflara'' sloganıyla yürüyüşe çağrılıyordu. ''İşçiler elele genel greve'', ''üreten biziz yöneten de biz olacağız'', ''işçiler birleşin iktidara yerleşin'', ''yaşasın işyeri komiteleri'' sloganlarıyla yürüyüşe hazırlanan kitlenin içinde, Zonguldak'tan gelen maden işçileri de vardı. Yakın bir zamanda toplu sözleşme dönemine girecek olan, çalıştıkları ocaklar özelleştirme kapsamına alınan ve bu yüzden işten atılma tehdidiyle, sürekli ölümle burun buruna çalışan, yürekleri Yeniçeltek katliamının öfkesiyle dolu maden işçileri ''savulun sermaye madenciler geliyor'' diyerek ayrı bir direniş havası yaratıyorlardı.

Kortej miting alanına doğru yürüyüşe başladığında İzmit sokakları '80 sonrası ikinci kez bir işçi mitingine tanık oluyordu.

''YASAKLARIYLA, İŞKENCLERİYLE, BASKILARIYLA 12 EYLÜL SÜRÜYOR'' ''SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İŞÇİNİN BİRLİĞİNDEN GEÇİYOR''

Miting alanını dolduran onbine yakın insana ilk olarak bir işçi, Nazım Hikmet'ten seçtiği bir şiirle seslendi: ''Akın var güneşe akın, güneşi zaptedeceğiz, güneşin zaptı yakın''.

Daha sonra tertip komitesinde de yer alan Harb-İş Gölcük Şube Başkanı İzzet Çetin ise yaptığı konuşmada ülke genelinde yaşananları genel hatlarıyla çizerken, ''Patronların doymak bilmeyen kâr hırsları 12 Eylül 1980'den sonra alabildiğine arttı. İşyerlerinde topluiş sözleşmesi sırasında, fabrika kapatma moda oldu. İşçi kıyımları yoğunlaştı. En düşük maliyetle, alabildiğine kâr özlemleriyle, işçileri sendikasızlaştırmak, sendikalarından soğutmak istiyorlar. Bu mitingi o nedenle düzenledik. Birlik ve dayanışmamızın meşalesi olsun istedik'' diyerek mitingin amacını da belirtti. Çetin ''Ülkemizde istikrar, huzur adına ülke yönetimine el konmasının üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen hâlâ ülkede istikrar yok. Yasaklarıyla, işkenceleriyle, baskılarıyla, Güney Doğu Anadolu'da faşist SS yasalarıyla, 12 Eylül, sivil ANAP uzantısıyla sürüyor.'' derken tüm bu baskı, sömürü ve yasaklara dur demenin işçi sınıfının birliğinden geçtiğini, yapılan ve yapılacak olan mitinglerin bu birliğin ifadesi olacağını belirtti.

Ardından söz alan Lever-İş grevcilerinden bir işçi de ''sorunlarımızın çözümü işçinin birliğinden geçiyor. İşverenlerin dayatmalarına boyun eğmeyeceğiz'' diyerek tüm işçileri dayanışmaya çağırdı.

Laspetkim-İş Sendikası'ndan söz alan genel merkez yönetim kurulu üyesi Celal Kılıç da yaptığı konuşmada, ''Türkiye'nin politikalarını sermayenin belirlediğini, sendikacılığın ise siyasi polisin gölgesinde çalışmak zorunda olduğunu'' vurguladı.

Son olarak konuşan Tertip Komitesi Başkanı, Selüloz-İş Genel Başkanı Fikri Karakadılar; ''işyeri işyeri eylem yapmakla haksızlıklar önlenmiyor. Bugünden sonra birlik olacağız... Bütün bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için size söylüyorum: Genel greve hazır mısınız?'' sözleriyle bitirdiği konuşmasında, benzeri mitinglerin ülke geneline yayılmasını amaçladıklarını ve bu amaçla çalışacaklarını vurguladı.

Tüm bu konuşmalar yapılırken kitlede coşkunun azaldığı, işçilerin çevreye dağılarak gruplar halinde sohbete daldıkları görülüyordu.

Bu durum, işçilerin birlikte olmanın coşkusu dışında, mitingi yeterince sahiplenmediğinin de göstergesiydi. Bu sahiplenmeyiş, işçilerin duyarsızlığından ya da miting boyunca sendika yöneticilerinin ifade ettiği sorunları yaşamadığından kaynaklanmıyordu. Gerek bölgedeki yakıcı tüm sorunlara karşın katılımın beklenenin altında oluşu, gerekse işçilerin mitingten kopukluğunun nedeni; bu organizasyonun en başından beri işçilerden, işyerlerinden uzakta gerçekleşmesi ve salt sendika yöneticilerinin masa başı konuşmalarıyla, toplantıların bir sonucu olarak gündeme gelmiş olmasıydı.

Nitekim yaptığımız sohbetlerde İzmit'ten bir metal işçisi bu eksikliği şöyle dile getiriyordu: ''Miting olumlu bir çaba. Ama tek yararı kamuoyunda bir yankı uyandırması olabilir. Sonuç getirmez. Burada bir araya gelen binlerce işçinin birlikteliği mitingle sağlanamaz. Çünkü gelişmelerden bilgisiziz. Mitingden bir hafta önce bize gelip miting olacak dediler. Tartışıp konuşamadık. Bizim görüşlerimiz yansımadı. Şimdi kürsüde işçi sınıfının birliğinin yaratılacağından, tek yumruk olunacağından sözediyorlar. Oysa yapılan ancak sendika yöneticilerinin bir araya gelmesi olabilir.'' Bir çimento işçisi ise ''aslında sendika yöneticilerinin 4 Haziran'da aldıkları miting kararından 1 hafta sonra işyeri temsilcilerini de içine alan toplantıda temsilcilerin hiç konuşmaması, görüşlerini bildirmemesi kopukluğun ayrı bir göstergesiydi. Temsilciler konuşamadı çünkü fabrikalarındaki işçilerin ortak görüşünü bilmiyorlardı, tartışıp değerlendirmemişlerdi.'' diyerek tamamlıyordu bu eleştirileri.

Miting, sendikacıların ''oluşturulan bu birliğin'' diğer illere de sıçratılması, ülke geneline yayılması çağrılarıyla bitti. İşçiler ertesi gün makinaların başına, grev nöbetini tutmak üzere fabrikasına gidecekti. ''Bu yıl ne kadar zam alırım?'', ''Bizim kızın üniversite masraflarını nasıl karşılarım?'' diye düşünecek, işten atılma korkusunu yaşayacak, çalıştığı fabrikanın hisse senetlerinin satışa sunulduğunu, bilmem hangi yabancı şirketle ortak olduğunu gazetelerden okuyacaktı. ''Oralarda bu yerde'' insanların sürgün edildiğini, işkence gördüğünü duyacaktı. Belki bir kararnameye dayanılarak grevinin yasaklandığını öğrenecekti... Ve 23 Haziran'da İzmit'te bir ''birlik ve dayanışma mitingi'' yapıldı. Ya çözüm? Miting alanında konuştuğumuz yaşlı bir işçi bunu öyle güzel ifade etti ki, bize söz düşmedi ''Mitingi bizim nasıl gördüğümüzü mü öğrenmek istiyorsun gazeteci kızım? Bak ben sana dilimin döndüğünce anlatmaya çalışayım. Bizim oralarda bir laf vardı, 'yarım imam adamı dinsiz, yarım doktor adamı cansız eder' diye. Böyle yarım sendikalar da yarım birlikler de işçileri sendikasız, birliksiz eder, hatta dirliksiz eder. Neymiş efendim, dayanışma mitingiymiş? Peh.. Bu ne dayanışmaymış, kime sormuşlar birlik kurarken, bize danışmışlar mı? Danışmak bir yana birçok işçinin haberi bile yok. Ondan sonra neymiş efendim, birlikmiş, dayanışmaymış, mış mış... Şimdi burada sendikalar birleşti, miting yapıldı [illegible] Beşbinden fazla grevcinin kuçı gelsi? [illegible] tane işten atılan işçi var burada şimdi? Geç bunları bir kalem gazeteci kızım geç. Böyle 5-10 bin kişi bir araya gelecek, bağırıp çağıracak, ondan sonra buradan gidince, İstanbul'un muslukları gibi tısss diyecekse ne hükmü kalır mitingin, yürüyüşün. Yoksulun birine sormuşlar 'islamın şartı kaçtır?' diye 'üçtür' demiş. 'Niye?' demişler. 'Yahu benim param yok ki hacca gidem, zengin değilim ki zekat verem. Bunları çıkınca geriye kaç kalır: üç' demiş. Şimdi bu da o hesap, ben grevdeki işçilerle, işten çıkarılanlarla bu cebi delik halimle dayanışsam ne olur? Ama sen bana bakma, kızgınlıkla konuşuyorum. Ben her yürüyüşe, her toplantıya gelirim. Elim ayaklarım tuttuğu sürece de geleceğim. Burada bir araya gelmek de mühim birşey tabi. Bakarsın, birkaç sağır kulak açılır, birkaç kör hakikati görür. Ama .. Hakikaten birlik olacaksa, işçiler birbirine omuz verecekse bu sırf mitingle, yürüyüşle olmaz. Sen çalıştığın işlikte, atelyede, fabrikada kaya gibi bir araya gelip patronunun karşısına dikilmeyi bildin mi; bir arkadaşın işten atıldığında 'o zaman biz de çalışmayız' diye ayak diredin mi, bir yerde grev başladığında onlara destek olabildin mi; bir işçi borca girdiğinde veyahut hastası olduğunda hep birlik olup ona yardım edebildin mi; kendi içinden seçtiğin sendikacılarla birlik olup, zammıymış, yardımıymış, direnişiymiş velhasıl her konuda birlikte konuşup kararlaştırıp yek vücut olabildin mi; fabrika fabrika yarattığın taşlardan büyük yıkılmaz bir bina kurabildin mi; işte o zaman birlik de olur dirlik de... Hepimizin sen-ben çekişmesini bir yana bırakıp, çucubucu demeden, 'ben işçiyim, biz sınıfız' diyen herkesle koskocaman bir aile gibi olmamız lazım. Birbirimizin her derdine koşmamız, dertlerine derman olmamız lazım. Bunu miting mi olur, yürüyüş mü olur ne olursa olsun her yolla herkese anlatmak lazım. Ama temelini kurup da anlatmak lazım. İşte o zaman 'işçiyim' diyen herkes koşar, düğün alayına çevirir burayı. Sen o zaman gör coşkuyu, haykırmayı. O zaman gör yumruk olmayı, birliği, yenilmezliği.''

İşverenler

Baştarafı 1. Sayfada

si devrede olmalı, bunu sağlayacak örgütlenmeleri yaratmalıdır. Türk-İş yönetiminin tavrı tam bir teslimiyettir. Ama işçiler bu teslimiyeti kabullenmek zorunda değildir. Bu yüzden doğrudan kendi geleceklerini, yaşamlarını ilgilendiren bu konuda işçilerin kendileri doğrudan mücadelenin içine girmelidirler.

		YEVMİYE	BRÜT ÜCRET	NET ÜCRET	SOS. YARD. NET	TOPLAM
2 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	24.500 %172	735.000	441.000	75.000	516.000.-
	2. ALTI AY	32.292 %25	968.750	581.250	75.000	656.250.-
5 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	25.250	757.500	454.500	75.000	529.500.-
	2. ALTI AY	33.229	996.875	598.125	75.000	673.125.-
10 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	26.527	795.000	477.000	75.000	552.000.-
	2. ALTI AY	34.792	1.043.750	626.250	75.000	701.250.-
15 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	27.750	832.500	499.500	75.000	574.500.-
	2. ALTI AY	36.354	1.090.625	654.375	75.000	729.375.-
20 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	29.000	870.500	522.000	75.000	597.000.-
	2. ALTI AY	37.917	1.137.500	682.500	75.000	757.500.-
25 YIL KIDEMLİ İŞÇİ	1. ALTI AY	30.250 %175	907.500	544.500	75.000	619.500.-
	2. ALTI AY	39.479 %25	1.184.375	710.625	75.000	785.625.-

İZMİR

Baştarafı 7. Sayfada

lışmaları yerine, her türlü gelişmeye hazır, onu göğüsleyebilecek alt hazırlanmalıdır. Telaşlı, kararsız kitle yerine, işçilerin iradesini tam anlamıyla temsil eden, onların harekete geçirdiği, onları harekete geçiren mevziler oluşturulduğunda, bu uğraşlar yerlerine oturacak, anlam kazanacaklardır.

Kendini işyeri komite ve konseylerinde tanımlayan, üretenlerin yönetenler olmasını amaçlayan böylesi kalıcı çalışmalarla zorlukların üstesinden gelebiliriz.

Bu işyerinde

Baştarafı 12. Sayfada

İşverenin parasızlık çektiğine inanmadıklarını ifade eden işçiler öyle olsaydı **Libya'da** yatırım yapabilir miydi diyorlar. Pek çoğu kirasını ödeyemediği için evlerinden atılma korkusu yaşıyor. Artık borç alacak yer de kalmamış çoğu için. **''Hep yalan söylemek zorunda kalıyoruz, bakkaldan, manavdan kaçıyoruz. İşçilik onurumuz kırılıyor. Bilet almadan trene binip, kondüktörle kovalamaca oynuyoruz. Geçen gün bir arkadaşımız kondüktörden kaçarken trenden düştü, 15 günlük rapor aldı''** diyorlar.

Öte yandan Farglas işçilerine başta Petrol-İş üyesi işçiler olmak üzere çevre işyerlerinden işçiler dayanışma ziyaretleri düzenliyorlar. İşçiler kendilerini ziyarete gelenleri, hangi işyerlerinden geldiklerini ve basını bir deftere kaydediyorlar.

Farglas işçileri dayanışmanın önemini çok daha iyi kavradıklarını vurgulayarak, ziyaretlerden memnuniyetlerini dile getiriyorlar. **''Bizim sorunlarımız ancak birlikte mücadele etmekle çözülür''** diyorlar.

…kim özelleştirilirken

…ayfada

…ğu ilk okul mezunu. Köyle…ağları hala ağır bastığından …ecede önem gösteriyor. On… … devletin fabrikasında çalı… …ile hiç bir şey istememek için … Onları işe alan, devletin ek…lerini sağlayan işverene nan…az. Ücretler kadrolu işçile… …yarıya düşük ama olsun, de…

…u yakından bilen işveren de … hem de ucuz işçi çalıştırma… … elinden kaçırmak istemiyor.

…Ş. ve RAFİNERİ'de başla…rama kavgası onların dışın… …mu taşaron işçisini yakından … Yapılacak olan oldukça …e eşit ücret'' sloganının …akları almak, hem de sendi… …doğrultusunda eyleme dönüş… …z oranda başarılı olabiliriz.

Bugün Aliağa'da çalışan kadrolu Petrol işçileri ve Petrol-İş sendikası bu haklı mücadelede taraf olarak taşaron firma işçilerinin yanında yer almaktadırlar. Bu önemli desteği de arkalarına alarak yapılaak olan tüm işçilerin içinde yer alacakları karar alma ve bu alınan kararı hayata geçirme, bu konularda oldukça deneyimli olan kadrolu işçilerin birikimlerindende yararlanarak dilekçelerini geri alan arkadaşlarımızı ikna etme, mürgacaatta bulunmayanları, tarafsız davrananları kendi kavgalarının içine çekme sabırla izlenecek yol olmalıdır. Ülkede çalışan tüm taşaron firma işçilerine örnek olacak böylesi bir çalışmanın sorumluluğunu üzerimizde duyarak, başarılı olmak zorunluğunu hiç aklımızdan çıkarmadan çalışmalarımıza daha bir dört elle sarılmalıyız. Üretenlerin yönetenler olacağı günlere böylesi basamaklardan ulaşabileceğimize olan güvenle başaramamak için önümüzde hiç bir engel yoktur.

ELİDA ve LEVER işçileri "Greve merhaba" dedi

- *Sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlanan Lever-İş ve Elida işçileri 1 Haziran'da greve "merhaba" dedi.*
- *İşçi sınıfına, emekçi halklara karşı yürütülen tüm baskı, zor ve saldırılara karşı görev örgütlü mücadele vermektir. Elida ve Lever-İş işçilerinin grevi bu mücadeleye kan taşıyan bir damar olmalıdır.*

Topkapı'da kurulu Elida Kozmetik ve Dilovası'nda kurulu Lever-İş (OMO) işçileri grevde. Toplam 770 işçi, 70 ülkede kuruluşu bulunan uluslararası bir tekele (UNİLEVER) ilk grevi(*) yaşatıyorlar.

Bilindiği gibi, toplu sözleşme görüşmeleri, Lever-İş'te 30, Elida Kozmetik'te 24 madde üzerinde uyuşmazlıkla sonuçlanmış, 1 Haziran'da greve çıkma kararı alınmıştı.

1 Haziran'da her iki işyerinde çalışan işçiler ilk grevi yaşamanın heyecanıyla işyeri önünü doldurdular. Lever'de grevin açılışını yapan Petrol-İş genel başkanı Münir Ceylan, Petrol-İş'e bağlı grevdeki işyerlerinde örgütlü ve disiplinli mücadele sonucu hakların alındığını, ancak grevle işin bitmediğini vurgularken **"ülkede yıllardan beri egemenler için yasalar çalışırken, işçi sınıfı lehine hiçbir yasa çıkmamıştır. İşçi sınıfı ancak mücadelesiyle başarıya ulaşacaktır"** dedi.

Elida Kozmetik'te grev açılışını yapan Petrol-İş genel mali sekreteri Tekin Akın ise, **"siz burada ekmek mücadelesi verirken, başkaları yaşama, onur mücadelesi veriyor. Mücadeleniz onlarınkinden bağımsız değil"** dedi. Genel merkez yöneticilerinin bu olumlu konuşmalarına karşın işçiler salt keskin söylemlerle başarıya ulaşılamayacağını biliyor, bunu en yakıcı olarak 89 1 Mayıs'ında yaşadılar çünkü.

LEVER-İŞ VE ELİDA İŞÇİLERİ ZORLU BİR SINAVDA...

Elida ve Lever-İş işçileri, kanun hükmünde kararnamelerle grevlerin ertelendiği, fabrikaların kapatılabildiği, **"milli güvenlik"** bahanesiyle her türlü keyfi zor ve baskıların gündeme getirildiği, "toplumsal uzlaşma" çağrılarının yapıldığı **"anarşi-terör; milli birlik, beraberlik, fedakarlık"** demagojilerinin yoğunlaştığı bir ortamda greve çıktı. Bu kavgayı doğrudan uluslararası bir tekele karşı veriyor olmaları da ayrı bir önem taşıyor. Ve böylesi bir dönemde Elida ve Lever-İş işçilerinin bu kavgadan başarıyla çıkmasını, bu başarıyla diğer işçilere örnek oluşturmasını istemez egemenler. Bu yüzden egemen sınıfların ve siyasi iktidarın çok yönlü saldırılarıyla karşılaşılması uzak olasılıklar değil. Bu saldırılardan ilk akla gelenleri; Kanun hükmünde kararnamenin (424) uygulanması, Çimento, Tigem ve kamu sektörü sözleşmelerinde "işbitiriciliğini" birkez daha kanıtlayan Şevket Yılmaz'ın devreye sokulması, grevin üst yönetimlerce bitirilmesi, açık tehdit ve zora başvurulması (Polis kullanılarak yılgınlık ve korku havası yaymaya çalışmak gibi. Nitekim Elida Kozmetik'te greve çıkışı şarkılı türkülü yapmak isteyen işçilerin anında polisle yüzyüze gelmeleri bunun ipuçlarını veriyor...)

TÜM BU SALDIRILARA KARŞI GÖREV: ÖRGÜTLÜ MÜCADELE VERMEK

Elida ve Lever-İş işçileri, özünde tüm işçi sınıfına ve emekçi halklara yönelik bu saldırılarla mücadele ederken yanına sınıf kardeşlerini, çevre halkını almalıdır. Taleplerin ve mücadelenin haklılığı, yaşananların içyüzü olabildiğinde geniş bir çevreye anlatılmalı, fabrikalar sadece grev gözcülerine terkedilmemeli, grev havası sürekli canlı tutularak, tüm gelişmelerin içinde olunarak egemenlere **"bu kavgada sonuna dek varız"** mesajı verilmelidir. Yine Unilever'e bağlı gıda işkolunda çalışan sınıf kardeşleri sürekli bilgilendirilmeli, birlik kavganın içinde pekiştirilmelidir.

Bu birlik, Unilever'e bağlı olarak gıda işkolunda örgütlü Özgıda-İş'e de taşınmalı, Petrol-İş'in ve Özgıda-İş'in ortak tavır geliştirmeleri noktasında çalışılmalıdır.

Unilever'in diğer ülkelerdeki kuruluşlarında örgütlü işçi sendikalarıyla bağlantı kurulmalı, bu sendikalardan destek alınması sağlanmalı, işçiler sendikalarını bu çaba doğrultusunda zorlamalıdır.

Tüm bu çalışmalar ise örgütlü bir mücadele içinde gerçek anlamını bulacak, kazanımları geleceğe taşıyacaktır. İşyeri Komite ve Konseylerini yaratmak, sözleşme veya grev dönemine ilişkin kurulan örgütlülükleri (sözleşme komitesi, grev komitesi gibi) kalıcı, kapsamlı işyeri örgütlülüklerine dönüştürmek için çalışılmalıdır. İşyeri Komite ve Konseyleri en geniş işçi kitlesini, yaşanan tüm gelişmelerde (sözleşme görüşmelerinden, grevdeki gelişmelere, grev sonrası gelişecek olası saldırılara, sözleşmenin uygulanmasına, sürecin değerlendirilip tavır geliştirilmesine, dayanışmaya kadar bütün noktalarda) söz karar sahibi kılacaktır. Yaşanan grevin sınıf mücadelesinde bir adım olmasının da güvencesi olacaktır.

Süreci iyi değerlendirip tavır geliştirebilmek gerekiyor. Çünkü Elida ve Lever-İş işçilerin başarıya ulaşması süreci iyi değerlendirebilmelerinden ve bu doğrultuda İşyeri Komite ve Konseylerini devrede tutabilmelerinden geçiyor. Özelleştirmelerle, yabancı tekellerle yapılan "evliliklerle" 12 Eylül programının tamamlanması doğrultusunda sistemin oturtulmaya çalışıldığı ve fabrikaların kapatılmasıyla, işçi kıyımıyla, yeni baskı ve zor yasalarıyla, grev tüzükleriyle, kararnameleriyle (413-424-425) faturanın hep işçilere ve emekçilere çıkartıldığı, devlet terörünün üç noktalara vardığı bir süreç bu. İşte örgütlenme çalışmaları süreç bu bütünlüğüyle değerlendirilerek yapılmalı, İşyeri Komite ve Konseyleri gelişen sınıflar mücadelesine göre biçimlenip evrilen, işçi sınıfının direnme odakları niteliğini taşıyan bir içerikle devrede olmalıdır.

İşçi sınıfına, emekçi halklara karşı yürütülen tüm zor, baskı ve saldırılara karşı görev örgütlü mücadele vermektir. Elida ve Lever-İş işçilerinin grevi, bu mücadeleye kan taşıyan bir damar olabilmelidir.

(*) Filipinler'de yaşanan 4,5 saatlik grev dışında

Pancar Motor işçile[ri] uyardı

- *"Sermaye artırımı" bahanesiyle 150 kişiyi işten çıkartaca[ğını du]yuran Pancar Motor işvereni, 30 kişiyi işten atarak işçi k[ıyımını] başlattı. İşçiler yaptıkları basın açıklaması ve oturma e[ylemiyle] işvereni uyardı: "Üretimden gelen gücümüzü kullanac[ağız]"*

Pancar Motor'da sermaye artırımı eşittir işçi kıyımı. Pancar Motor yönetim kurulu bir süre önce tekgündemlik bir toplantı yaparak sermayesini 8 milyardan 17 milyara çıkartma kararı almış, 4,5 milyarlık kıdem tazminatı toplamının sermaye artırımında kaynak olacağını duyurmuştu. Bu kararın raporlarda açıklanmayan gerçek anlamı ise 150 kişiye varan işçi kıyımıydı. Bu gerçeği çok iyi bilen Pancar Motor işçileri topluca idare binasına giderek bina önüne siyah çelenk bırakmıştı.

Fabrika "yatırımın organizasyonu" ilk sonucunu 19 Haziran'da verdi ve 30 dökümhane işçisi işten atıldı. Pancar Motor işçileri bu kıyıma sessiz kalmadı. Aynı gün düzenledileri bir basın açıklamasıyla olayların içyüzünü duyurarak, sınıf kardeşleriyle birlikteliklerini gösterdiler.

Basın açıklamasına katılan siyasi parti temsilcileri partilerinin propagandasını yapıp "biz iktidara gelince düzelecek" masalını anlatırken, halen Pancar Motor'da çalışan, işten atılan, diğer fabrikalardan destek vermek için gelen işçiler kurtuluşun, çözümün işçi sınıfının özgücüyle, kendi örgütlülüğüyle mümkün olabileceğini gösterdi. Yoksa kurtuluş ne Refah... rampaşa işçe örgütü başka... Baş'ın dediği gibi "faiz n... kaldırılmasında" ne de SHP ... letvekili Yüksel Çengel'in ded... çilerin tek yumruk halinde ke... siyasi partide (SHP'de) ifade... değildi.

İşçiler yaptıkları konuşma... dernizasyon'un, "sermaye ... özünde işçilerin birliğine, örgü... işçi kıyımına yönelik olduğun... üretici köylülerle işçilerle çıkar... diğini vurguladılar. Ve bu sald... çözümün işçi sınıfının özgüc... olmasından, üretenlerin yön... doğrultusunda bugünden çalı... geçtiğini söylediler.

Katılımın oldukça yüksek... Eğit-Der'li öğretmenlerle, O... bağlı diğer fabrikalardan de... olduğu basın açıklaması sonu... yımına sessiz kalmayacak, ü... len gücümüzle devrede olac...

Bu karar ilk sonucunu erte... naların başında yapılan otur... verdi.

POLİNAS grevi sona erdi

(İşçilerin Sesi-Manisa). 20 Nisan 1990 tarihinde grevin sona erdiği Polinas'ta 18 gün grevde kalındı. 18 günlük grev süresince işçilerin greve katılımı oldukça iyiydi. polinas işçisinin azimli, kararlı mücadelesine daha fazla dayanamayan işveren, işçilerin işyeri komitelerince hazırlamış olduğu toplu sözleşme taslağındaki şartları kabul etmek zorunda kaldı.

Grev bitiminde, işyerinde işyeri baştemsilcisi, Lütfü Evren ile görüştüğümüzde grevleri ve kazanımları konusunda şunları söyledi: **"Bugüne kadar işyerimizde oluşturulan örgütlü mücadelemizin en büyük sınavı grevimiz oldu. Bunu da başarıyla bitirdik".**

"Birinci yıl için eski brüt ücretlerimizin üzerine 1 milyon seksen bin TL brüt, ikinci yıl için 1 milyon 102 bin 500 TL brüt ücret aldık. Grev öncesinde ücretimiz brüt 355 bin TL idi. Buna göre alınan zam oranı % 305 oluyor. Bunun dışında sosyal haklar paketi olarak, birinci yıl için 2 milyon 250 bin TL, ikinci yıl için 2 milyon 500 bin TL sözleşmede kabul edildi. Toplu sözleşmemizde yeni konulan bir madde de kıdem teşvik primi oldu. Beş yılını dolduran işlere on günlük ücret tutarı, on yılını dolduranları onbeş günlük, onbeş yılını dolduranlara ise yirmi günlük ücret tutarı kadar ödeme yapılması kabul edildi."

Ekonomik şartların iyileştirildiği Polinas'ta işçiler örgütle mücadelelerini daha da güçlendirmelidirler. İşyeri temsilcisi ile yaptığımız görüşmede toplu sözleşme taslağının genelde ekonomik şartları iyileştirici maddelerle dolu olduğnu, bunun yanında örgütlü mücadelenin kalıcılığını ve sürekliliğini sağlamak için gereken temel hükümlerin yeralmadığını vurguladık.

Örneğin, **"Dünyada 1 Mayıs işçi bayramının yasaklandığı iki ülkeden birisiyiz. Öyle olmasına rağmen işçi sınıfı kendine özgü mücadele anlayışı ile, şartlar ne olursa olsun bu anlamlı günü fiilen kutlamaya kararlı görünüyor ve bunu hayata geçirerek yasakları aşmaya çalışıyor. Ülkemizde de artık 1 Mayıs işçi bayramı olarak meşrulaşmanın eşiğinde. Verilen mücadeleler sonucunda meşrulaşabilecek 1 Mayıs kutlamalarını siz de toplu sözleşmenize koyabilirsiniz."** dediğimizde, **"Haklısınız, aslında aklımıza gelmedi. Gerçekten önemli bir kazanım olurdu bizim için."** dedi.

"İşyerinizdeki örgütlü gücü sadece ekonomik anlamda kazanımlar için kullanmamalısınız, mücadeleniz kalıcı olmalı, kendini yenilemeli, dışa taşmalı, işyeri komite ve konseylerinin oluşumunu daha sağlıklı ve daha işler hale getirmelisiniz. Yoksa işveren bu kadar kısa bir grev sonrasında ortaya çıkan maddi kayıplarını mutlaka size, örgütlü gücünüze saldırarak gidermek isteyecek, ekonomik şartların işçiler üzerine getirdiği rehavetten yararlanarak işçilerin aleyhinde birtakım olumsuz uygulamalara kalkışacaktır." dediğimizde baştemsilci Lütfü Evren, bütün bu konuların önemini kavradıklarını ve mücadelelerinin bu yönde eksik kaldığını ifade etti.

Polinas'taki bu görüşmelerimizden 1 hafta sonra ise işveren 10 işçinin çıkışını vererek bizim düşüncelerimizi doğruladı. 9 işçiyi 13. ve 14. maddeye dayanarak tazminatla işten atarken, 1 işçiyi ise işyerine alkollü geldiği gerekçesiyle tazminatsız olarak çıkışını verdi. Bu işçinin alkollü olduğuna dair doktor raporu dahi olmaması, Polinas'ta işçilere karşı sistematik bir saldırının hazırlandığının göstergesi oldu. "Bu durumlar karşısında yeni tedbirler almaya çalışıyoruz. Komiteler bu konuda tartışıyor" diyen işyeri temsilcisi, "gerekirse işverene karşı örgütlü gücümüzü bu alanda da kullanırız. Çünkü önümüzdeki günlerde tensikata gidebileceği söylentileri var. Amaçları örgütlü gücümüzü dağıtmak" diyerek olası gelişmelere işaret etti.

Polinas örneğinde de görüldüğü gibi işyerlerinde mücadelenin kalıcılığı sadece ekonomik rahatlamalar sağlamakla yaratılamıyor. Polinas işçisi, kendi deneylerinden çıkarttığı bu sonucu bir kere daha değerlendirip, sınıf ve kitle sendikal mücadelesinde adımlar atmak zorundadır.

Farglas işçileri İzmit mitinginde coşkuyla taleplerini dile getirdiler.

Bu işyerinde "direniş" var

- Farglas işçileri 3 aydır ücretlerini alamadıkları için üretimi durdurdular, 3 gün açlık grevi yaptılar.

3 aydır maaşları ödenmeyen Farglas'ta çalışan 220 işçi 15 Mayıs'tan beri üretimi durdurdu ve 3 gün fabrikadan hiç ayrılmayarak açlık grevi yaptılar. "Niçin açlık grevi" sorusuna işyeri temsilcisi R.Güçlü şu yanıtı veriyor, **"İşveren ekonomik krizde olduğunu söyleyerek konkordato ilan etti. Malları hacizde olduğu için satıp paramızı da ödeyemeyeceğini söyleyip bizi oyalıyor. 15 gündür üretim durduruldu. Fabrikada işçilerden başka kimse kalmadı. Yapacak bir şeyimiz kalmadığı için açlık grevi yaparak kamuoyunun dikkatini çekmek istedik."**

Petrol-İş sendikasına üye olan işçilerin işverenden alacakları ortalama ücret işçi başına 2 milyon. Pleksiglas ve mika üretilen işyerinde ortalama ücret 550 bin lira. İşverenin kendilerini oyaladığını söyleyen işçiler **"geçen hafta işveren işçi başına 400'er bin lira vereceğini ilan etti. Sonra 'bu parayı veremiyorum, bana süre verin, önümüzdeki hafta 1 milyon lira ödeme yapayım' dedi. Fakat yine ödeme yapmadı"** diyorlar.

Devamı 11.sayfada

Karadeniz Örme Sanayi'de baskı

Toplu iş sözleşmesi dönemi yaklaşırken Karadeniz Örme Sanayii'nde yapılan baskılar artıyor. Daire şefimiz tarafından, işçileri izin hakkı bile kısıtlanmaya başlandı. Arkadaşlarımızın acil bir işi olup da gelemediğinde, önceden haber verse bile **"devamsız"** yazılıyor. İşveren bununla da kalmayıp sözleşme maddelerini ihlal etmeye başladı. Uygulamada ve sözleşmede, 1 saatte 5 dakika ihtiyaç giderme hakkımız olduğu halde, **"bu süreyi sekiz satte bir defaya indireceksiniz."** diye vardiye amirleri aracılığıyla baskı altında tutulmaya başlandık. Buna uyulmadığı takdirde hakkımızda rapor yazılıyor. Temsilcilerimiz de bu duruma seyirci kalıp patronlardan yana çıkarak bizlere destek olmuyorlar. Ayrıca şefimiz ve ustalarımız bizlere adi ve şerefsizce hakaretlerde bulunarak işçi arkadaşlarımızın huzurunu bozarak rahat bir ortamda çalışmamızı engelliyor. Sendikamıza bu durumu kendileri ile görüşüp ilettiğimiz halde konuya gereken önemi göstermediler. Sendikamız Hak-İş'e bağlı Öziplik-İş sendikasıdır.

Sendikadan adamlar geldi. İşçilerle görüşmeden direkt patronların odasına gittiler. Bizler bir işçi olarak bu adamlara soruyoruz. Siz kimsinizi, hangi amaçla patronlarla görüşüyorsunuz?

Ey sendikacılar bu bir çağrıdır. El emeğinin göz nurunun, alın terinin, yağmurda, karda kışta çalışarak emeğinin hakkını almaya çalışan işçinin çağrısıdır. Sizler kendinizi kandırıyorsunuz, bizi değil...

Ve biliyoruz ki görevimiz kendi örgütlülüğümüzü yaratmaktır. Bizi kendimize ilişkin her konuda söz, karar sahibi kılacak işyeri komite ve konseyleri, sendikanın bize sırt çevirip işverenle pazarlığa oturmasını da önleyecek, bizim isteğimizi, bizim kararımızı sendika yönetimine taşıyacaktır. Görevimiz, toplu sözleşme döneminde, istediğimiz şekilde bir sözleşme imzalanmasını sağlamak bugün yaşadığımız baskı ve zoru kırmak için ilk planda toplu sözleşme komitesini yaratmak ve bunu kalıcı işyeri örgütlülüklerine dönüştürmektir.

Karadeniz Örme Sanayii İşçileri

Türk Kablo'[da] kıyım günler[i]

(İşçilerin Sesi - İZMİT) İzmit'in Derince bölgesinde kurulu olan Türk Kablo Fabrikası işçileri depo saha formeni olarak görev yapan Mehmet Evcime'nin işçilere hakaret ettiğini söyleyerek işveren tarafından cezalandırılmasını istediler. Bu amaçla iki ay boyunca yemek boykotu ve vizite eylemi yapan türkkablo işçileri 30 Mayıs günü işverenin Müfit Kayabay adlı temsilciyi işten atmasına tepki göstererek 10 saat boyunca yemekhanede oturarak işbaşı yapmadılar. İşçileri sindirmek, eylemleri bastırmak amacında olan Türk Kablo işvereni 31 Mayıs'ta 9 işçiyi işten attı. Buna karşılık işçiler fabrika önünde oturma eylemi yaparak işverenin tutumunu protesto ettiler. Polisin yoğun önlem aldığı fabrika önünde süren eyleme (polis şeflerinin telkinleri sonucu) bir süre sonra son verildi. Protestolarını viziteye çıkarak sürdüren işçiler 1 Haziran'da 5 arkadaşlarının da tazminatsız işten atılmasıyla daha da kararlı ve azimli hale geldiler.

İşten atılmalar sonrası görüştüğümüz Özdemir-İş şube başkanı Mustafa Çağdaş **"İşyerinde huzurubozan işverendir. Biz, işçilere hakeret eden formenin cezalandırılmasını istedik. Yanıtını 15 arkadaşımızı işten atarak verdi. Türkkablo ... se 250 kişi atsın işçinin birlik... ğini bozamaz"** dedi.

2 Haziran günü yaptıkla... "ya hep, ya hiç" diyerek, iş... kadaşlarını geri alıncaya kad... Mehmet Evcime'nin işten a... mücadelelerini sürdürecek... ladılar.

Daha sonraki günlerde M... leri ve sendika yetkilileri aras... meler sonucunda, fabrika ... olaylara neden olan formen... rılacağını ve atılan 15 işçiden ... minatlarının verileceğini tems... rabay'ın ise geri dönmesi iç... Mahkemesinin kararının bek... lirttiler.

Bugün Türk Kablo'da yaşan... nıfı için bir deneyim olmuşt... nin saldırıları sürmektedir. Ve... sürecektir, bu saldırıları boş... yolu işten çıkarmalar konusu... lik sağlayan işçilerin, bu bir... ceğe yönelik olarak örgütlü bi... ni işyeri komite ve konseyler... hale dönüştürülmeleri gerek...

OPAŞ'ta tensik[at]

- *İşverenin sendikasızlaştırmaya yönelik saldırısına, işçiler oturma eylemiyle yanıt veriyor.*

Otomobil-İş sendikasının örgütlü olduğu OPAŞ'ta 60 işçi çalışıyor. İşçilerin 48'i sendika üyesi. Otomobil platini üretilen işyerinde 9 aydan beri toplu sözleşme görüşmeleri sürüyor. Uyuşmazlık zaptı tutulduğundan son 15 günden beri arabulucu devreye girmiş durumda.

Toplu sözleşmede istenilen temel madde, saat ücretlerinin 1500 liradan birinci yıl için %50 + 2500 liraya çıkartılması. Bu da çıplak ücret olarak 600 bin liranın üzerinde rakamı ifade ediyor. İşveren %90 brüt veriyor. Bu da 380 bin lira brüt maaşa tekabül ediyor. Ve buna **"günün koşullarında en iyi ücrettir"** diyorlar.

Böylesine bir durum yaşanırken işveren bütün işçileri 6.6.1990 günü sözlü izinli göstermeye çalışıyor. Burdaki ... maddeyi devreye sokmak. İşç... nin oyununu anladıklarında ... alıyorlar. Bunun üzerine işv... olan sendikalı işçilere 24. ma... lu tensikat) uygulayarak işte... ana kadar 20 bayan 15 erkek ... mış durumda. Ve hergün ye... buna ekleniyor.

OPAŞ işçileri işverenin bu... karşılık mesai saatleri boyun... önünde oturarak protesto ed... topluca valiliğe ve bölge çalı... lüğüne başvurmuş durumda... eylemlerinde ilk günkü kar... dürüyorlar.

Fakat mücadeleye maddi ... yanışmanın sağlanması yakın... ilişkilerin kurulup, destekleri... dikayı daha aktif kılma anla... sanlıklar taşımıyor. Bir işçinin... saldırılara ancak "birlik koru... liştirilerek göğüs gerilebilir."